

**SİVAS ve HAFİK KAYNAKLI CÖNKLER
ÜZERİNDE TETKİK**

SOLMAZ BAKAY

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

96010

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı Halk Edebiyatı Bilim Dalı İçin Öngördüğü**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır.**

**UL. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

SİVAS

Haziran – 2000

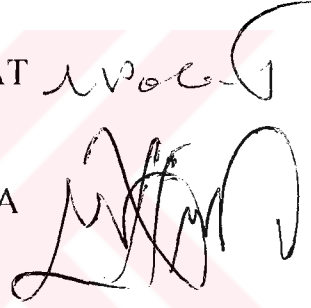
Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

İş bu çalışma jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT

Üye: Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

13/09/2000

Prof. Dr. Ali ERKUL

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	XIII
EXTRACT	XIV
ÖNSÖZ	XV
KISALTMALAR.....	XVII
CÖNKLERİN TANITIMI.....	XVIII

AHMED

Derim yâ Hâyyu yâ Kayyum	1
--------------------------------	---

ALİ BEY

Yüzü güleç kendi yârdan olmalı	2
--------------------------------------	---

ÂŞIK

Yeni ile yetmiş fidan dal gibi	3
--------------------------------------	---

Kasavet içinde kaldın hey gönül.....	4
--------------------------------------	---

Usûl nedir, erkân nedir, yol nedir.....	5
---	---

ÂŞIK ALİ

Bilmem yârim aşk şarabın içti mi	6
--	---

ÂŞIK ÖMER

Öpül kocul huzur ile	7
----------------------------	---

Bağlayıp zülfün kemendin beni deli eyleme	8
---	---

Fikr edelim cümlesini ehl-i irfan üstüne	9
--	---

Arabî, Fârisî bilmeyen dile minnet eylemem	10
--	----

Pervaneyim aşk u dîne nâr-ı âlem yanmasın	11
---	----

Kuru ağaç meyva verse dala hayranım bugün	12
---	----

Boyu servi dala benzer	13
------------------------------	----

İki kaşın arasında mihrâb minber gösterir	14
---	----

Nazlı dilber uykuların uçu mu	14
-------------------------------------	----

AZBÎ

Fatiha okusa imam olamaz	15
--------------------------------	----

BEYOĞLU

Gövel ördek gibi gölden ayrıldım 17

DERTLİ

Bir nazik edalı elvanlı güzel 18

Âşıklar yolunda hem pare çekmiş 19

Girdim ol bahçenin gülleri bir hoş 20

DERÛNÎ

Nedir söyleyecek cevabım benim 21

DURAN

Rumeli Bursa'yı değer gözlerin 22

EMRAH

Çıkıp yamacımda gezip durmasın 23

EŞROFOĞLU RÛMÎ

Yüzü nûrundan almışlar melekler şems ile mâhı 24

FEHMÎ

Hayıf kaddimi büktü ayrılık 25

FERMÂNÎ

Ben de düştüm Kerem gibi yanmaya 26

Bu aşkın bendine bağlıdır bağlı 27

Sandım gökten nur indi gitti 28

Yandı bu vücudum kül oldu gitti 29

Zârım âsumane dayandı felek 30

Nazlım dem sürmenin çağıdır bugün 31

FUZÛLÎ

Vakittir dem be dem artar yüreğimin veremi 32

GARİB

Vefası olmayan yârde nem kaldı 33

GARÎBÎ

Hacı Bektaş tarikate giregör 34

GEVHERÎ

Onulmaz yaralar em em üstüne 35

Ayağı bastığı yerim âb-ı zezem damladı 36

Dudağın top güldür efendim 37

Garip başa çok hal geldi neyleyim 38

Bir dahi görmeyem seni yârinen 39

Sevdiğim naz eder içmez üç gündür 40

Efendim naz eder içmez üç gündür 41

GÜLŞENÎ

Yârime bergüzar verilmez oldu 42

HÂFİZ

Yapar malından malından 43

HÂFİZÎ

Bu derdime eyle derman Mevlûde 46

HALİL

Fukara kulların âh edip gezer 47

HAMDÎ

Sana sevdiğini nerde bulmalı 48

HARÂBÎ

Zahm-ı tığ-ı gam hun hârı sînem bilir 49

Biz bu kâinatın ibtidasıyız 50

HASRETÎ

Canını odlara atmak görünür 51

HİLMÎ

Zahide ebed hûlara bî-ganeyüz beктаşiyüz 52

HÜSEYİN

Ve izâ kâlehüm buyurmadı mı 53

İLBEND

Arttı yarelerim coş eksik değil 54

Duydum hali yaman olmuş avşarın 55

İLMÎ

Kaldır nikabını göreyim seni 56

İSMAİL

O da sultan olmuş ilin üstüne 57

İZZET

Kime şekva edeyim ah seni vah seni 58

KALENDER ABDAL

Allah bir Muhammed Ali'yi gördüm 59

KAMBERÎ

Ali'ye ser vermek Selman'a düştü 60

KARACAOĞLAN

Alıp oynar m'ola mil kenarında 61

Hoş geldin sevdiğim in dedi bana 62

Cennette kokusu vardır alana 63

Saydım altı güzel indi pınara 64

Özge yâr sevmedim senden ziyade 65

Gel beni ağlatma eller içinde	66
Eğlendim de kömür gözlüm gelmedi	67
Dünya derler bir hana gönderdi beni	68
Kal zülfü perişan sen melûl melûl	69
Erenler yol koymuş yola gidelim	70
Var salın gez yâren ilen eşinen	71
Yüklenmiş geliyor eli Zeyneb'in	72
Şakıyıp bülbüller gül incimesin	73
Niçin benden böyle şüphelenirsin	74
Yüce dağların karısın dilber	75
Gazali bağların gezeğen olur	76
Arkamıza gıybet eden çok imiş	77
Ötüşür bülbüller gül deyü deyü	78

KÂTİBÎ

Çıkan dilber kiminsin sen	79
Kudret nazargâhı mıdır nedir bu	80

KEREM

Seni seven mi var benden ziyade	81
Eğer gerçek ise büktü belimi	82
Koymadın muradım alaydım felek	83
Ben senin kahrını çekemem gönül	84
Ne dumanı gitmez başım var benim	85
Gül benzimin soluşuna ne dersin	86
Bir su içem güzel yol sizin olsun	87
Dal etti kaddimi kaddi dal olsun	88
Silkinür üstüme toz gelür deyü	89

KUDDÛSÎ

Cürmüm ile geldim sana	90
Rüfekâcasına	92
Bahrine aşkın dalasım geldi	94

KULOĞLU

Ya bunun encabın nerde bulmalı 95

LEYLÂ

Sensin bize ihsan yâ Hazreti Zehrâ 96

MÂHİR

El-aman efendim aman el-aman 97

MEHMED

Yanıma gelmez Emine 98

Türlü çiçekleri yetti silanın 99

MİRAD

Erenlerden biad ettik ikrar aldık gerçekcesine 100

Virdim zikrim ba-yı bismillah 101

Talim ettikde zahi men ilmini 102

MUHİBBÂ

Neyleyeyim gönül seni 103

MUHÜDDİN

Kafîle göçtü durdular 105

MUSTAFA

Güzellikte biri süzülüp gider 106

Ağlar didem yaş eksik olmaz 107

NAKŞÎ

Edâ et emrini Hakk'ın sakın elden çıka ukbâ 108

NESİMÎ

Ben mübtelâ hırkasını eğnime aldım kime ne 109

NEVRUZÎ

Günlerde bir gün o da Cuma gün..... 110
(Bkz. s. 146)

NÎYAZÎ

Esselâ her kim yanarsa iş bu aşka esselâ 111
İntizâr-ı subhu dîdar olmuşam Ya Rab medet 112
Okur rahmet kitabını bu halkı ağlatır vaiz 113

NÛRÎ

Sendedir Yâ Rab 114

NUZÛLÎ

Yâ Nebîyullah medet 115

PİR SULTAN ABDAL

Dağlar Hak Muhammed Ali çağırır 116

RIZA

O sebepten sevdim seni 117

SÂİD

Elâ gözlü nazlı dostum 118
İnce bele düşmüş bağı zülfünün 119

SELİMÎ

Habibini musalla taşına ferman eden Haydar 120

SEYFÎ

Emînim rehberim şâhım Aliyyü'l-Murtaza geldi 121

SÛZÎ

Bize Mevlâ'dan haber ver 122
Cemalin gün gibi rahşan nedendir 123

SÜREYYA

Dünyanın cevri cefası bana mı kaldı	124
Seyfî gözlü yavrudan ayrı düştüm ağlarım	125
Nazlı yâr hatırıma düşer ağlarım	126
Sinem ağlar szlar yaram var benim	127
Nur Hakk eteğinde Âhır dağı bir hoşça dağdır	128

SÜRUR

Sevdiğini nâdân ele verir mi	129
------------------------------------	-----

SÜRURÎ

Olanca aklımı aldı da gitti	130
-----------------------------------	-----

ŞÂZÎ

Hasretinden dertli sîğnem dağlıdır	131
--	-----

ŞEHÎDÎ

Dolardı nağrasından dağ-ı dergâh	132
--	-----

ŞEM'Î

Gülerek meclis-i zindana geldi	133
İstiân-ı izzetin firdevsi âlâ esselam	134

ŞEMSÎ

Yol korkuludur korkusu çok râhı unutma	135
Esen yeller seni ister	136
Derdinin dermanı arar hû deyû	138

ŞEVKÎ

Bir o cananın yüzün göreydim	139
------------------------------------	-----

ŞİRÂZÎ

Hafiften guşuma bir âvâz geldi	140
Hüsnünü medh eden dil incinir mi	141

Sen ettin sen ettin divane beni	142
Bir saçı leylaya düştü bu gönül	143
Ne çektim ise felekten çektim	144
Ne olur kaçma benden bir muradım var	145

NEVRUZÎ

Dur yatma ne yatarsın eyâ talib-i esrar	146
(Bkz. s. 110)	

TÜRÂBÎ

Gel çevir evrak dediler	147
Muradın yâr ise bir dâne yeter	149
Ya tarikatla Aliyyü'l-Murtaza'dan mı geliş	150
Bahri aşka haddi pâyân bulunmaz	151
Haydar-ı ři'r-i ilâhi Murtazalardanız	152
Her gönülden geçen ârı biliriz	153

VİRÂNÎ

Yediği haramdır yese ne fayda	154
Çok şehadet eylemişem Mustafa'dan dönmenem	155
Bülbül isen hârı ka gülzârı vechinden oku	156
Fahri âlem Âdem-i muhtara bağlı başımız	157

YUNUS EMRE

Âzâd ola mı Yâ Rab	158
Adı güzel kendi güzel Muhammed	159
Muhammed doğduğu gece	160
Düğünü var Muhammed'in cennette	161
Medet ey sultanım Allah	162
Ömrün geldi geçti haberin var mı	163
Emanet canımın sahibi geldi	164
Yemen ellerinde Veysel Karani	165
Ninni Muhammed'im ninni	167
Garip garip ötme bülbül	168
Yana yana kül olayım	169

Namaz için abdest aldığıın zaman	170
Leyâlî-î Kadir derler bir gecemiz var	171

ZAİFÎ

Dergahına gelmişem	172
Gözleri al kanım uyan	173

ZARÎFÎ

Misli menendi yok iller içinde	174
Bir yosmada gönlüm var açılamm	175
Aşk ile uyandım turna sesinden	176

MAHLASSIZLAR

Sen gidersen yaktı bizi nâr-ı firkad elveda	177
Elveda yâ şehir-i rahmet elveda	178
Göçtü kervan kaldık dağlar başında	179
Nasıl kıydın düşman körpe kuzuya	180
Derdim Allah arzumanım Muhammed	181
Ah ümmetim der de ağlar Muhammed	182
Mürg-ı dil hasreti cânâna söyle	183
Ali görünür gözüme	184
Yitirdim aklımı oldum divane	185
Başın için uğra bizim diyare	186
Yardım eyle kıyamette	187
Allah hu Allah lâ İlâhe İllallah	188
Şefaat Yâ Resûlullah	189
Şefaat Yâ Resûlullah	190
Nasib et Kâbetullah'ı	191
Gönül senden ayrılır mı	192
Cennette ben gördüm canım Tuba'yı	193
Niçin kılman namazı	195
Aman Yâ Rabbi Yâ Rabbi	196
Zikrullah ederdim	198
Aman yâ Muhammed medet yâ Ali	200

Hazır Nebî gelmedi mi	201
Gönül sana demedim mi	202
Yâ Muhammed canım arzular seni	203
Bu halimden bilir yârigarım yok	204
Hiç göz açtırmadın zalimdin gönül	205
Anın için inilerim	206
Başım uğrattım kuru kavgaya haddim bilmedim	207
Cemalin şem'ine pervane geldim	208
Düşer mi şanına aman el aman	209
Seyid Yahya Emir Sultan	210
Haber ver bize canan ellerinden	211
Söylen anam ağlamasın	212
Efendim ya Resul cemalin	214
Âşıkam ben hastayım lokmanıma hasret kodun	215
Dur yatma ne yatarsın eya talib-i Haydar	216
İslâm dîni derler bir dînimiz var	217
Taz' açılmış güle benzer	218
Sema sefa cânan sefa ruha gıdadır	219
Zannım o yosmanın müptelasıdır	220
Derki âşıkların bir riyâsıdır	221
Suyu kudretten gelir	222
Nice güzleller göçün çekmiş gidiyor	223
Bir gün devran döner alem gan'olur	224
Vasfı onların tükenmez nice eyyâm u şuhur	225
Acep Muhammed nerde bulunur	226
Selam almaz gülüp durur	227
Yollar kırmızı giyinmiş	228
Uyan vakit seher oldu	229
Didem bu gafletten uyanmaz oldu	230
Ağlar Yakup ağlar Yusuf'um deyu	231
Dost ikliminin lalesinin dağı göründü	232
Esrarı sözün halka beyan eylemek olmaz	233
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz	234
Malımızca şükdederiz ol ganî sübhana biz	235

Acep sarpa düşer m'ola yolunuz	236
Yâre mektup salmak ister gönlümüz	237
MÂNİLER	238
MÜFRETLER	242
DİZİN	244
BİBLİYOGRAFYA	247

ÖZET

Cönkler, yüzyıllar önce yaşamış olan Türk halk şairlerinin şiirlerinin bulunduğu edebi kaynaklardır. Bizlere geçmiş hakkında bilgiler sunduğu için kültürel açıdan önemi büyüktür.

Biz de böyle önemli eserlerden dört tanesi üzerinde çalışma yaptık. Onları karanlıktan çıkarıp insanlarımıza tanıtmayı ve edebiyatımıza katkıda bulunmayı hedefledik.

Sayın Doğan KAYA'nın kütüphanesinden aldığımız 16, 17, 18 ve 19 nolu cönkleri inceledik hepsi birbirinden değerli 72 âşığın 176 şiirinin yanında şairi belli olmayan 57 ayrı şiiri de günümüz Latin alfabesine çevirdik. Ayrıca hepsi bir şiir değerinde olan mânileri ve müfretleri de cönklerdeki sayfa numaralarıyla birlikte çalışmamıza yerleştirdik.

Şairleri isimlerine, şiirleri de ayaklarına göre alfabetik olarak sıraladık.

Önsözde çalışmamız hakkında ayrıntılı bilgi verdikten sonra cönklerin tanıtımını yaptık. Çalışmamızın sonunda, özel isimler, yer ve şahıs isimlerini içeren dizin bulunmaktadır.

Çalışmamız, şiirlerin, mânilerin ve müfretlerin bulunduğu "Metinler" kısmıyla, ayrıntılı bilgilerin bulunduğu ilk kısımlar olmak üzere iki bölümden meydana gelmiştir.

Şiirlerde yer alan, yöresel ağız özelliği gösteren kelimelerin anlamları dipnotlar halinde yerleştirilmiştir.

EXTRACT

The Cönksare, a lot centruies had lived, be found turk people poet's literary sources. These are about the pass informations give me for the important.

We studied then this important trace on the four piece. We take their then dark and we introduce people.

We take 16, 17, 18, and19 numbers Cönks then, Mr. Doğan KAYA'S library and we examined. We translated 72 lover's, 176 poems with 57 poems latin alphabet too. Separately, we put in to place obstacles and müfrets at Cönks with page numbers.

The poets according to names, and poems according to rhymes.

We gave ingormation about our work after we described the cönks.

Our work was poems, obstacles and müfrets be found "text" part and informations be found part be at the point of two parts.

At poems zone's which peceliarity words meaning put in the place at form bottom notes.

ÖNSÖZ

İçerdiği şiirler, atasözleri, mâniler, bazen hastalıklar için yazılmış şifalarıyla, kültürümüzün ve edebiyatımızın vazgeçilmez kaynaklarıdır cönkler. Âşık edebiyatı temsilcileri ve onlara ait şiirleri içermesi sebebiyle Âşık edebiyatı içerisinde ele alınmışlardır.

Âşıklar, halkın içinden çıkmış ve halk kültürünü içlerine iyice sindirmiş kimseler olduklarından halkın sevgisini kazanmışlardır. Şiirlerinde belli konularla sınırlı kalmamış hemen her konuyu işlemişlerdir. Bazen sadece sözleriyle, bazen kalemleriyle, bazen de saz eşliğinde söyledikleri türkülerıyla aşklarını, sevgilerini, coşkularını, şikayetlerini, inançlarını, kanaatlerini, dünya görüşlerini, üzüntülerini dile getirmişler, öğütler vermişlerdir. Söyledikleri her şiirle insanlığa, ayrı bir mesajı ulaştırmayı amaçlamışlardır.

Biz de hepsi birbirinden değerli âşıklarımızın yine birbirinden değerli şiirlerini içeren dört tane cönk üzerinde çalışma yaparak kimi bilinen ama kimisi hiç gün ışığına çıkmamış şiirleri halkımıza tanıtmak istedik.

Çalışmamıza ilk olarak cönklerdeki şiirleri bugünkü imlâya uygun olarak Latin alfabesine çevirmekle başladık. Arkasından, şiirleri söyleyen Âşıkların isimlerini tespit ettik. Ancak çalışmalarımızı cönklerin fotokopileri üzerinde yaptık. Buna bağlı olarak birtakım pürüzlerle karşılaştık. Bu pürüzlerin bir kısmı metnin fotokopi olmasından, bir kısmı da cönkün kendisinden kaynaklanıyordu. Şöyle ki, kimi kelimeler silik idi, bazı sayfalarda yırtıklar vardı, cönkü tutan kişiler şiirleri mahallî imlâ ile yazmışlardı. Kimi mısralarda ise bu kişiler metnin bünyesinde, hece sayısını uzatıp kısaltmak gibi bazı değişiklikler yapmışlardır.

Biz, metnin kaydedilmesinde şu yolu izledik:

Her âşığa ait olan şiirleri bir araya getirip bunların alfabetik sıralamasını yaptık. Şiirlerin alfabetik sıralamasını ise ayaklarına göre yaptık. Sonra her şiire bir numara vererek kime ait olduğunun anlaşılması için sol üst köşelerine âşıkların ismini yerleştirdik.

Bazı mısraların, cönkün hangi sayfasında geçtiğini belirtmek için ilgili mısranın soluna sayfa numarasını yazdık.

Şiirlerin sağ alt köşelerine yazdığımız rakamların ilki cönk numarasını, diğer rakamlar ise sayfa numarasını göstermektedir.

Farklı yazı karakterleri ile yazılmış olan bazı kısımlarda, zamanla silinmiş olan ve karalanan yerlerde okunması imkansız hale gelmiş ek, kelime, kelime grubu veya dizeler için (.....) kullanmak zorunda kaldık. Ayrıca düzenleyici tarafından yazılmamış olan eksik dizeler için de aynı işareti kullandık.

Örneğin Emrah'ın bir şiirinde:

EMRAH der ki birtutalım
Ağ gül ile kırmızıсын katalım
Bir gececik sarılalım yatalım
Can cana intizar edip durmasın
(19/56-57)

SÜRURİ'nin şiirinin üçüncü dördlüğünde:

Mah cemalin gördüm kendim şaşırđım
Bahr-i aşk dalgasın boydan aşırđım
.....
Muhelif yel gibi güllere gitti
(18/84)

Okunuşundan şüphe ettiğimiz kelimelerin yanına (!) ünlem işareti koymayı uygun bulduk. Garib'in şiirinde olduğu gibi

Kosberim(!) sağ olsun yâr mı bulunmaz
Ya ben ağlarım çeşmim yaşı silinmez
O gökçeye kul oldum kadrîm bilinmez
Kadrîmi bilmeyen yârde nem kaldı

Aruz ile yazılmış olan şiirlerin baş kısmına kullanılan aruz kalıbını temsil eden işaretleri yerleştirdik.

Örneğin: 4 mefâilün kalıbıyla yazılmış olan Eşrefoğlu Rumi'nin bir şiirinde:

---/---/---/---/---

Cemî-i enbiyalardan Muhammed cümlenin şâhı
Yüzü nurundan almışlar melekler sems ile mâhı

Bazı şiirlerin başında âşıkların ismi bulunmasına rağmen tapşırıldığı dörtlük olmadığından tamamı "....." şeklinde gösterildi.

Şiirlerde geçen yöresel kelime ve deyimlerin açıklamalarını dipnotlarda verdik.

Mahlâslı olan şiirleri alfabetik olarak sıralandıktan sonra mahlâssız şiirleri de ayaklarına göre sıraya dizdik.

Şiirlerden sonra, kültürümüzün, kendileri küçük ama maharetleri büyük olan mânîlerini, arkalarından da müfretleri, sağ alt köşelerine cönk ve sayfa numaraları yazılı bir şekilde çalışmamıza ekledik.

Özel isimler ve terimlerin buldukları sayfaları belirleyerek dizin hazırladık.

Çalışmamızın giriş kısmında cönklerin kültürümüzdeki yeri ve öneminden bahsettikten sonra her cönkün ayrıntılı olarak tanıtımını yaptık. Cönklerde şiirleri olan âşıklardan, haklarında bilgi bulabildiklerimiz hakkında ayrıntılı bilgi verdik.

İlk bakışta sanki okunması imkânsız gibi görünen cönkler biraz gayret edip safha safha çözüme ulaştıkça zevkli bir çalışma halini aldı. Bu çalışmayı tek başına ortaya koymak elbette mümkün değildi. Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA gibi bir uzmanla çalışmak işin bütün zorluklarını unutturdu.

Çalışmalarında hiçbir zaman emeğini esirgemeyen, sayesinde bir şeyler meydana getirebildiğim Hocam Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'ya sonsuz teşekkürler ediyorum.

Kültürümüze ve edebiyatımıza az da olsa katkıda bulunabilirsem, mutlu olacağım.

Solmaz BAKAY

Sivas, 05.06.2000

KISALTMALAR

Ank. : Ankara

C. : Cilt

İst. : İstanbul

Mad. : Madde / Maddesi

S. : Sayfa

T.D.K. : Türk Dil Kurumu

T.D.V. : Türkiye Diyanet Vakfı

Yay : Yayınları

CÖNKLERİN TANITIMI

Danadili, sığırdili olarak da bilinen cönkler, âşık edebiyatı ve folklorik açıdan büyük önem taşıyan uzunlamasına açılan mecmualardır. Bu ismin Cava dilinde bir tür veya balıkçı gemisi anlamında kullanılan “conk” kelimesinden geldiği ileri sürülmektedir.

Genellikle iyi işlenmemiş deri ile ciltlenmiş ve düşük nitelikli kâğıtlara yazılmış cönkler kolaylıkla yıprandıkları için çoğunluğu günümüze ulaşmamıştır. 15. yy’dan beri bir kitap biçimi olarak kullanılmasına rağmen ele geçenlerin çoğunluğu 17-20. yy’lardan kalmadır.

Cönkler genellikle saz şairlerinin kendi kaleminden değil bir başkası tarafından yazılmıştır. Eğer yazan kişi saz şairi ile çağdaş ise bilgilerde ve şiirlerde pek fazla farklılık yoktur. Ancak ağızdan ağıza dolaşarak yıllar sonra biri tarafından kaleme alınmışsa birtakım farklılıklar görülmektedir. Cönkü düzenleyen şahsiyetler hakkında çok zaman bilgiye rastlanmamıştır. Her ne kadar bazılarında sahibine ait notlar ve mühürler görülse de bunların sayıları oldukça azdır.

Ancak Türk folkloru ve edebiyatı için önemli kaynaklar olan cönklerin üzerinde titizlikle çalışma yapmak gerektiği inkar edilemez bir gerçektir. Bazı ansiklopedilerde de, çoğu bozuk bir yazı ve imlâ ile tutulmuş olan cönkler üzerinde çalışmanın bir uzmanlık gerektirdiği bildirilmektedir¹

Üzerinde çalıştığımız cönkler Doğan KAYA’nın özel kütüphanesinde bulunan 16, 17, 18 ve 19 nolu cönklerdir.

Cönklerde farklı yazı karakterleri kullanılmış olması okurken elbette bazı sıkıntılar doğurdu.

Şiirlerin genelinde Allah, Muhammed, Ali ve Oniki imamın isimleri geçmektedir. Tür olarak gazel, ilâhi, türkü ve koşmaların yanı sıra mâniler ve müfretlerde yer almıştır.

Şimdi de üzerinde çalıştığımız cönkleri tek tek ele alarak ayrıntılı bilgi vermek istiyorum:

16 nolu Cönk: 28 sayfadan ibarettir. 11,5x22,5cm boyutlarında olup düzenlendiği tarih hakkında her hangi bir bilgi yoktur. Ancak 19.yy sonlarında yazılmış olduğunu tahmin etmekteyiz. Bu cönkte şiirleri bulunan şairler şunlardır: Harâbî, Selîmî, Seyfî, Pir Sultan Abdal, Virânî, Kamberî, Garibî, Türâbî, Mirad, Hasrefî, Şehîdî, Zâhir, Azbî, Kalender Abdal

16 nolu cönk deri kaplı olup bazı sayfaları okunmayacak kadar siliktir. Her şiirin bittiğini gösteren işaretler ve “tamam” notu şiirlerin sonuna eklenmiştir.

Heceyle yazılmış şiirlerin yanında aruzla yazılmış olanları da vardır.

Hz. Muhammed, Hz. Ali, Oniki İmam için yazılanların yanında dua mahiyetinde şiirler de vardır. Ayrıca Fatıha suresini içeren Azbî’ye ait şiir oldukça ilgi çekicidir.

Beyitler halinde yazılmış olan şiirler dörtlüklerle yazılmış olanlardan daha fazladır.

Şiirlerin yazıldığı tarih ve cönkü kimin düzenlediği hakkında herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

17 nolu Cönk: 80 sayfadan ibaret olup 10x15cm boyutlarındadır. 1354 yılında düzenlenmiştir. Ancak düzenleyen şahsiyet hakkında bilgi yoktur.

Birkaç kişi tarafından kaleme alındığı kullanılan yazı karakterlerinin farklılığından anlaşılmaktadır. Ancak yazılar oldukça nettir.

Şiirlerin sonunda bittiğini ifade eden işaretler ve “tamam” notu yer almaktadır.

¹ Ana Britanica, “Cönk” mad, C.2,

Bu cönkte şiirleri olan şairler şunlardır:

Âşık Ömer, Eşrefoğlu Rûmî, Zâîfî, Yunus Emre, Tevruzî, Nûrî, Sûzî, Şemsî, Fazlî, Hâfızî, Muhibbâ, Muhiddin, Nakşî, Nesîmî, Niyazî

Şairi belli olmayan şiirler ve çok sayıda mâni de bulunmaktadır.

Tür olarak ilâhîler fazlaca bulunup genelinde aruz vezni kullanılmıştır. Şiirler konu itibariyle cennetin güzelliklerini öven, Hz. Yusuf ve babası Hz. Yunus'u konu alan, dört halifeyi anlatan, Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Muhammed'i metheden niteliktedir.

18 nolu Cönk: 89 sayfadan ibaret olup 10.5x21cm boyutlarındadır. Hangi tarihte yazıldığı bilinmemektedir. Düzenleyen şahsiyet hakkında da bilgi içermemektedir.

Birden fazla yazı tipi bulunması şiirlerin farklı kişiler tarafından kaleme alındığını göstermektedir. Şiirlerin bir kısmı haricinde bittiğini ifade eden işaretler yer almaktadır.

Bu cönkte şiiri olan şairler şunlardır:

Âşık Ömer, Gevherî, Hüseyin, Kuddûsî, Ali, Mehmet, Derunî, Sürurî, Halil, Yunus, Kâtibî

Bunların yanında şair ismi bulunmayan şiirler ve çok sayıda mâni bulunmaktadır.

İlâhî, türkû, semâî, gazel, münacaat, şarkı türünde şiirler ve müfretler de 18 nolu cönkte yer almıştır. 13, 14, 32, 33, 36, 47, 63. sayfalar boş bırakılmıştır.

19 nolu Cönk: 179 sayfadır ve 8.5x19cm boyutlarındadır. Maraş ili civarında düzenlenmiştir. Ancak düzenleyen şahsiyet ve düzenleme tarihi hakkında maalesef bilgi bulunmamaktadır.

Tek yazı karakteri kullanılmış olması 19 nolu cönkün tek kaleminden çıkmış olduğunu yani bir kişi tarafından yazıldığını göstermektedir. Diğer cönklerde olduğu gibi bunda da şiirlerin bittiğini gösteren işaretler kullanılmıştır.

Bu cönkte şiiri olan şairler şunlardır:

Ali bey, Âşık, Beyoğlu Dertlî, Duran, Emrah, Fehmî, Fermânî, Garip Serhat, Gevherî, Gülşenî, Hâfız, Hamdî, İlbend, İlmî, İsmail, İzzet, Karacaoğlan, Kâtibî, Kerem, Kuloğlu, Leylâ, Mâhir, Mehmed, Mustafa, Nevruzî, Niyâzî, Nuzûlî, Rıza, Sâidî, Süreyya, Şemî, Şevkî, Şirâzî, Yunus, Zâîfî, Zârifî,

19 nolu cönkte diğerlerinden farklı olarak bir kadın şaire ait şiir bulunmaktadır. Ayrıca şairi belirsiz şiirler, mâniler ve müfretler de yer almaktadır.

16, 17, 18 ve 19 nolu cönklerde hakkında bilgi bulabildiğimiz saz şairlerimiz şunlardır:

ÂŞIK: 17.yy âşık edebiyatının önde gelen temsilcisidir. Şiirlerinden bir bölümü "XVII. asır saz şairlerinden ÂŞIK" (1933, yay. Haz. S. N. Ergun) adlı küçük bir kitapta toplanmıştır. 18 ve 19 nolu cönklerde toplam üç adet şiiri vardır. Şiirlerini hece ölçüsü ile yazmıştır ve şiir üzerindeki hakimiyetini açıkça göstermiştir. Şiirlerin ikisinde aşk konusunu işlemiş, üçüncüsünde ise inancını ifade etmiştir. Genellikle yarım kafiye kullanmıştır. Şiirlerini dörtlükler halinde yazmıştır.

ÂŞIK ÖMER: Yalnız 17. asırda değil bütün saz şairleri arasında en tanınmış olanıdır. Hayatı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Aydın bir aileye mensup olduğu bilinmektedir. Şiirlerinden anlaşıldığına göre savaşa katılmış ve hudut kalelerinde bulunmuş bir şairdir. Şöhreti üzerinde yalnız âşık tarzıyla değil divan şiiri tarzında şiir söyleyişinin de etkisi vardır. "Şairnâme" isimli uzun manzumesinde saz şairleri yanında Türk ve İran şairlerinden de bahsetmiştir.

Hayatı, şiirleri ve maceraları etrafında, halk arasında menkıbeler teşekkül eden Âşık Ömer, bizzat bulunduğu savaşlar içinde kahramanlık manzumeleri söylemiştir.

Devrinin içtimâî hayatına, halk yaşayışına, bazı şehirlerin, mesela İstanbul'un çeşitli semtlerine dair şiirlerinde yer yer dikkate değer tarihi ve mahalli çizgilere rastlanır. Şiirleri Ayvansaraylı Hafız Hüseyin tarafından 1782'de bir divan halinde tertiplenmiştir.

Âşık Ömer'in 17 ve 18 nolu cönklerde 8 adet şiiri, bir de bağımsız dörtlüğü bulunmaktadır. Bu dörtlüğü 11'li heceyle, şiirlerinden 6'sını 15'li , 2'sini de 8'li hece ölçüsüyle yazmıştır. Aşk, sevgi, nasihat, din konularını işlemiştir. Şiirlerini dörtlüklerle yazmış, genellikle tam kafiye ve dize halinde redif (nakarat) kullanmıştır.

DETLİ: Gerede'ye bir saatlik mesafede bulunan Çağa nahiyesine bağlı Şahneler köyündendir. 1770'de doğmuştur. Adı İbrahim'dir. İstanbul ve Konya'da bulunmuş Haymana aşireti beylerinden Alişan beye ve Bolu beyine hizmet etmiş, 1874'de Ankara'da ölmüştür. Çalışmamızda yalnızca 19 nolu cönkte şiirleriyle rastlaştığımız âşığın ikisi türkü biri koşma türünde üç şiiri bulunmaktadır. Heceye olan hakimiyeti, kafiyelerdeki uyum ve ifadelerdeki açıklık bize Dertli'nin kültürü ve şiir bilgisini açıkça göstermektedir.

Şiirlerinde tam kafiye ve zengin kafiye kullanmıştır. Dörtlük nazım birimiyle yazmıştır.

GEVHERİ: Asıl adı Mehmet ya da Mustafa'dır. 17yy'ın ikinci yarısı ile 18yy başlarında yaşamıştır. Yaşamına ilişkin kesin bir bilgi yoktur. Bilinenler, şiirlerinden çıkarılan ya da bazı kaynaklardan elde edilen ipuçlarına dayanır. Hoca Emin efendi, Menâkıb-ı kethüdâzâde Mehmet Arif hazretleri adlı kitabında, onun İstanbul'da Fener semtindeki bir Yahudi meyhanesinde Âşık Ömer ile karşılıklı deyişler söylediğini yazmıştır.

Hem aruz hem de hece vezni ile şiirleri ünlü ve etkisi çok büyük âşıklardandır. Müzikle de ilgilenmiştir. Birçok şiirinin başkaları tarafından bestelendiği, kendi adıyla anılan "Gevherî" makamının âşıkların dilinde ve telinde yakın zamanlara kadar geldiği araştırmalarla ortaya konmuştur. Usta âşık Gevherî'nin şiirleri üzerinde çalıştığımız 18 ve 19 nolu cönklerde yer almaktadır. Toplam yedi şiirinden bir tanesini aruzla diğerlerini hece ile söylemiştir.

Şiirlerinde aşk, sevgi, sitem, ayrılık ve inanç konularını işlemiştir. Teknikte ve üslupta gösterdiği başarısı onun diğer âşıklar üzerinde neden bu kadar etkili olduğunu kanıtlamaktadır.

Şiirlerinde yarım kafiye, tam kafiye ve zengin kafiyeyi başarıyla kullanmıştır. Şiirleri dörtlükler ve beyitler halindedir.

HARÂBÎ: Edip Harâbî olarak da bilinir. Asıl adı Ahmed Edib'dir. Bektâşi inançlarını işlemiş yergi ağırlıklı nefesleri ile tanınmıştır. 19yy'ın önde gelen bektâşilerden Mehmet Ali Hilmi Dede babaya bağlı idi. Nefesleri bütün bektâşi tekkelerinde okunarak yaygınlık kazandı. Hece ve aruzun bütün kalıplarında şiirler yazmıştır.

16 nolu cönkte iki adet şiiri bulunan Harâbî bir şiirinde aruzu, diğerinde hece ölçüsünü kullanmıştır. Her ikisinde de dini inançlarını ifade eden özel isimler ve terimler kullanmıştır. Elimizdeki iki şiiri aruzda da hecede de başarılı olduğunu göstermektedir.

Bir şiirinde yarım kafiye, diğerinde zengin kafiye kullanmıştır. Nazım birimi olarak dörtlükleri seçmiştir.

KARACAOĞLAN: 17. yy'da yaşadığı sanılan göçebe Türkmen obalarından yetişmiş bir âşıktır. Yaklaşık 70 yıldır sürdürülen araştırmalar sonucunda yaşamı üzerine bazı bilgiler ve yeni şiirleri bulunmuşsa da doğum ve ölüm yerleri, yaşadığı dönem, asıl adı ve ailesi kesin olarak bilinmemektedir. Bazı araştırmacılar 16. Ve 17. yy'lara ait iki ayrı Karacaoğlan olduğunu öne sürmektedir.

Karacaoğlan'ın Őiri aşk ve doğa gibi iki temel öge üzerine kurulmuŐtur. Ayrılık, gurbet, sıla özlemi ve ölüm de işlediği konulardandır.

Halk Edebiyatı geleneklerine büyük ölçüde bağlı kalan âşık, 16-17. yy'larda âşıklar arasında yaygınlık kazanan aruz ölçüsü, Arapça, Farsça sözcük ve tamlamaları kullanma eğiliminin dıŐında kalmıŐtır. Yöresel sözcük ve deyimlerle dolu bir dille Şiirler söylemiŐ, deyiŐlerinde pek az yer verdiği bazı yabancı sözcükleri çoğu kez halkın ağzında yaŐayan biçimleriyle kullanmıştır.

Üzerinde 20'den fazla inceleme ve tanıtma kitabı yayınlanan Karacaoğlan'ın Şiirlerini ilk kez Sadettin Nüzhet Ergun "Karacaoğlan" adıyla derleyip yayımlamıŐtır.

Çalışmamızda en fazla Şiiri olan âŐıklarımızdan biri olan Karacaoğlan'ın 19 nolu cöknkte 18 adet Şiiri bulunmaktadır. Bu Şiirlerin hepsinde 11'li hece elçisini kullanmıştır. Birçoğu günümüzde de dillerde dolaŐan türkülerinden

"Ela gözlüm ben bu elden gidersem
Zülfü perişanım kal melül melül"

Dediği türküsü de cöknkte bulunmaktadır. Şiirlerine konu olarak aşk ve sevgiyi seçmiştir. Kullandığı nazım birimi dörtlüktür.

KÂTİBİ: 17. yy'da yaşamış ve uzun süre yeniçeri ocağında hizmet görmüŐtür. Hayatına ilişkin pek fazla bilgi yoktur. Evliya Çelebi'nin "Seyahatname"sinde o çağın ünlü çöğür çalanları arasında ilk kez adı geçer. Asıl adının Osman olduğu ileri sürülmektedir. 4. Murat döneminde yapılan Revan ve Bağdat seferleri ile ilgili Şiirlerinden, bu tarihlerde orduda bulunduğu anlaşılmaktadır. ÇađdaŐı ÂŞık Ömer'in "Şairnâme" baŐlıklı destanında "Evvel Kâtibi'den idelüm âgaz" diyerek âşıkları anmaya onunla baŐlaması ününün yaygınlığını göstermektedir.

DeyiŐlerinde duygularını açık ve içten bir dille ortaya koyan sağlam bir Şiir yapısı oluŐturun Kâtibi, öteki çağdaŐları gibi aruzu denemiŐ ancak başarılı olamamıŐtır. Sadettin Nüzhet Ergun "XVII. Asır SazŐairlerinden Kâtibi" adlı kitabında bazı Şiirleri ve hayatına ait bilgiler yer almaktadır.

Kâtibi'nin biri 18 diğer 19 nolu cöknkte olmak üzere iki Şiiri vardır. İlk Őiirini 8'li ikincisini ise 11'li hece ölçüsü ile söylemiştir. İkisinde de aşk konusunu işlemiştir. Dörtlüklerle yazdığı Şiirlerinde yarım kafiye kullanmıştır.

KULOĞLU: 17. yy'da yaşamıştır. Hayatına ilişkin bilgiler bazı tarihsel kaynaklara, kendi Şiirlerine ve çeşitli Őairnâmelere dayanır. Asıl adının Süleyman olduğu ileri sürülmüŐse de son araştırmalar Mustafa olduğunu ortaya koymuŐtur. Kâtibi, Gedayî, ve Kul Mustafa ile arkadaŐlık eden Kuloğlu âz da olsa okuma yazma bildiği için yabancı sözcüklerden etkilenmiŐtir. Asıl değer heceyle yazdığı Şiirlerinden kaynaklanır. Şiirlerinde daha çok aşk ve yiğitlik konularını işlemiştir.

19 nolu cöknkte bir Şiiri vardır. Őiirini 11'li hece vezniyle söylemiŐ, dörtlük nazım birimi ve yarım kafiye kullanmıştır. İŞlediği konu aŐktır.

NESİMİ: Asıl adı Seyyid İmameddin'dir. Vahdet-i vücüt görüşünü savunmuŐ büyük tasavvuf Şairidir. 14.yy'da tasavvuf Şiirinin en etkili ürünlerini vermiş, Şiir yeteneğini hiçbir zaman sanat kaygısıyla dar kalıplara sokmamıŐ ve Şiiri, düşüncelerini yaymak için bir araç olarak kullanmıştır. Özellikle gazellerinde doruğa ulaŐan bir lirizmi vardır. Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar geniŐ bir bölgede etkili olmuştur.

Őairimizin elimizdeki cöknlerden 17 numaralı olanında, yine divan Şiiri tarzında yazmış olduğu ve günümüzde de dillerde dolaşmakta olan bir Şiiri yer almaktadır. Beyitler halinde yazdığı Şiirinde aruzu kullanmıştır. Bu Şiiri gerek sözleri gerek bestesiyle herkesin sevgisini kazanmıştır. "Kime ne" redifli bu Şiirinde tam kafiye kullanmıştır.

PİR SULTAN ABDAL: Bektâşî edebiyatının en lirik ve orijinal şairidir. Buluşlarındaki kudret, ifadelerindeki içlilik, konularındaki hayatiyet bakımından da zümre edebiyatında çok değerlidir.

Pir Sultan Abdal'ın dini inancını işlediği bir şiiri 16 nolu cönkte karşımıza çıktı. 11'li hece ölçüsü ile yazdığı şiirinde tam kafiye kullanmış ve duygularını dörtlüklerle ifade etmiştir. Şiirde kullandığı teknik ve muhteva da oldukça başarılıdır.

ŞEM'Î: Asıl adı Ahmed'dir Konya'da yaşamıştır. Muamma çözmeye ustadır. Dertli'nin etkisiyle şairliğe başlamıştır. III. Selim'in huzurunda saz çalmıştır. Belirli ölçüde divan şiirine yaklaşan şairler arasında yer almıştır.

Şem'î'nin iki şiirine 19 nolu cönkte rastladık. Birini dörtlük, diğerini beyitler halinde yazdığı şiirlerinde yarım ve tam kafiye kullanmıştır. Aşkını ve inancını konu etmiştir.

TÜRÂBÎ: 1868'de Hacı Bektâş tekkesi şeyhi iken vefat eden Yanbollu Türâbî Ali Dedebara'dır. Zamanında halk şairleri arasında büyük şöhret kazanmıştır.

16 nolu cönkte 5 tane şiiri yer almaktadır. Şiirlerinden ikisini beyitler halinde, üçünü dörtlükler halinde söylemiştir. Dörtlüklerden oluşan şiirlerinden birinde 8'li, ikisinde 11'li hece vezni kullanmıştır. Beyitlerden müteşekkil olanlar ise aruzla yazılmıştır. Ölüm konusunu ağırlıklı işlemiş ve On İki İmam'ın isimlerini sıkça kullanmıştır.

YUNUS EMRE: Anadolu'da Türkçe şiirinin öncüsüdür. Hayatına ilişkin bilgiler sınırlıdır. 13.yy ortalarında yaşamıştır. Vahdet-i vücud öğretisine ulaşmıştır.

Oğuz lehçesiyle ve çağının konuşma diliyle yazmış olmakla birlikte kullandığı kelimelerin tümü Türkçe değildir.

Ahmet Yesevi'nin müritlerinden Hacı Bektaş ya da Sinan Ata'nın halifesi Tapduk Emre'nin tekkesinde hizmet etmiş, onun düşüncelerini yaymak için Anadolu'yu dolaşmış daha sonra kendisi şeyh olmuştur.

Sağlığında düzenlenen Dîvan'ı bulunamamıştır. Yunus Emre hakkında birçok kaynaktan bilgi bulunmaktadır.

Hepimizin gönlünde ayrı bir yeri olan Yunus Emre'nin şiirlerine 17, 18 ve 19 nolu cönklerimizde rastladık. Hepsisi ilâhî türünde olmak üzere 13 tane şiiri yer almaktadır. 8'li ve 11'li hece veznini kullanmıştır. Her biri günümüzde de dillerde dolaşmakta olan birbirinden güzel şiirlerinde ilâhî aşkı işlemiştir. Tam kafiye ve zengin kafiyede başarısı şiir tekniğine olan hakimiyetini bariz bir şekilde ortaya koymaktadır.

Cönklerdeki şiirleri Alevi-Bektaşî edebiyatına aittir. Şiirlerin çoğunda Hz Ali ve Oniki İmam'ın isimlerinin geçmesi bunun en belirgin göstergesidir.

METİNLER

AHMED

1 İLÂHÎ

Seher vaktinde uşşâkım
Derim yâ Hayyu yâ Kayyum
Semâvâtı tutup âhım
Derim yâ Hayyu yâ Kayyum

O vahdet bağına girdim
Muhabbet güllerin derdim
Hakikat bülbülü gördüm
Derim yâ Hayyu yâ Kayyum

Evliyadan himmet aldım
Düşüp aşkı tadıp kandım
Cemâlin şem'ine yandım
Derim yâ Hayyu yâ Kayyum

AHMED'im ben bu meydanda
Yanarım cümle canda
Himayet eyle meydanda
Derim yâ Hayyu yâ Kayyum

(18/74 ve 88)

ALİ BEY

2 [65] TÜRKÜ

Yiğidin iyisi neden bell'olur
Yüzü güleç kendi yârdan olmalı
Kasevet serine çöktüğü zaman
Gönlümün gamın alan olmalı

Yiğidin iyisi kurt gibi bakar
Hasmını görünce ayağa kalkar
Alır mızrağı meydana çıkar
Yiğidin başında boran olmalı

Şevki güzel olur ol yazı gölü
Yiğidiniyisi olmaz zatı
Daim yüğrük¹ ister silahı, atı
Yoldaşın üstünde duran olmalı

ALİ BEY'im buyur hile yoktur sözümde
Bin maşallah deyi kendi özünde
Nice zalimlerin malı gözünde
Dünyanın halinden bilen olmalı

(19/65)

¹ yüğrük: hızlı

ÂŞIK

3

[177] Ben de bir dilbere meyil aldurdım
Yini ile yetmiş fidan dal gibi
O çeşm-i humarın baktım yüzüne
Seherden açılmış gonca gül gibi

Karadır kaşları gözü sürmeli
Kendisi cilveli göğsü düğmeli
Kul oluben kapısında kalmalı
Lebi kaymak şekerlenmiş bal gibi

O güzel perçemin dökmüş yüzüne
Düşürmüş dostların kendi peşine
Kavil koydu kendi kendi sözüne
Gündüz hayal geceleri düş gibi

Der ÂŞIK'ım dost iline varmalı
Yâr ile tenhada sefa sürmeli
O yörenin bir güzelin almalı
Ak gerdan üstüne döker tel gibi

(19/177)

4
[95] TÜRKÜ

Şu dünyada ben canımdan bezmişim
Kasavet içinde kaldın hey gönül
Bu dertlerden kurtulamam hiç asla
Kaldın bir acayib zorda hey gönül

Bu aşkın dumanı çöker başıma
Yazık hapisteki benim canıma
Hey ağaçlar bakın benim müşkül halime
Bir fikr-i ummana daldın hey gönül

Eyyam bayram ise bende gam günü
Didemden akıttım yaş ile kanı
Hasretlik bend etti bu şirin dili
Felek çengelinde kaldın hey gönül

Der ÂŞIK'ım bunda âh edip ağlar
Feleğin hançeri sînemi dağlar
Vücudumda yaralarım yeniler
Bir bahtı karaya bağlandı gönül

(19/95)

Gel hocam sana bir sual sorayım
Usûl nedir, erkân nedir, yol nedir
İstersen canım[1] kurban vereyim
Abdal nedir, gedâ nedir, kul nedir

Hoca hakikatte görür cemâli
İşte böyle böyle dünyanın hali
Üç yüz altmış altı selvinin dalı
Budağında elli üç gül nedir

Der kılıncı keskin Ali'nin
Derler duâ seher velînin
Üç yüz atmış altı selvi dalının
Arasında yatan gonca gül nedir

Din Muhammed dini taptığım tapı
Yıkılmaz Mevlâ'nın yaptığı yapı
On iki bahçede kırk sekiz kapı
Eşiğine yaslanan iki kul nedir

Dört kardaş bir gömlekte dururlar
Gömleğinde ayrı ayrı yürürler
Pervane olanı.....
.....

ÂŞIK ALİ

6

[40] İmamlar, hatipler ismini yazar
Kömür gözlüm gelmiş karşımda gezer
Senin gibi dilbere ederler nazar
Bilmem yârim aşk şarabım içti mi

Salını salını gelir selâma
Şu hilâl kaşların benzer kaleme
Ay mı doğdu gün mü doğdu âleme
Bilmem yârim beyaz göğsün açtı mı

Aşağıdan gelir acem sürüsü
Nazlı gül içinde onun birisi
Önündeki gelen kızlar hurisi
Bilmem yârim gam perdesin açtı mı

ÂŞIK ALİ eydür yâre baka baka
Döndürmüşüm yönüm yürürüm Hakk'a
Elinde bir deste gül koka koka
Nazlı yarım şu yerlerden geçti mi

(18/40)

[4] ÂŞIK ÖMER

7

Gel ey nazım eden dilber
Öpül, kocul² huzur ile
Ömrümün hasılı dilber
Öpül, kocul huzur ile

Öpülmekten zarar gelmez
Koculmaktan adam ölmez
Bu güzellik ele girmez
Öpül, kocul huzur ile

Öpülmek eski âdettir
Koculmak ne saadettir
Hatır yapmak ibadettir
Öpül, kocul huzur ile

ÖMER'im der yârim çoktur
Derdim hiç kimsede yoktur
Öpülmedik güzel yoktur
Öpül, kocul huzur ile

(17/4)

² Kocul-: Kucaklanmak

Gel benim zülfü siyahım sırrı âyân eyleme
Bağlayıp zülfün kemendin beni deli eyleme
Ta evvelden sevdim seni şimdi inkâr eyleme
Severler güzel olanı sevdiğim âr eyleme

Kadir Mevlâm hub yaratmış kıymetini bilegör
Hak Teâlâ hazretine çok şükürler kılâgör
Kömür gözlüm bu sözümde bir hisse[cik] alâgör
Severler güzel olanı sevdiğim âr eyleme

Kadir Mevlâm hub yaratmış her yanında gül biter
Gönlümün mâliki vardır kimler yanar kim tüter
Neylerim dünya malını bana sevdiğim yeter
Severler güzel olanı sevdiğim âr eyleme

(18/41)

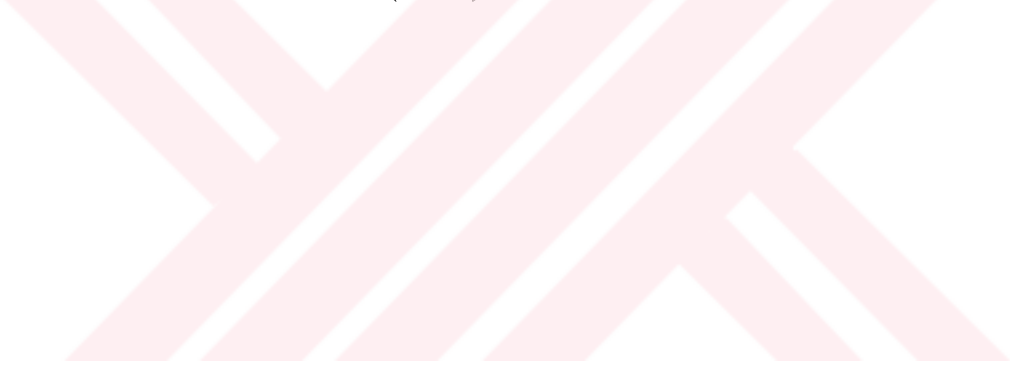

Gökte melekler duası yerde insan üstüne
Fikr edelim cümlesini ehl-i irfan üstüne
Cümlenin mabudusun sen yâ ilâhe'l-âlemin
Bu dünyanın sonu yoktur geldik viran üstüne

Her kaçan yer âh eylesem çeşmim yaşı sel olur
Marifet sahibi olanlar anlar ehl-i dil olur
Erkenden kıl tedarikin vaden yeter gel olur³
Âkıbet uğrar yolumuz mezaristan üstüne

Kimisi ecel camını nûş edip içmektedir
Aklını başına dişir⁴ ömrümüz geçmektedir
Azrail destini sunup

(18/89)

³ gel ol-: Ölüme yaklaşmak

⁴ dişir-: Devşirmek, toplamak

10

Her yanında olan gonca güle minnet eylemem
Arabî, Farisî bilmeyen dile minnet eylemem
Sırat-ı müstakîm üzre dururum
İblis'in talim ettiği yola minnet eylemem

Soyunup derviş misali neme gerek âr benim
Hiç mühim değil asla dünya için kâr benim
Malım, rızkım yoksa[da] kanaatim var benim
Haram ile kazanılmış mala minnet eylemem

Bunca sevdaya düşmüş herkes gider kârına
Zere kadar tamahım şu dünyanın malına
Bugün buldum bugün yerim Hakk kerimdir yarına
Kısmetim veren Hüdâmdır kula minnet eylemem

Derviş ÖMER abdal eden ol gani settar iken
Şefaât[ini] umduğum Ahmed-i muhtar iken
Benim kısmetim verici padişahım var iken
Dünyada olan hünkâra minnet eylemem.

(18/15)

11

Bir güzeli meth eylese bâr-ı âlem yanmasın
Pervaneyim aşk u dîne nâr-ı âlem yanmasın
.....Yusuf'un eynindesin⁵
Var yüzüne barkıyup⁶ dü bâr-ı âlem yanmasın

Dediler ki esma olanın çevre yanı al olur
Her kaçan hüsnün görsem katlime fermân olur
Hüsnünü görünce şâhım can sana kurbân olur
[5] Var yüzüne barkıyup dü bâr-ı âlem yanmasın

Çekip aşkın hañçerini gime benim kanıma
Dinle benim nashatim verme ağyâr yanmasın
Cümle âlem döşemiş gül yanağın alına
Var yüzüne barkıyup tut bâr-ı âlem yanmasın

(18/4-5)

⁵ eyn: Sirt, omuz

⁶ barkı-: Parıldamak, ışıldamak

12

Bir ağaç kâmil olunca iptida kökten yürür
Nice yüz bin dalı vardır küdurettten su yürür
Hak Teâlâ yaratmış ne güzel meyva verir
Kuru ağaç meyva verse dala hayranım bugün

Dört kitabı bir bilenler sıdk ile hakk'a tapar
Ârif-i kâmil olanlar âr edip hisse kapar
Devşirir cümle çiçekten yoğurup macun yapar
Halka yarar mumu vardır bala hayranım bugün

Hak Teâlâ kudretiyle sıratı kursa gerek
Nice yüz bin kulu vardır suali sorsa gerek
Mümin olan kullarını cennete koysa gerek
Cennet-i âlâya giren kula hayranım bugün

(18/11)

13
[82] SEMÂÎ

Sabahtan bir gelin gördüm
Boyu servi dala benzer
Yanında bir kız oturmuş
Gonc'açılmış güle benzer

Gelinin gözleri meste
Kız cefalar etmez dosta
Gelin şeker şerbet tasta
Kız tabakta bala benzer

Gelin kızda bulur suçu
Kız geline yeter gücü
Gelinin ibrişim saçı
Kızın sırma tele benzer

Gelin yürür nazlı nazlı
Elması koynunda gizli
Kızın yüzü beyaz yüzlü
Gelinin ak[nura] benzer

Tabaş olsam ya bu göze
ÂŞIK ÖMER kapınıza
Bencileyin kapınıza
Bir azatsız kula benzer

(18/82)

[1] Bir güzeller şahı gördüm ruhları ter gösterir
İki kaşın arasında mihrâb minber gösterir
Sihirden çıkmış gördüm ol melek sima
Gül şibânım düşmüş gibi ruhları ter gösterir

Hiç rakipler ara vermez yanına varsam
Dili dîvanesi oldum mah yüzünü görsem diye
Ah efendim bu sîneme ben seni sorsam
Hışmı gelir gâhi seçer gâhi böcek gösterir

Der ki ÖMER severim cesetin vallah içinde
Giymiş hırkasın
Bu âlî der bu ednâdır demezem billah içinde
Gönüller kimi severse onu güzel gösterir

(18/1)

ÂŞIK ÖMER

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Nazlı dilber uykuların uçtu mu
Hayli zaman oldu şurdan gideli
Vardı gönlün yad ellere düştü mü

(18/41)

AZBÎ

15

[22] Bâ-yı bismillah bilmeyen fakî
Fatiha okusa imam olamaz
Elhamdu Muhammed lillah Murtaza
İkisini birle meyan Hakk'ı bulamaz

Rabbü'l alemîn Haticetü'l-Kübra
Makbul-ü selavat Fatimatü'z-Zehra
Er-rahman Bakî hulk-ı ve'y Rıza
Bahre girmeyenler dürri bulamaz

Er-rahimde İmam Hasan Şah Hüseyin ermeyen
İsmi zikr edip hüsnünü görmeyen
Biad edip ikrarda durmayan
Nakş-ı hayal geçer amel kılamaz

Malik yevmiddîn Zeyne'l-Abâ'dır
Muhammed Bâkır'dır Hakk reh-nümâdır
Bâtını bilmeyen âlemler âmâdır
Yüzbin yıl okusa âlim olamaz

İyyakenağbud Cafer-i Sâdık
Onların yoluna serimiz koyduk
[23] Marifet suyunda cesedi yuduk
Mundar olan kalb aynasın silemez

Varlık Hakk'ın biz bir edna kuluyuz
Ve iyyâke Kâzım'ın biz bendesiyiz
Nesta'ın Rıza yolunda uluyuz
Şükür cenazemizi deccal göremez

İhdinassıratel müstakîm Takî bilmeyen
Nakî'nin sırrından haberdar olmayan
..... Adem'e secde kılmayan
namazı fasiddir mihrab bulamaz

Sıratellezi Askerî oldu beyan
“Ondört masum pâk” bunlarda oldu ayân
En'amte aleyhim Mehdî'dir imam
Münkir bu harflere secde kılamaz

Fatiha bunlardır bilmeyen nâdân
Gayrû'l-mağdubîye secde kılan
[24] Hünkâr-ı velî'den gayrıya varan
Arasa derdine derman bulamaz

Veleddâllin azgın eyledi zuhur
Muhammed Ali'dir şükrullah-ı pîr
Meded mürüvvet yetiş yâ Hazret-i pîr
AZBÎ gayrilerden derman aramaz

(16/22-24)

[146] **BEYOĞLU**

16

Duman olmuş dağların başı
Gövel ördek gibi gölden ayrıldım
Akıttım dîdemden çeşmimin yaşı
Bir hilal bakışlı yârdan ayrıldım

Uykum gelse uyusam yârin dizine
Uyusam uyansam baksam yüzüne
Mevlâm şeker katmış yârin sözüne
Şekerden şerbetten baldan ayrıldım

Bir kuşum var yâr bazların bazı
Açılsa pür cemal güneştir yüzü
Mısır'ın hazinesi değer yârin gözü
Kaşları lamelif mimden ayrıldım

BEYOĞLU diyor sazımı elimden aldı
Olanca aklımı sevdaya saldı
Yenile yitişmiş fidanım kaldı
Bir şahan bakışlı yârdan ayrıldım

(19/146)

DERTLÎ

17

[106] TÛRKÛ

Yağma edip akıl fikrimiz aldı
Bir nazik edalı elvanlı güzel
Yeni baştan bizi sevdaya saldı
Ahu gözlü, beyaz gerdanlı güzel

Bir kere sahraya kurmuş obası
Geşt-i güzâr ettim dağı ovası
Şehri güzel dîberlerde yoktur edası
İşrette monla sıfatlı güzel

Hüsn-i mah şaban tilâvet receb
Cihana gelmemiş böyle gonca leb
Eyle Tahir kendi bir âli neseb
Sağ olsun DERTLÎ'nin dermanı güzel

(19/106)

[77] TÜRÜ

Mürüvvet kılsan be hey bî-vefâ
Aşklar yolunda hem pare çekmiş
..... hüsnünü vacib teâlâ
Rahmeten cânımda şiraze çekmiş

Gül hüsnüne mail olalı güzel
Vasf için nice bin gazel yazmışım
Kaşların nakş eder nakkaşı ezel
Pür güller çekse endaze çekmiş

Camesin yollamış nûş etsin deyü
İçip de hatırı hoş etsin deyü
Yalvardı feryadım sevinsin deyü
Hüsnü pür nûş biçare çekmiş

Aşkı bana vermiş fikr etsin deyü
Baksın cemale şükr etsin deyü
Ehl-i aşk olanlar zikr etsin deyü
DERTLÎ aşkı dertleri binaze çekmiş

(19/77)

[80] DERTLİ

19

İki cerem gördüm bağda bahçede
Girdim ol bahçenin gülleri bir hoş
Eser rüzgarlar yağmurlar yağar
İğranan selvinin dalları bir hoş

Sevdiğim oturmuş serbaz üstüne
Hiç bakmıyor yârenine dostuna
Yaz gelince çayır çimen üstüne
Gerdana dökülen telleri bir hoş

Sevdiğim ata binmiş av avlar
Çıkmış yücesine haram kovalar
Değmen şu bora ağalar beyler
Söyler şirin şirin dilleri bir hoş

[94] İrfanımdır ebru keman sazımdır
Bülbül eriştirir bahar yazımdır
Kuluna badeyi sunan güzeldir
Yâr bade doldurur elleri bir hoş

(19/80 ve 94)

DERUNÎ

20

Sükût-ı ârâzım nedir bilmedim
Nedir söyleyecek cevabım benim
Bahtı siyahım niçin gülmedim
Kimdir ağlatmaya seabim benim

[55] Biraz gençliğimde sefahat ettim
Cefâkâr elimden kasavet ettim
Hakk'ın kelamın kıraat ettim
Kur'an-ı azîmdir kitabım benim

DERUNÎ'yem düştüm iy olmaz derde
Yürür kasavetim gezdiğim yerde
Mahşerde amma illâ kabirde
Hey yâ Rabbim affet isyanım benim.

(18/54-55)

DURAN

21

[62] **TÜRKÜ**

Nasıl vasfedeyim sevdiğim seni
Rumeli Bursa'yı değer gözlerin
Bulunmaz emsalin rum-ı revanda
Erzincan Konya'yı değer gözlerin

Hiç görmedim sevdiğim sendeki nazı
Tunus Trablus'u Mısır'ı Hicaz'ı
Bağdat'ı Basra'yı Acem Şiraz'ı
Belki Buhara'yı değer gözlerin

Hüsnüne bend olmuş Yusuf-ı Kenan
Gören üftadeler ediyor figan
Kars, İsfahan, Erzurum Revan
Bütün Gürcistan'ı değer gözlerin

Âşık DURAN'ım diyor eyledim medhin
Al yanaktan buse olsa himmetin
Verseler alınmaz Mısır'ı satın
Bütün dünyaları değer gözlerin

(19/62)

EMRAH

22

[56] selam eylen o yâre
Çıkıp annacımda⁷ gezip durmasın
Bendoydum usandım güzel sevmekten
Uğrun uğrun selam salıp durmasın

Nazlı yârin bana sitemi çoktur
Aradım şu cihanda menendin yoktur
Var göğsünle düğmeler döğdür
Esen ürüzgarlar virip durmasın

Hublarınan yoktur benim pazarım
Peri hilal başta kaldı nazarım
[57] Yol üstüne koman benim mezarım
Yâr gelip geçtikçe yanıp durmasın

EMRAH der ki birturalım
Ağ gül ile kırmızısın katalım
Bir gececik sarılalım yatalım
Can cana intizar edip durmasın

(19/56-57)

⁷ annaç: Karşı, ön

EŞREFOĞLU RÛMÎ

23

[6] NA'T-I RESULULLAH

•--- •--- •--- •---
Cem-i enbiyalardan Muhammed cümlenin şahı
Yüzü nurundan almışlar melekler şems ile mahı

Yedi kat göklere çıktı kadem arş üstüne bastı
Erişti kâbe kavseyne tavaf eyledi dergâhı

Onun seyr-i sülûkundan melekler âciz oldular
Ki bin yılda varamazlar o bir demde varıp râhı

..... kurban senin yoluna ey Ahmed
N'ola bir kez yüzün görsem yüzü şems-i kamer mâhı

Bu EŞREFOĞLU RÛMÎ'nin günahı çoktur bi gayet
Şefaât kıl ya Muhammed ki sensin âlemin mâhı

H/1254-M/1839

(17/6)

[43] FEHMÎ

24

Ben gonca gülümden ayrı düşeli
Hayıf kaddimi büktü ayrılık
Kara bağrım kebab oldu pişeli
Dönderi dönderi yaktı ayrılık

Felek sillesi belimi büktü
Ayrılık ateşi sinemi yaktı
Nice örselenmeyen yâr elden gitti
Dönderi dönderi yaktı ayrılık

FEHMÎ diyar gönlüm özlem olmuyor
Arttı yârelerim merhem almıyor
Çok bekliyom suna boylum gelmiyor
Gözümden kanlı yaş döktü ayrılık

(19/43)

[142] FERMÂNÎ

25

Efendim bir ateş tuttu vücudum
Ben de düştüm Kerem gibi yanmaya
Bilmem nasıl sevda tuttu serimi
Kimselere aşk meyinde kanmaya

Onu görsen sen de olun divane
Benim gibi hem düşersin figane
Yıkıldı bu gönlüm oldu virane
Kimsenin de gönlü viran olmaya

Şirindir sözleri lebleri baldır
Açılmış bahçede bir gonca güldür
Gayrı gözlerime görünen budur
Ah u zarım nazlı yâre kalmaya

Ağam FERMÂNÎ'nin açılmaz bahtı
Viran oldu şimdi gönlümün tahtı
Eğer sen bana eylersen himmeti
Beni yaşlarını gülmeye

(19/142)

Hey ağalar yandım bu fânî dünyada
Bu aşkın bendine bağlıdır bağlı
Ben serimi urdum nâr-ı şedîde
Âteş-i hicrana dağlıdır dağlı

Gece gündüz arz ederim ağyârı
Yaktı vücudum kül etti nârı
Gönlümdedir yeri ol peri huri
Eynine⁸ giydiği ağılıdır ağılı

Çekmiş kaşına lâm elifi
Ummaz asla kimseden telifi
Bilmem sümbül müdür o siyah zülfü
Bütün dört etrafı bağlıdır bağlı

FERMÂNÎ bu yalan dünyayı n'ider
Bu sevda kendini eyler derbeder
Tîr olmuş kirpiğin her dem kast eder
Daima destanda dağlıdır dağlı

(19/118)

⁸ eyn : Sirt, omuz

Ben bir güzel gördüm ağalar
Salınıp karşımda yürüdü gitti
Ne huridir ne melektir ne gılman
Sandım gökten nur indi gitti

Göricek bu çeşmim ummane düştü
Bu dertli sineme bir yâre açtı
Yüzüne bakınca gözüm kamaştı
İçerimde yağım eridi gitti

Yeni yandı cismim aşkın nârına
Asla takatim yok kalam yarına
Gece gündüz düştüm ben efkârına
Şimdi âzâlarım kurudu gitti

Der ki FERMANÎ çektiğim efgân
Görelî bu halim pek oldu yaman
Ne incidir ne yakuttur ne mercan
Bütün ol düşleri durudu gitti.

(19/30)

[108] Ben bu aşkın narına urdum serimi
Yandı bu vücudum kül oldu gitti
Her dem çağırırım hey ganî Mevlâ
Nahoş oldu aklım lâl oldu gitti

Şu karşıdan gelen bir bölük ceran
Yok mudur sizlerde nazlımı gören
Var mı gül yüzlümden bir haber veren
Bana bir onulmaz hal oldu gitti

Nazlımdan eyledim kime edem nazım
Gönlüm melûl melûl onarır yüzüm
Yârdan ayrılalı kan oldu gözüm
Dîdemin yaşları sel oldu gitti

FERMÂNÎ'yem her dem figandır işim
Onulmaz sevdaya duş oldu başım
Gönlüm eğleyecek yoktur yoldaşım
Gül yüzlüm elimden yel aldı gitti

(19/108)

O gül yüzlü yârdan ayrı düşeli
Zârım asumane dayandı felek
Nice sabreylesin görenler halim
Figanımdan dağlar uyandı felek

Nice bir yanayım hey ganî Hüdâ
Sevdiğimden beni eyledin cüdâ
Bu serimi yolunda kılayım fedâ
Bugün aşkın cana boyandı felek

Sene bin ikiyüz yetmiş ik'oldu
Bu devr-i eyyamın gülleri soldu
Nazar kıl bir kere kaddim bozuldu
Ulaştır âbından su yandı felek

FERMÂNÎ kan ağlar bir daha gülmez
Kimse gelip bu çeşmim yaşını silmez
Bu cihanın bahri bana kâr kalmaz
Kevseri cennetten su yandı felek

(19/39)

[117] TÜRkü

Yürü halvet düştü meydan ıssızdır
Nazlım dem sürmenin çağıdır bugün
Akıbet şu senin ol tiğ-i darbın
Korkarım bu sînem dağıdır bugün

Engellerim⁹ muradına ermeye
Kaygısı serinden asla gitmeye
Eller seyran ister işret etmeye
Bana hüsnün cennet bağıdır bugün

Bir kez sarılayım ince beline
Ben de mail oldu şirin diline
Bu fırsat bir daha geçmez eline
Kömür gözlüm işin sağıdır bugün

Çetindir çekilmez feleğın kahrı
Aşığı güldürmek güzelin fahri
FERMÂNÎ der hangi bu gönlüm şehri
Ol cebel-i ilan dağıdır bugün

(19/117)

⁹ engel : Rakib

[78] FUZÛLÎ

31

..-- ..-- ..-- ..--
Vere mi derdi sanem derdime derman vere mi
Vakittir dem be dem artar yüregimin veremi

Görebilsem yüzünü sanmasa
Ey kızıl gül sana kim çekti dikenden hürremi

Hayli demdir ben onun gözlerinin hastasıyım
Sora gelse yüzümün üstüne bassa kademi

Yazayım derse kalem kirpiğinin şerhini men
Varayım baştan ayağına bıçak ile kalemi

[79] Yüzümü yerde sürüp geceler yalvarırım
Kâfirin verdi muradın ya benim vermeye mi

FUZÛLÎ sen mâhî sürsün yüzünü dergâhına
Hâşâ kim mahrum koya çoktur ilâhın keremi

(17/78-79)

[116] **GARİB**

32

.....
.....
Terk ederim seni ey kaşı keman
Vefası olmayan yârde nem kaldı

Felek yine beter ettin halimi
Gidi yadlar koşsun ince belini
Bülbül gibi kışa uğrattın halimi
Artırdın (derdimi) harda nem kaldı

Kosberim(!) sağ olsun yâr mı bulunmaz
Ya ben ağlarım çeşmim yaşı silinmez
O gökçeğe kul oldum kadrım bilinmez
Kadrimi bilmeyen yârde nem kaldı

GARİB SERHAT'ım söyler sözünü candan
Gözüm yaşı döndü yaş ile kandan
Eğer âşinan firkat geldiye benden
Giderim dahi nem kaldı

(19/116)

GARÎBÎ

33

Men aref sırrına ereyim dersin
Hacı Bektaş tarikate giregör
On iki imamları göreyim dersin
Evlâd-ı Ali'ye serin veregör

On iki aydır on iki imam nişanı
Hem kucar gencelür bilmem ki anı
Kalb eskidikçe yeniler teni
Aç gözün eriş biâd kılğör

Karış ehl-i beytin dameninden tut
Üstüne yedullah âyetin okut
Hatt üstüvâ sırrın oku hatim et
Divan-ı dergahta mezbul olagör

Dünya dedikleri deniz misali
Ehl-i beyt Nuh gemisi emsali
Sıdk ile ikrar veren görmez esfeli
Can çıkmadan başına çare bulagör

Fakir GARÎBÎ eder sözüm eline
Deccal emeğini verdi talana
İkrar îman kapısını bilene
Baş indir pâyına yüzün süregör

(16/10)

GEVHERÎ

34

TÛRKÎ-İ GEVHERÎ

Âhir bu dert beni sine götürür
Onulmaz yaralar em em üstüne
Feryadım işiten aklın yitirir
Gitti ferah geldi gam gam üstüne

Güzellerden vefa gitti az kaldı
Yandı ciğer kebab oldu köz kaldı
Bu dünyada kişizâde az kaldı
Daim doğmaktadır kem kem üstüne

Mail oldum bir dilbere özümden
[10] İki elim gitmez oldu gözümden
Acizim silmeye nem nem üstüne

Ey GEVHER şimdi zamâne kimdir
Âşıkların sözü daima demdir
Bir günüm şâd ise beş günüm nemdir
Sürmedim âlemde dem dem üstüne

(18/9-10)

[51]

.....
 Hikmet-i yezdan gör kim Hazreti İsmail'i
 Ayağı bastığı yerim âb-ı zemzem damladı

Dört kitabı âsmandan etti Cebrail nüzul
 İndi Kur'an Mustafa'ya okuyup kıldı kabul
 Hanesinden hemvâr olup Hazreti Yusuf oldu kul
 Yakub'un iki gözünden kan ile nem damladı

Kâinata doğru râhı gösterip buldu saîl
 Kısmetin verir kulunun eylemez asla kalîl
 Kendi kudret hanesine yazdı Kur'an'ı celîl
 Heybetinden çok düşüp üç kalem nem damladı

Yanıma oldu evliyalar kanı on iki imam
 Melekü'l-mevt
ağlar bu gözler subh u şâm
 GEVHERÎ der ol ecelden dîdeden nem damladı

(18/51)

Hakk yaratmış kudretten zül-celâl
Dudağın top güldür efendim
Yar seni severim deruni dilden
İstersen sen beni öldür efendim

Muhabbet câmını nûş edip kandım
Vücudum tutuşup kül oldu yandım
Düşeli aşkına Mecnun'a döndüm
Şimdi vatanımız çöldür efendim

Leblerin âb-ı hayattır kaşların keman
..... gözlerin hiç vermez aman
Bad-ı sabah eser güle her zaman
Dökülen gerdana teldir efendim

.....
.....
.....
.....

(19/32)

[36] Ela gözlüm bizim elden gideli
Garip başa çok hal geldi neleyim
Başımdaki altın köşeli
Çok yakışmış hilal kaşa neleyim

Altına layık da ipekli halı
Mücevher kemer istiyor beli
Tomurcuk memeler turunç misali
Ne hoş uymuş hilal kaşa neleyim

Altın küpeye layıktır kulağın
Kadir Mevlam ver âşığın dileğın
Gümüşlü hançerden ağdır bileğın
.....

GEVHERÎ benzer bir bağı
..... köşe benzer tırnağı
Eremem yoluna bir can dermeği
Uğrattın yazımı kışa neleyim

(19/36)

[4] Vazgel rakip vazgel el çek gülümden
Bir dahi görmeyem seni yarinen
Gözümü kan bürüdü korkmam ölümden
Gayret beni helak eder arınan

İşte kılıç, işte meydan gelene
Dost yoluna Mecnun olsam kime ne
Serimi koymuşum kadir bilene
Çalışırım elde olan varınan

Dost hatemin parmağına takınır
Gelip rakip hatırıma dokunur
Dostun ismi dört harfînen okunur
Biri elif biri cim dilinen

GEVHERÎ'nin çalıştığı kendi özüne
Mil çekilsin hain dostun gözüne
Hasmım olan gelsin meydan yerine
Ya o kalsın ya ben [nazlı] yarinen

(19/4)

Dilbere arz ettim bade doldursun
Sevdiğim naz eder içmez üç gündür
Saçı Leylam beni Mecnun eyledi
Cevr ile cefadan kaçmaz üç gündür

Ey güzeller şahı aklımı aldı
Durmadı ikrarda derdine saldı
Ağlayı ağlayı kan ile doldu
Gözlerim dünyayı görmez üç gündür

Sevdiğim ağlatır ben derd-i mendi
Âteş-i sînemin sevgili bendi
Gam göçünü çekip sîneme kondu
Kasavet kervanı geçmez üç gündür

GEVHERÎ murada ermedi deyü
Hâk-i pâye yüzüm sürmedi deyü
Nazlı dildârım[1] görmedim deyü
Beklerim yolları geçmez üç gündür

(18/54)

Dilbere arz eyledim yâri gönülden
Efendim naz eder içmez üç gündür
Ol saçı Leylam da eyledi Mecnun
Cevr ile cefadan geçmez üç gündür

Ol güzeller şahı aklımı aldı
İkrarda durmayıp feryada saldı
Ağlaya ağlaya kan ile doldu
Gözlerim dünyayı görmez üç gündür

Bülbülüm gülünden dermeye geldim
Arzumanım vardır ermeye geldim
Mübarek cemâlin görmeye geldim
Efendim nikâbın açmaz üç gündür

[85] Sevdiğim ağlatma bu derdi mendi
Ah ettikçe sökölür sînemin bendi
Yârdan ayrılalı serime kondu
Kasavet kervanı geçmez üç gündür

GEVHERÎ murada ereyim deyü
Mübarek cemalin göreyim deyü
Pâyına yüzüm süreyim deyü
Beklerim yolları geçmez üç gündür

(18/81 ve 85)

GÜLŞENİ

41

[105] TÜRKÜ

Derd gam ile geldi yaz bahar ayı
Yârime bergüzar verilmez oldu
Rakîbin rakîbi girdi araya
Bağlandı yollarım varılmaz oldu

Cüda bülbül garip garip ötüyor
Yâr gözüme hayâl hayâl tütüyor
Safâ cümbüşü vakti geldi ötüyor
Gizlendi goncalar derilmez oldu

Mest oldu cihanda söylenmez diller
Sevda pek çetindir kınaman eller
Gerdana dökülen perişan teller
Deste verip zülfün derilmez oldu

Taktir böyle imiş yazıldı başa
İntizar çetindir kâr etti başa
GÜLŞENİ kendini gel yorma başa
Asır döndü işler görülmez oldu

(19/105)

HÂFİZ

42

[150] Bakkallar satar sebzeyi
Sarraflar bozar lirayı
Nefsin için yap sarayı
Yapar malından malından

Kasaplar boğarlar koyun
Kebapçılar işe evin
Neccarlar yapar hallaç yayın
Ağaç dalından dalından

Paçacılar yapar paça
Keçeciler yapar keçe
Suçlu olan kaça kaça
Gider yolundan yolundan

Helva yaparlar üzümü
Yarenler dinler sözünü
Ben nara yaktım özümü
Sulu köyünden köyünden

Debbağlar satar meşin
Parasın alırlar peşin
Hali yaman olur kışın
Çayın selinden selinden

Bulamadık bahar yazı
Güzel olan eyler nazı
Sazcılar çalar sazı
Düzen telinden telinden

Kuyumcular döğer bilezik
Mazmanlar işinden bezik
Saatçiler nazik nazik
Büker yayından yayından

Hamamcılar yakar ateş
Berberler eyler tıraş
Güzeller eyler savaş
Yârin elinden elinden

[151] Bezirgan esnafın başı
Satarlar kutnu kamaşı
Güzeller eyler savaşı
Yârin elinden elinden

Terziler diker dikiş
Ustalar eyler nakış
Esnaf olan bilir iş
Bilir halinden halinden

Çulhalar bezin dokur
Demirciler takur tukur
Hocalar çatırdatır
Kuvvet kolundan kolundan

Giyinirler yeşil allar
Nalbantlar nalın nallar
Nasıl olur bizim hallar
Döğer nalından nalından

Abacı işler abayı
Ağalar eyler hayalı
Suçlular eyler tövbeyi
Nefis malından malından

Tütüncüler doğrar tütün
Ben eylerim gerek methin
Kunduracı diker potin
Saram belinden belinden

Bezir boyar boyacı
Ekmeği yapar ekmeççi
Unu öğütür değirmenci
Satar malından malından

Kahveci döğer kahvesin
Tenekeci döğer cezvesin
Eli ile müşterisin
Düzer elinden elinden

Attar satar şeb ile şeker
Saraçlar ipliğin döker
Kadayıfçı kadayıfın över
Sırma telinden telinden

[152] Kalaycılar döğer tası
Etrafımız gam deryası
Yâr elinde bade tası
Lebin balından balından

Köşkerler diker gönünü
İncitmez tatlı canını
KUL HAFİZ dön yolunu
Hakk'ın cemalinden cemalinden
(19/150-152 ve 154)

[5] HÂFİZÎ

43

Niyâzım da budur ey gözüm nûru
Bu derdime eyle derman Mevlûde
Gönlümün mesrûru sevdiğim huri
Kerem kıl ağlatma sultan Mevlûde

Allah'ı seversen ağlatma beni
Ne çare bu gönül sevmiştir seni
Mevlâ'nın verdiği bana bu canı
Vermişim yoluna kurban Mevlûde

Senin için çeker HAFİZÎ sevda
Gam yemezdi gönül süreydi sefa
Hani senin ile ahd ile vefa
Eylesen kalbimi ruşen Mevlûde

(17/5)

[78] ÂŞIK HALİL

44

Hükârım dünyaya eyleme nazar
Fukara kulların âh edip gezer
Arap ile Acem ortada gezer
Hani erkan hani yol padişahım

Hû çeker ne virdi tuğ ile sancak
Düşüp almasını bilirler ancak
Dünya elden gitti daha n'olacak
Gayrı mehdî günü bil padişahım

Efendim tahtında gafil oturdun
İmam-ı âzam kısbetin batırdın
Masum civanları tutup getirdin
Yiğitleri âzât kıl padişahım

Sana bir sihr oldu yüzün açılmaz
Kâfire gazâ farz oldu ondan kaçılmaz
İslâm evladına bir don biçilmez
Bu hilkat abdal eder padişahım

(18/78)

HAMDÎ

45

[98] TÜRKÜ

Ah neyleyim gönül senin elinden
Sana sevdiğini nerde bulmalı
Hasretinle leyl ü nehar ağlarım
Gözümün yaşını kimler silmeli

Bu aşkın ateşi başa belâdır
Zülüflerin sümbül, yanak lâledir
Meme şehir olmuş vücut kaledir
O göğsün bağına nerden girmeli

Yok mudur insafın rahm eder sandım
Bari şevkım gele bir su ver yandım
Bülbül oldum zülfün dalına kondum
Yanıklı gönlümü saz eylemeli

Mail oldum kapındaki kuluna
Hayran oldum ağzındaki diline
Sizden kerem olmaz ise HAMDÎ kuluna
Bu derdin encamın nerde bulmalı

(19/98 ve 115)

HARÂBÎ

46

-.-- -.-- -.-- -.--

Döktüğüm hûn-âb-ı eşkim ey perv-i dîdem bilir
Zahm-ı tuğ-ı gam hun hârı sînem bilir

Derdi hicrânım sual et aşk-ı gam-ı hareden
Derdi aşkı sanma kim Zaloğlu Rüstem bilir

Biz harabatıyız deyü zahit ne bilsin tan eder¹⁰
Terki dünya lezzetin İbrahim Edhem bilir

Bi peder derler Mesîh meğer Ruhullah imiş
Kimseler bilmez o sırrı cahîmi Meryem bilir

Biz ne buğday ekl ederiz ne huri gılman isteriz
Cennetin derd-i belasın Hazret-i Âdem bilir

[16] Sufî ahmak ne bilsin künt ü kenzi esrarını
Kendüyi âkil kıyas eyler bizleri sersem bilir

Bab-ı Haydar'dan diğer etmem iltica
Ey HARABÎ ben kızılbaş olduğum âlem bilir

(16/15-16)

¹⁰ tan et-: Ayıplamak

Kâf u nun hitabı izhar olmadan
 Biz bu kainatın ibtidasıyız
 Kimseler vâsıl-ı didâr olmadan
 Ol Kâbe kavseynin ev ednasıyız

- [7] Yok iken Adem'le Havva âlemde
 Hak ile hak idik sırrı mübhemde
 Bir gececik mihman kıldık Meryem'de
 Hazret-i İsa'nın öz babasıyız

Bize peder dedi tıfl-ı mesihâ
 Rabbi ernidin çağırdı Musâ
 Lenterânî diyen biz idik ana
 Biz tûr-ı sînânın tecellisiyiz

Küntü kenzin sırrına olduk âgâhî
 Ayne'l-yakîn gördük cemalullah'ı
 Ey hoca bizdedir sırr-ı ilâhî
 Biz Hacı Bektaş'ın fukarasıyız

Zahidâ şanıımız innâ fetehnâ
 Bir kıl bin yarar kâmiliz amma
 HARÂBÎ kemterî serserî sanma
 Pir Balım Sultan'ın budalasıyız

(16/6-7)

HASRETÎ

48

Ehl-i beyt on iki imam aşkına
Canını odlara atmak görünür
İlm-i hakikatten anlar duyarsın
Varıp bir kerrecik yetmek görünür

Rehberi destinden canı gönülden
Eğer anlar isen dört kitab bundan
Yüz sürüp payına on iki imamdan
Hüsyn'in dehmanın¹¹ tutmak görünür

Cebraîl'e rehberdir aslı nurdandır
Bu sır gayet sır içinde sırdandır
Hünkâr-ı Hacı Bektaş şâh-ı merdandır
Aslı Horasan'dandır gelmek görünür

Cümle evliyaya ser-firâz oldu
Ol vakit inanan îmânın buldu
Gör sufi yoluna çok lânet oldu
Bektaşîler yolu ulu görünür

Ali ile Muhammed geldiler
Sabr bâtil kıldılar
Billah onlar mürşidi buldular
Varıp bir mürşide ermek görünür

Erenler bâbının yolu erkânı
Hakk Teâlâ onu halk etti kâmı
Hakikat burcuna dikti nişânı
İki isimde kendi bir don görünür

Kulak verme şu dünyanın zevkine
Bugün fırsat elde koma yarına
Erkan teraş olup hak dîdarına
HASRETÎ de der ki ermek görünür

(16/17)

¹¹ dehman: Dâmen. Etek

HİLMÎ

49

-.--- -.--- -.--- -.---
Ehl-i şevkiyüz meşreb-i rindâne-yüz bekteşiyüz
Zahide ebed hûlara bî-gâne-yüz bekteşiyüz

Terk-i tecridüz alâyıktan geçüp olduk berü
Bî-tekellûf sakın-i meyhaneyüz bekteşiyüz

Bî-garaz bu bezm-i işret hâne-i âlemdeyüz
Câyı âşık şevkiyle mestaneyüz bekteşiyüz

Mâlik-i genc-i rumuz bizdedir dürr-i necef
Gerçi zahirâ bî-nevâyuz viraneyüz bekteşiyüz

[20] Mürg-ı lâhutuz kadimi asuman-ı fiyuzda
Tair-i tekarris ile hem lâneyüz bekteşiyüz

Sabitüz ikrarımızda şekkimiz yoktur bizim
Ahd-i yâre ser veren merdâne-yüz bekteşiyüz

Canımız kıldık feda HİLMÎ cemalullahı biz
Şem-i aşka yanmaya pervaneyüz bekteşiyüz

(16/19-20)

[25] HÜSEYİN

50

Beş on kuruş bulsan esnaf olursun
Müslümanım diye namaz kılarırsın
Ziyade alırsın, eksik verirsin
“Ve izâ kâlehüm” buyurmadı mı

Bilmediğim yeri bilirim dersin
Haramı bilirsın helâli yersin
Cehennemden gayrı bize var dersin
“Esfel ü safilün” buyurmadı mı

Niçin emrolunan yere gitmezsin
Nasihat verseler kabul etmezsin
Verirsın mizanı doğru tutmazsın
“Ezvahü'n-necîrûn” buyurmadı mı

Gece gündüz yatağa yatmazsın
Malın çoktur niçin hacca gitmezsin
Bir yetim yedirip hayrat etmezsin
“Şerân tâhirûn” buyurmadı mı

Âşık HÜSEYİN der ki birdir ilâhı
Etin yürür ikenbul şâhı
Fakirem diye eyleme âhı
“Küllü şey'ün kadîr” buyurmadı mı

Nefsi emmare yedi sıfattır
Yalandır, gaybdır, hırstır, hasettir
Yalan, gıybet cümlesinden eşedir
“İnnâ fetehnâ” buyurmadı mı

Şeriat olunan yere asla gitmezsin
Hak ile batılı nedir demezsin
Bir emanet alıp geri vermezsin
“Selâmün kavlen” buyurmadı mı

(18/25-26)

İLBEND

51

[138] Kaşı kara yârdan ayrı düşeli
Ağlarım dîdemden yaş eksik olmaz
Zalim sevdan beni derde düşürdü
Arttı yarelerim coş eksik değil

Ayıramadım yâr sevdanı baştan
Yanıyor yüreğim aşk ataşından
Gündüzler hayalin gitmez karşımda
Geceler yatamam düş eksik değil

Beni Mecnun etti bir kaşı keman
Açıp derdimi edemem beyan
Gece gündüz hasretinden aman el aman
Yaralı yürekten coş eksik değil

İLBEND'im derdimi verdi diyemem
Böyl'olursa nazlım senden doyamam
Nazar edip çok bakmaya kıyamam
Adûlar elinden taş eksik değil

(19/138)

İlgıt ılgıt bir yel esti Urum'dan
Duydum hali yaman olmuş avşarın
Gam kasavet kakmaz oldu bu serimden
Yönü gurbet ele düştü avşarın

Yıkıldı dünyanın nazmı kurulmaz
Ferman bildirir şaha karşı durulmaz
Karaca dertli olur görülmez
Duydum hali yaman olmuş avşarın

Urum oldur şu varımın dağları
Ötmez oldu şahanları bazları
Yesir gitti gelinleri kızları
Duydum hali yaman olmuş avşarın

Urum oldur şu varımın dağları
Örselendi bahçeleri bağları
Miskin gitti gelinleri kızları
Bozuldu gelini kızı avşarın

İLBEND'im der bu iş bize güç oldu
Sarı altın Osmanlı'ya tuç oldu
..... arslanlarım hiç oldu
ermedi çıkmasa anı avşarın

[8] İLMÎ

53

Sen gelmez isen ben varayım yanına
Kaldır nikabını göreyim seni
Seni görmek için varsam hanene
Bulmazsam nerde arayım seni

Hakk için kapına geldim sailem
Turunç memen ağ gerdana mailem
Üç ayda bir defa görsem kailem
Sene başlarında sarayım seni

Biçare İLMÎ'm der kan doldu didem
Elime gireydi bir sağca adam
Dosta gidem bulsam selamlar edem
Semtine dolanıp sorayım seni.

(19/8)

İSMAİL

54

[139] Seherden uğradım ben bir güzele
O da sultan olmuş ilin üstüne
Cemalini gördüm oldum divane
Selamına durdum yolun üstüne

Beyazdır gerdanı ağdır kardan
Alnın cevher olmuş cemali nurdan
Dışın sedef olmuş dudağın mercan
Elin kaymak çalar balın üstüne

Beyazdır gerdanı sermiş kar gibi
Boyun gül ağacı selvi dal gibi
Seherden açılmış gonca gül gibi
Sadım kan damlamış karın üstüne

Hiçbir kulun yoktur İSMAİL kadar
Hüsnünün zekatı borcunu öder
Şu senin bakışın beni del'eder
Hırkalar giydirir elin üstüne

(19/139)

İZZET

55

[50] GAZEL-İ İZZET

..- - ..- - ..- - ..- -

Bu kadar nâle kerem etmedi âgâh seni
Kime şekva edeyim ah seni vah seni

Ah edip ben nâleden çoktan çoktan edeyim selam
Merhem etsin bu dili zârede Allah seni

İstemem görmeye ki derde giriftar olurum
Derde bak sabredemem görmez isem gâh seni

Sanki koynumda imişsin hele tabir edemem
Dün gece rüyada görmüş eliyle ey mâh seni

Bab-ı monlada çerağ olmaya yakın ey İZZET'e
Ne durursun kul elinden o şâhım şâh seni

(19/50)

KALENDER ABDAL

56

Dün gece seyrinde batın yüzünde
Allah bir Muhammed Ali'yi gördüm
Elif tâç başında nikâb yüzünde
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yi gördüm

İçtim ol doluyu îman yetirdim
Çıkardım kisvetim ikrar yetirdim
Menzil gösterdiler geçtim oturdum
Tıpkı pend ile bağlı belimi gördüm

Mürşid eteğinden tutmuşam destim
Bilmem sarhoş muyam içmişem mestim
Bu idi muradım erişti gastım
Erenler vird eden dilimi gördüm

KALENDER ABDAL'ım koymuşam seri
Şükür kurban kestim gördüm dîdarı
Erenler serdarı gerçekler pîri
Sultan Hacı Bektaş Veli'yi gördüm

(16/27)

KAMBERÎ

57

- [10] Ehl-i beyti Mustafa'nın aşkına
Ali'ye ser vermek Selman'a düştü
Altı bin altı yüz altmış altı âyet
İncil, Tevrat, Zebur, Kur'an'a düştü

Sene bin ikiyüz yetmiş beş oldu
İllâ diyen aldı lâ diyen kaldı
Cemâl-i nûrundan çerağlar yandı
Hayâ-yı Muhammed âstâne düştü

Bektaş Veli'den eli almayan
Evliyanın gayretini çalmayan
Mürşid eşiğine secde kılmayan
Âyet lâ diyen merdâne düştü

Balım Sultan eşiğine baş verir
Hakk'ı seven kelâma gûş verir
Hayali gönlüme cümbiş aşk verir
Cemalinin nûru cânâna düştü

KAMBERÎ'yem Alim Balım ümîdim
Aman medet mürvet sen bilin halim
Desti vilayetten bahş oldu dölüm
Biatım Haydar'a ümrana düştü

(16/10)

[135] KARACAOĞLAN

58

Şurda bir yavruya gönül aldıldım
Alıp oynar m'ola mil kenarında
Giyinmiş kuşanmış türlü libası
Ayna kemer gördüm bel kenarında

Yüzüne urunmuş hızmalî peçe
Ol yâre ettiğim emekler hiçe
Belki gözlerin kervanı gece
Ya cicim belikler yol kenarında

Sırma sandım görüneni saçını
Delik delik deldi sinem başını
Uzatmış başını arar eşini
Bir tek suna gördüm göl kenarında

KARACAOĞLAN ser be ser gezme
Gören üftadenin bağrını ezme
Alnı sarı altınlı burnu hızma
İnci dişi gördümm dil kenarında

(19/135)

[3] TÜRKÎ-İ KARACAOĞLAN

Sabahtan uğradım dostun köyüne
Hoş geldin sevdiğim in dedi bana
Tomurcuk memesin verdi ağzıma
Yornuksun¹² sevdiğim em dedi bana

Benim dostum gelişinden bellidir
Ağ elleri deste deste güllüdür
İbrişim kuşaklı ince bellidir
Var oğlan dermeden bil dedi bana

Benim dostum gıybetimi eylemez
Eylerse de el yanında söylemez
Ellerin yanında ikrar eylemez
Alları urun¹³ da gel dedi bana

Benim dostum bana bakmaz el gibi
Didemden akıttım kanı sel gibi
Çalıştım kapınızda kul gibi
Var hiç dedi bana

(19/3)

¹² Yornuk: Yorgun

¹³ -ur: Vurmak

Bir çiçek açılmış hilal yüzünde
Cennette kokusu vardır alana
Lalesi sümbülü hep birden yetmiş
Görünse aklımı verdim talana

Vezir isen dîvanına durayım
Bahçe isen güllerini dereyim
Çöz göğsünü kız koynuna gireyim
İnanma dost elden gelen yalana

Yeryüzünde ayrıların bilesin
Cennette de hurilerden birisin
[55] Yâr sevdiğim al cemâlin kurulsun
Dost kadrin kıymetini bilene

İkrar verdim ikrarımdan bilmeni
Ben seninim sen benimsin demeni
Al yanaktan bir belgüzar vermeni
Senin için arz eyleyip gelene

KARAC'OĞLAN der ki sevdan başımda
Gündüz hayalimde gece düşümde
Ölenece karşında
Kız ne derler şu derdinden ölene

(19/54-55)

Güzeller de göç eylemiş yurdundan
Koç yiğitler yatamıyor derdinden
Sabahtan seherden Belen ardından
Saydım altı güzel indi pınara

Üçüdür de gayetten güzel
Üçü de ince belli gözlerin süzer
Dedim ağca ceran çölde ne gezer
Sandım al kanlı keklik indi pınara

El için derecek Eşe'nin gülü
Can için saracak Hatice'nin beli
İkisi cilveli biri Döndü mü
Eminem çok içti kandı pınara

KARAC'OĞLAN bunu böyle söyledi
İnip aşkın deryasını boyladı
Güzel gitti deyi pınar ağladı
Açtı yüreğim sızı pınara

(19/149)

[113] Şu fani dŕnyaya geldim geleli
Özge yâr sevmedim senden ziyade
Şu dŕnyada sen alırsın âhı
Ağlarım aşk ile kandan ziyâde

Muhabbetli yâr isen sen de darılma
Çıkıp karşımda bir hub salınma
Çarh edip mŕlkŕnŕ boşa yorulma
Seni seven olmaz benden ziyade

Ne çıkıp karşımda hub salınırsın
Altın pas mı tutar ne silinirsin
Baktıkça gözŕme al görünŕsŕn
Bugŕn gŕzelliđin dŕnden ziyade

Huri melek misin gŕkten mi indin
Bir melek gŕrmedim senden ziyade
Eski sevdiğimden vaz geldim ise
Yeğ ile sevdiğim senden ziyade

KARAC'OğLAN diyor bak Şu halime
Alaylar çekeyim varayım yanına
Bir canım var koydum senin yoluna
Daha ne vereyim candan ziyade

(19/113)

Güzel gözlerini sevdiğim dilber
Gel beni ağlatma eller içinde
Gördüm cemalini oldum divane
Selviye benzettim dallar içinde

Benim sevdiğim ince bellidir
Ya nice sevmeyim tatlı dillidir
Güzel seven yiğit neden bellidir
Melûl mahzun gezer eller içinde

Karşımızda yağın yağmur m'ola kar m'ola
Yârsiz yalan dünyada yiğit var m'ola
Benim yârim gibi güzel var m'ola
Hakk'ın yarattığı kullar içinde

KARAC'OĞLAN eydür dostuma varsam
Sıra benlerine yüzümü sürsem
Rakibin öldüğü günleri görsem
Salınıp gezerken salları içinde

(19/40)

64
[5] TÜRKÜ

İlk akşamdan vardım kavil yerine
Eğlendim de kömür gözlüm gelmedi
Bilmem gaflet bastı yattı uyudu
Bilmem o yar küstü gelmedi

Benim yârim giydi giydi donandı
İkrar verdi cahil gönlüm inandı
Ay da geldi orta yere dolandı
Seher yelleri esti gelmedi

KARACAOĞLAN diyor devrim döndü¹⁴
Ucada¹⁵ idim gönlüm engine indi
Gelir diye deli gönlüm inandı
Hani usul boylum sunam gelmedi

(19/5)

¹⁴ devri dön-: Zamanı geçmek

¹⁵ uca: Yüce, yüksek

[41]

.....
Dokuz aylık yoldan sefere geldim
Dünya derler bir hana gönderdi beni

Eğlendim de bir vakitte eğlendim
Zârlandım da çaputlara belendim
Bir zaman da beşiklerde eğlendim
Anamın sütüne kandırdın beni

.....deli gönül.....
Değirmenler döner çeşmim yaşına
Hemen ola on üç on dört yaşında
Yel eser sevdaya bindirdin beni

Yiğirmide boz bulanık sel idim
Otuzunda çevre yanım göl idim
Kırk yaşadım hayrım şerrim tanıdım
Hayrımı şerrimi bildirdin beni

Ellisinde yolum yokuşa düştü
Atmışında hatır bildiğim şaşı
[42] Yetmişimde gayrı tebdilim şaşı
Gayrı kıyas kıyas indirdin beni

Sekseninde kemiklerim ezildi
Doksanımda beratçığım yazıldı
Yüz yaşında kabirciğim kazıldı
Şol kara toprağa indirdin beni

KARAC'OĞLAN eydür yakıp yandırdın
Aşkın dolusunu verdin kandırdın
..... da Azrail'i gönderdin
hiç anadan doğmamışa döndürdün beni

(19/41-42)

Kömür gözlüm ben bu elden gidersem
 Kal zülfü perişan sen melûl melûl
 Kerem et aklından çıkarma beni
 Mevlâ'nın aşkına gez melûl melûl

Kudret kalemini çekmiş kaşına
 Elvan çiçekleri takmış başına
 Beni öldürürsen doyma yaşına¹⁶
 Ağla çeşmin yaşın sil melûl melûl

Yürü yürü yürü sen seni düzet¹⁷
 Karayı bağla da beyazı çöz at
 Doldur badeyi bir daha uzat
 Ayrılık şerbetin ver melûl melûl

KARAC'OĞLAN eydür n'olup n'olunca
 Ben de güzel sevdim kendi halimce
 Sevdiceğim gurbet elde kalınca
 Duyanlardan haberim al melûl melûl

(19/29)

¹⁶ yaşına doyma: öl

¹⁷ düzet-: Dürüst hale gelmek

Gönül neylersin sarpta kayada
Erenler yol koymuş yola gidelim
Çirkin sevmeyile gönül eğlenmez
Güzeli çok olan ile gidelim

Koyverin şahini avını alsın
Yarenim,yoldaşım yanıma gelsin
Şol gurbet elde de düşmanım kalsın
Emmili dayılı yere gidelim

Koldan uçurlar alıcı kuşu
Kovun gitsin viraneden baykuşu
Kadir kıymet bilmez olmuş her kişi
Kadir kıymet bilen yere gidelim

KARAC'OĞLAN der ki yiyip içmeden
Türlü sahralarda konup göçmeden
Muhannetin köprüsünü geçmeden
Şu kara denizi sele gidelim

(19/21)

[103] Kara gözlüm ben bu elden gidersem
Var salın gez yârem ilen eşinen
Ara yerde kem haberin duyarsam
Dövüneyim kara bağrım taşınan

Taşa çaldım namusumu ârımı
Harç eyledim elde olan varımı
Kim ağlatmış benim nazlı yârimi
Top top olmuş kirpiklerin yaşınan

Hey ağalar ben bir hata işledim
İşledim de tövbelere başladım
Elma diye al yanaktan dişledim
Küçücükten çürüyesin dişlerim

KARAC'OĞLAN der ki derde dayanamam
Çoktur ak gerdanda benler sayamam
Can tatlıdır ben bu cana kıyamam
Meğer ağu yedirsinler aşınan

(19/103)

[144] TÜRKÜ

Dün gece seyrimde gördümdüşünde
Yüklenmiş geliyor eli Zeyneb'in
İnci mercan vardır dudak dişinde
Tatlı tatlı söyler dili Zeyneb'in

Yaz gelmiş de meyveleri bitmemiş
Hiç garib bülbül de figan etmemiş
Elvan elvan türlü çiçek bitmemiş
Açılmamış daha gülü Zeyneb'in

Seherinde seher yeli estirdim
Mah yüzüne siyah perçem kestirdim
Şu yalan dünyada dostum küstürdüm
Dolansın boynuma kolu Zeyneb'in

Seherinde seher yeli esmeli
Zeynep bizim ele kadem basmalı
Padişah menendi sultan misali
KARAC'OĞLAN der ki kulu olam Zeyneb'in

(19/144)

[114] Kalk gidelim dilber bağ arasına
Şakıyıp bülbüller gül incimesin
Eser bad-ı saba zülfün dağıtır
Gerdane dökülen tel incimesin

Sen bir işi işle ki çıkasın başa
Ak gerdanda eyler isen temâsâ
Âşık maşukuna sarım sarışa
Yorgan zahmet çekip kol incimesin

Gözlerin şemsidir mah yüzün kamer
Seni seven âşık pacını¹⁸ döver
İnce bel üstüne cevahir kemer
Şöyle beraber kalan bel incimesin

KARAC'OĞLAN eydür gel konuşalım
Kalk bir tenha yerde buluşalım
Kaldır nikabını bir öpüşelim
Dudak zahmet çekip gül incimesin

(19/114)

¹⁸ Pac/bac : Yol kesip alınan para

[74] TÜRKÎ-İ KARACAOĞLAN

Elâ gözlerini sevdiğim dilber
Niçin benden böyle şüphelenirsin
Ellere gelince nazı istiğnâ
Varır eller ile cilvelenirsin

Kışın arasında böyle yaz olmaz
Her şitanın evvel olmaz
Eğer naz edersen böyle naz olmaz
Her daim sarılıp öğselenirsin

KARAC'OĞLAN eydür boş yere gezme
Feleğe darılıp belini bükme
Sefasız dilberin kahrını çekme
Yazık sana gönlüm örselenirsin

(19/74)

[175] Anaçtan ataca parlar durursun
Yüce dağların karısın dilber
Gönlünü görenler îmâna gelir
Cennet-i âlâ'nın nurusun dilber

Güzelsin sevdiğim çok marifetli
Leblerin şeker dillerin tatlı
Çayırılı çimenli yaylak otlu
Bağın bahçenin gülüsün dilber

Erisin de yüce dağın karı erisin
Erisin de engelleri yürüsün
Cennet-i âlâda hurilerin birisin
Korkarım bir kötünün yârisin dilber

KARAC'OĞLAN bakmaz mısın halime
Kulaç kolum saramadım belime
Söyle sevdiğim hata gelsin dilime
Belki gönlüm senden kayarsın dilber

(19/175)

TÜRKİ-İ KARACAOĞLAN

Seherden sabahtan atmaca
Gazeli bağların gezeğen olur
Silkinip yerinden yekinen güzel
Zülfünü gerdana düzeğen olur

- [25] Seherden sabahtan açılan güller
Ben yâre giderim el beni diller
Ak göğsün üstünde kınalı eller
Dostun düğmesini çözeğen olur

Hezeli[de] deli gönül hezeli
Sen düşürdün gül benzime gazeli
Sever isen küçükten suna güzeli
Küsmesini bilmez güleğen olur

Sabahtan seherden açılan güller
Ben yâre giderim el beni diller
Ak göğsün üstünde kınalı eller
Dostun düğmesin çözeğen olur

KARAC'OĞLAN der ki resmimi
Elimden aldıldım gül yüzlü yari
Aşıyan olanlar bellesin yolu
Güzeller bu kâre geleğen olur

(19/24-25 ve101)

Kulak verdim ar kseyi dinledim
Arkamıza gıybet eden çok imiş
Çok yaşayıpmihnet ile lmedim
Az yaşayıp dem sürmesi yeğ imiş

İşte böyle imiş feleğin işi
Zehirden acıdır engelin aşi
Tırnağın var ise başını kaşi
Kimseden kimseye vefa yok imiş

Tükendi cnbşm kalmadı gayretim
Bir yatsıya kaldı benim mhletim
Bilmedim ana babakardaş kıymetin
Arkamızda bir karlıca dağ imiş

Karşıda görünen bayraklı dağlar
Hastanın halinden ne bilir sağlar
Her nere varsam dertliler ağlar
Aradım cihanda dertsiz yok imiş

KARACA'OğLAN der ki şu dünyaya gelmeden
Usanmış ki el bilmedin
Gurbet elde padişahlık sürmeden
Vatanında sükut olmak yeğ imiş

(19/134)

[143] Yücesine çıktım seyran eyledim
Ötüşür bülbüller gül deyü deyü
Sıdkınan baktım yârin yüzüne
Kaldırmış ellerin gel deyü deyü

Hilaf söyler şu dünyada sözler
Aynaya bakanda açılır gözler
Şimdiki zamanda büyüyen kızlar
Yalvarır oğlana al deyü deyü

Yiğit olan yiğit gelir yazıdan
Yaresi olan yatamıyor sızıdan
Ağca ceran kurtulursa tazıdan
Kafasın kaldırır çul deyü deyü

KARAC'OĞLAN eydür yanmaya yatmak
Cahil gönlüm gelen durmuyor gitmek
Şu yalan dünyayı başa dar etmek
Ağlarım sızlarım yâr deyü deyü

(19/143)

[51] KÂTİBÎ

76

Salınıp seyran yerine
Çıkan dilber kiminsin sen
Siyah yüzün mah yüzüne
Döker dilber kiminsin sen

Seyre gidelim bostana
Bülbül konar gülistana
Bir huri mestane mestane
Bakan dilber kiminsin sen

Bakın gözüne kaşına
Benzettim huma kuşuna
Beni aşkın ateşine
Yakan dilber kiminsin sen

KAÂTİBÎ der sakın varma
Varıp karşısına durma
Ela göze siyah sürme
Çeken dilber kiminsin sen

(19/51)

Ak gerdana siyah benler yaraşır
Kudret nazargâhı mıdır nedir bu
Hüsnüne bakmaya gözler kamaşır
Şems-i kamer mâhı mıdır nedir bu

[86] Gel ağlatma beni ey kadd-i âlî
Seni soranların nic'olur hali
Alnına yazılmış turra nişanı
Emr-i padişah mıdır nedir bu

Gafilce duş¹⁹ oldu gözü gözüme
İkrar vermiş iken benim sözüme
Hüsn-i hat yazılmış benler yüzüme
Çare bulun siyah mıdır nedir bu

KÂTİBÎ der, bülbül konar dallara
Çıksam gitsem sahralara çöllere
Kandil kandil olmuş ağar²⁰ göklere
Âşıkların âhı mıdır nedir bu

(18/85-86)

¹⁹ duş ol- : Meyletmek, gönül vermek

²⁰ ağar- : yükselmek

KEREM

78

[107] TÜRKÜ

Ne kaçarsın benden ey padişahım
Seni seven mi var benden ziyade
Gece gündüz durmaz alırsın âhım
Âşıkın ağlatma kandan ziyade

Hayli demdir muradıma ermedim
Bülbül olup siyah zülfe konmadım
Senin gibi cefâkâr güzel görmedim
Var mıdır bir zâlim senden ziyâde

Söyle dilber muradını bileyim
Çok ağlattın beni bir dem güleyim
Dilersen yolunda kurban olayım
Armağanım yoktur candan ziyade

Cefâkâr dilbersin gülün kokulu
Huber edersen hatırcığım yıkalı
KEREM der ki mâh yüzüne bakalı
Bakarsan yüreğim nardan ziyade

(19/107)

[133] TRK

Bugün nazlı yrden bir haber duydum
Eğer gerçek ise büktü belimi
Dediler ki nazlı yârin el aldı
Kadir Mevlâm nasip eyle lm

Yine yeni baştan kaynayıp coştum
Aşk ateşi alıp emrine düştüm
Sandılar ki nazlı yrden vazgeçtim
lmeyince eker miyim elimi

Koç yiğitler dersin aklın başına
Gelmesin yiğidin sevda başına
Yenile düştüm peşine
Yedi yıldır bağlamıştır yolumu

KEREM'im der yârsiz bade imedim
Her olur olmaza sırrım açmadım
Muhannetin köprüsünü geçmedim
Uğradırım ummanlara yolumu

(19/133)

[9] TÛRKÎ-İ KEREM

Dağittın vatanım boş koydun yurdum
Koymadın muradım alaydım felek
Yarın mahşer günü tutam yakandan
Gidem senin ile dîvane felek

Dağılmış huluslar boş kalmış yurtlar
Aradım cihanı kalmamış mertler
Ama Aslı için çektiğim dertler
Ölüm bana bundan yeğdir hey felek

Bir zaman da giydim hırkayı şalı
Gam giiftarıyım başım belalı
Ta anam rahminden geldim geleli
Asla göz açmadım zulümden felek

KEREM'im der sultan benim han benim
Mor menevşe görsem boynum eğmenem
Kimselerin hatırcığın değmenem
N'ettin benim ela gözlüm hey felek

(19/9)

[96] Faki değilim ki okuyam yazam
Gülşen değilim ki kervani bozam
Giyinip kuşanıp bir hoşça gezem
Ben senin kahrını çekemem gönül

Coşkun sular gibi akmak istersin
Yücelere çıkıp bakmak istersin
Her dâim sarılıp yatmak istersin
Ben senin kahrını çekemem gönül

Kara bulut gibi göğe ağarsın
Yağmur,dolu gibi yeri döğersin
Derde güzel görşen boynun eğersin
Hiç birinde vefa buldun mu gönül

Ağlayı ağlayı geldim oturdum
Bu garip başıma neler getirdim
Ben sana uyalı aklım yitirdim
Ben senin kahrını çekemem gönül

KEREM'im der ki naz mı istersin
Yine meclislerde saz mı istersin
Burnu hırızmalı kız mı istersin
Ben senin kahrını çekemem gönül

(19/96)

[34] TÜRÜ

Başı pare pare dumanlı dağlar
Ne dumanı gitmez başım var benim
Kömür gözlü nazlı yârim zarına
Senden ayrılalı kanla yoğrulmuş etim

Arap atım yok ki binem de aşam
Aşam da sevdiğimin peşine düşem
Atam anam yok ki tanım tanışam
Ne belalı garip başım var benim

Her kime dost olsam o düşman olur
Felek de sevdiğim elimden alır
Her ne dilek dileysem aksine gelir
Âlemde bitmedik işim var benim

Ucasında yuva yapar kuşum var benim
Eteğinde taşım var benim
KEREM'sin ne belalı başım var benim
.....

(19/34)

[2] sılasına yürüdü
.....kalışıma ne dersin
Lalesi sümbülü yurdu yürüdü
Gül benzimin soluşuna ne dersin

Men çağırdım ela gözlü yar idi
..... çağırdı ahdi amâna saldı
Elinizde sevdiğim var deyü
Dolanıp da gelişime ne dersin

KEREM'im keremliğim bildirdim
Ağlattım dostumu düşmanları güldürdüm
Han Aslımı ben elimden aldurdım
Arsız arsız gülüşüme ne dersin

(19/2)

[78]
.....
Yanıklıyum bir su içer giderim
Bir su içem güzel yol sizin olsun

Mest oldum imezem meze
Yâri bulsam ben geze geze
Benim gülüm var ta nardan taze
Bir yerlere biten gl sizin olsun

KEREM'im ederim hem dilim uslu
Yüreğim pašlıdır hem gl pašlı
Aslı için ayrıldım yaşlıyım yaşlı
Karalar giyeyim al sizin olsun

(19/78)

Selam eylen beni aldayan dilbere
Dal etti kaddimi kaddi dal olsun
Beni halden hale eyledi tebdil
O da bencileyin özge hal olsun

Yüce dağlar meskenimdir elimdir
Kadrimi bilenler özge yârimdir
Bana yâr olmazsa Mevlâ kerimdir
Başı pınar ayacağı göl olsun

KEREM'im der bu yerlerde duramam
Her olur olmaza gönül veremem
Ahdim olsun cahil dilber sevemem
Bu da bana erkân ile yol olsun

(19/145)

[109] Her seher her sabah bir mavi donlu
Sikinür üstüme toz gelir deyü
Adular elinden ağlayıp geldim
Belki ol yârime söz gelir deyü

Ateşim yanıp da tütünüm tüter
Benim bir derdim var ol bana yeter
Katar katar olmuş turnalar öter
Gönüllerde sevinir yaz gelir deyü

Âşık olan aşkın meyinden içer
Yanıp pervane gibi serinden geçer
Sular cûşa gelir köprüden geçer
Göller çalkalanır yaz gelir deyü

Dertli KEREM der ki kalmışam nâçar
Kande güzel görsem ol gönlüm açar
Aslı Türk'ün kızı ol banden kaçar
Bir gün olur bizden vaz gelir deyü

(19/109)

ÂŞIK KUDDUSÎ

87

[75] Ey rahmeti bol padişah
Cürmüm ile geldim sana
Ben eyledim hadsiz günah
Cürmüm ile geldim sana

Hadden tecavüz eyledim
Derya-yı deniz boyladım
Malum sana ben eyledim
Cürmüm ile geldim sana

Senden utanmadım heman
Ettim hata gizli âyân
Urma yüzüme el aman
Cürmüm ile geldim sana

Aslım cubur katre meni
Halk eyledin anda meni
[76] Aslım denî neslim denî
Cürmüm ile geldim sana

Gerçi keşel fiskı fücür
Ayb-ızelil çok her kusur
Lakin senin adın Gafur
Cürmüm ile geldim sana

Zannım ile doldu cihan
Sana âyân zâhir nihân
Ey lutf-ı bî-had müsteân
Cürmüm ile geldim sana

Adın senin Gaffar iken
Hay mürteci settâr iken
Kime gidem sen var iken
Cürmüm ile geldim sana

Hiç sana kulluk etmedim
Râh-ı rızâna gitmedim
Hem buyurduğun tutmadım
Cürmüm ile geldim sana

Bin kere bin ey padişah
Etsem dahi böyle günah
Lâ teknetû yeter penah
Cürmüm ile geldim sana

İsyanda KUDDUSÎ şedid
Kullukta bir bedel pelid
Der, kesmeyin benden ümîd
Cürmüm ile geldim sana

(18/75-76 ve88)

[43] İLÂHÎ

Gelin ey yarenler
Rüfekâcasına
Olalım ihvan
Sülehcâcasına

Giyelim tâcî
Olalım râcî
Dün ü gün nâcî
Fukarâcasına

Verelim vâri
Görelim yâri
Sürelim âri
Budalacasına

Alalım himmet
Bulalım vuslat
[44] Kılalım uzlet
Nuhebâcasına

Geçelim yimler
İçelim cemler
Saçalım demler
Şuhedâcasına

Alalım haylı
Sanalım naylı
Çalalım taylı
Umerâcasına

Bulalım teslim
Alalım ten'im
Kılalım tâlim
Ulemâcasına

Koyalım gayrı
Tutalım sırrı
Dizelim şî'ri
Şuarâcasına

Kanalım her an
Yanalım her an
Dönelim her an
Udebâcasına

[45] Yiyelim kandı
Koruyalım fendi
Diyelim pendi
Hutebâcasına

Açalım meydan
Saçalım mercan
Uçalım her an
Züherâcasına

Verelim bir can
Görelim cânan
Sürelim devran
Üdebâcasına

Bulalım bürhan
Olalım nûkban
Kılalım dermân
Üdebâcasına

Sevelim biz hûb
K`olalım mer`ub
Olalım meczub
Hunefâcasına

Gelin kardaşlar
Bana haldaşlar
Dökelim yaşlar
Zuakâcasına

[46] Bilelim râzı
Olalım gazi
Alalım yâ....
Hudekâcasına

Eyle KUDDUSÎ
Hakk ile ünsî
Ko kamu nâsı
Ukalâcasına

(18/43-46)

İLÂHÎ-i KUDDUSÎ

Gönlümü yâre salasım geldi
Bahrine aşkın dalasım geldi

Âr u nâmus şişesini hem
Uruben taşa çalasım geldi

Levha-i dilden masiva giydin
.....aşk ile silesim geldi

Aşkın atına binüben bugün
Arayıp yâri bulasım geldi

Kalmadı sabıra tâkâtım asla
Şem-i pervane olasım geldi

Vaslına uşşâkı davet etmiş
[28] Duyuncak anı ben gülesim geldi

Görmesin uşşakım yüzümü demiş
.....bes sürurumdan ölesim geldi

İçime doldu nâr-ı muhabbet
Cismimi püryân kılasım geldi

İdeli biâd bir tarîka
Kadrini aşkınan bilesim geldi

Teberümüz²¹ kan tutuben karşı
Dertli bağrımı delesim geldi

Der ki KUDDUSÎ niyazı
Bazı تنها kalasım geldi

(18/27-29)

²¹ Teber: Kılıç

KULOĞLU

90

TÜRKÜ

Bir dilberin sevdası var başımda
Gündüz hayalimde gece düşümde
[93] Salınıp salınıp gezer karşımda
Ya bunun encabın nerde bulmalı

Bahar çiçeği dağlar sümbülü
Ya nice seveyim böylesi gülü
Hak göstermesin ayrılık günü
Diyemem dedimi nasıl olmalı

Dağların çiçeği bahar yazısın
Sürüden ayrılmış körpe kuzusun
Ben de bilirim han, sultan kızıydın
Arayıpda bunu kaydın görmeli

Meskenim Çukurova deyip(geçip) gidersin
Kul bendeni melul mahsun dersin
Bir gün olur gönlümü şâd edersin
Ne zaman gönül gamdan pâke olmalı

KULOĞLU der ki aynım açtım görmedim
Dest uzatıp yâr güllerin dermedim
Dünya derler bir murada ermedim
Mahbubumdan ayrı düştüm düşeli

(19/93)

LEYLÂ

91

[24] GAZEL

--.--- --.--- --.--- --.---
Ey mâder şahi şüheda-yı Hazreti Zehra
Mahşerde fukara ya Hazreti Zehra

Her bir kuluna Hakk etti bir ihsan
Sensin bize ihsan yâ Hazreti Zehra

Arz eyledim ahvalimi perîşanım rahm et
Vâd ettin inayetini yâ Hazreti Zehra

Affeyle suçum hun şüheda için olsun
Ey vech-i sultan-ı bekâ yâ Hazreti Zehra

Devaya durdum der lutfunda zülfünün
LEYLÂ'ya kıl ihsân yâ Hazreti Zehra

(19/24)

[112] MÂHİR

92

Naçar oldu bu gözlerim ağlayı
El-aman efendim aman el-aman
Yaktım vücudumu uryan eyledim
El-aman efendim aman el-aman

Mecnun oldum şu cilve-i nazından
Ciğerciğim pare pare oldu sözünden
Bir ok attın vurdun beni gözümden
El-aman efendim aman el-aman

Efendim çektiğim gamdır figandır
Yanar yüreciğim hayli zamandır
Rahm eyle bana nazlım amandır
El-aman efendim aman el-aman

MAHİR oldum maharetli gülşene
Hayâl eyle bu didemden akana
Hamle kıldın hançerini bu yana
El-aman efendim aman el-aman

(19/112)

MEHMED

93

[63] **TÜRKÜ**

Olunca malı aldı
Yanıma gelmez Emine
Bu dertli sînem deldi
Bir ilaç kılmaz Emine

Akıllar ermez işine
Serim koydum sevişine
Beni yaktın ateşine
Narın söğünmez²² Emine

Bu çeşmim yaşını silip
Zerrece merhamet kılıp
Bir lahza yanıma gelip
Hatırım sormaz Emine

Benimle yiyip içerken
Tenhada öpüp kucarken²³
Her sabah gelip geçerken
Bir selam vermez Emine

Altın yüzük nişan aldı
Beni bu sevdaya saldı
Şimdi MEHMED'den vazgeldi
Ahdinde durmaz Emine

(17/63)

²² söğün-: Harareti geçmek, sönmez

²³ kuc-: Kucaklamak

Bahar erip yaz ayları doğunca
Türlü çiçekleri yetti sılanın
Lale, sümbül, nergis boyun eğince
Sarı bülbülleri öttü sılanın

İmâna gel, kanlı gurbet îmâna
Biz de sırrımızı saldıq salmana
Yağmur yağıp gün doğunca cihana
Turnaları sökün etti sılanın

Bülbül gibi söyler yârin dilleri
Henüzce açılmış kızıl gülleri
Sabahtan esince seher yelleri
Kokusu burnuma gitti sılanın

Yürü benim yârim yarısı
Oturup yanıma durası
Hem karışmış nergis ile susamı
Şimdi burcu burcu koktu sılanın.

Gurbet elde kimsem yoktur ağlaya
Dertli sînem yoktur gönlüm eğleye

.....
.....

MİRAD

95

Hak amenna buyurdu biz îmân ettik
Erenlerden biad ettik ikrar aldık gerçekcesine
Bağ-ı İrem’de yunduk büyüdük
Gülden irenk aldık çiçekcesine

Ceset bir gemidir fikir de dümen
Semî basardır yok şekk-i güman
Ene’l Hakk sırrını ikrâr eylemişken
Sufî inat eder eşekcesine

MİRAD bu sözlerin gizli muamma
Bu sırrı fehmedene pes rüveyda
Bir el bir de dil bir de yıl az amma
Âlemde gezeriz erkekcesine

(16/16)

[17] Noktanın sırrına vâkîf olalı
Viridim zikrim bâ-yı bismillah
Kendimi allemü'l-esmâ bileli
Göründü gözüme sem-i vechullah

Nefârî mevcudat şems-i semâvat
Abavit tahiyyat ale'l-derecât
Dü-cihan serveri nehr-i kâinat
Şefaât madeni ol nefî billah

MİRAD bende keder Mevlâm ey celîl
Amâlim kesrette taatim kalîl
Mücrimler hakkında buyurdun delil gönderdin
Lâ yeknetu min rahmetullah

(16/17)

Devranı âlem ol sultan pederi emîni
Tâlim ettikte zahi men ilmini
Tahtsız yürümez bahride ol güşte-i Nuh
Yürü var bir mürşid kaptana yetiş var tut dümeni

Her çiçek rengi cila verir amma halise
Bizde gonce-i güldür ol zahm-ı çimeni
MİRAD bu nazmı şehrin okuyan ehl-i dil
Eremez hakları ilim olduğuna şekk-i gümanı

(16/16)

MUHİBBÂ

98

[70] İLÂHÎ

N'oldu yine zâre düştün
Neyleyeyim gönül seni
Bir onulmaz kâre düştün
Neyleyeyim gönül seni

Derdine bulamadın deva
Eremedin yâre ana
Kıldı seni masiva
Neyleyeyim gönül seni

Aslı usulden geçmedin
Füru' sevdadan geçmedin
Yâri ağyardan seçmedin
Neyleyeyim gönül seni

Serimi sevdaya saldın
Varlığım elimden aldın
Aşk ile dîvane kıldın
Neyleyeyim gönül seni

Aldı seni hüzn ü elem
Bilemedin lütf u kerem
Kalmadı bir söz ki diyem
Neyleyeyim gönül seni

Giremedi köşke geda
Edemedin ahde vefa
Dosttan oldun her dem cüda
Neyleyeyim gönül seni

[71] Yârene merhem bulmadın
Sırrına mahrem olmadın
Aşkın demiyle dolmadın
Neyleyeyim gönül seni

Sen seni bilmedin nesin
Sandın ki dosttan gayrısın
Anlar isen birliktesin
Neyleyeyim gönül seni

Dost ile dost olmadın
Kendi özünü bilmedin
Bir dem şad olup gülmedin
Neyleyeyim gönül seni

Bir gün ona yâr olasın
Sohbeti dîdâr bulasın
Hakikatte var olasın
Neyleyeyim gönül seni

Maşuktan erse MUHİBBÂ
Cümle hevâ olur hebâ
Sözü özüm bilir safâ
Neyleyeyim gönül seni

(17/70-71)

MUHİDDİN

99

[50] İLÂHÎ

Ecel oku erdi sana
Kafile göçtü durdular
Gafil göçün yolda kalır
Tez tedarik gördüler

Unuttun sen ol sultanı
Hizmete gönderdi seni
Emanet konulan canı
Gülistana verdiler

Allah'ı nice bilirsin
İbadet nice kılarırsın
Âhirin bir gün ölürsün
İnanmaz idin gördüler

Sual ederler ol kula
Ne götürdün bunda bile
Artık varılmaz ol ile
Gel sen bunda kal diler

Bulaşıp yatasın tuza
Melekler göndere Hüda
Kulum ne getirmiş bize
Meleklerle sordular

[51] Makberin söyleye sana
Kamı armağanın bana
Armağansız gelen buna
Yılan çiyen yer diler

Makberin gele kavuşa
Münafiğin aklı şaşsa
Diyarım bilmem hâşâ
Hakk'tan oldu gör dediler

Ol dem mü'min dile gele
Cevap vere yüzü güle
Cennetten huriler gele
Kabrın içi nûr diler

MUHİDDİN düştü gaflete
Nice varayım hazrete
Meğer Hakk'ın lütfü yete
Gel cennete gir diler

(17/50-51)

MUSTAFA

100

[100] TÜRÜKÜ

Seyreyledim gidem huri kızları
Güzellikte biri süzölüp gider
Top top olmuş siyah perçem yüzüne
Göğüsün düğmesi çözölüp gider

Hey ağalar mah cemali açılmış
Zülfün teli ak gerdana saçılmış
Sandım bir sürüden maya seçilmiş
Güzeller önümde sürölüp gider

Baka baka mail oldum birine
Hiçbir âşık yanmaz onun serine
Bilmem küskün müdür nazlı yârine
Bilmem yârsiz bağı ezilip gider

KUL MUSTAFA'm yetemedim aslına
Mail oldum cemaline hüsnüne
İlik düğme ak göğsünün üstüne
İnci sadef ile düzölüp gider

(19/100)

101
[85] TÜRÜ

Dostun badesini içtim içeli
Ağlar didem yaş eksik olmaz
Ah çekerim sevdasına düşeli
Arkasında gezen kuş eksik olmaz

..... yine güllâb serpmiş yüzüne
Sinemi yandırdı aşkın közüne
Gündüz hayal hayal gelir gözüme
Gece gaflette düş eksik olmaz

Nazar kıldım o yavrunun kaşına
Yeni yetmiş benzer huma kuşuna
Mahbubuyum düştüm ânın peşine
Fırsat ele geçmez ,eksik olmaz

KUL MUSTAFA'm diyor nic' olur halim
Beni mecnun etti ol kanlı zalim
[86] Düşeli aşkına söylüyor dilim
Gönül kara kılmaz cuş eksik olmaz

NAKŞÎ

102

[76] İLÂHÎ

•--- •--- •--- •---
Gönül dâr olma şer'ine seni sayd etmesin dünya
Eda et emrini Hakk'ın sakın elden çıka ukba

Hisar-ı şerri muhkem et heva-yı nefse aldanma
Şeyatin askeri tâ kim metâin etmesin yağma

Görünmezsün şeriatten işim bitmez benim ömrüm
Muhammed Mustafa hakka olursun ilimle derya

Sakın kim zeyn edip kendin sana zehrin sunar her har
Haber-i sırrı Ahmed'den ne yüzden gösterir rüya

Şeriat kapıdır evvel ikinci gel tarikat gör
Üçüncü marifettir kim rumuz eder o uşşâka

Derviş can ile hizmet et mücellâ eyle dil levhin
Nazar kıl şeş cihetinden görür yine Hazreti Mevlâ

[77] Budur maksud olan âhir ki dördüncü hakikattir
Okursun levh-i kudretten bilirsün kandedir mânâ

Bu nazmı eyleyen icra bugün âlemde ey zâhid
Ki oldur cümlemin aslı ne kim var halk olan eşya

Bu nazmı pâkin ey NAKŞÎ kabul ederse münkirler
Yanar nâr-ı cahîm içre oldur kârı onun eyvâ

(17/76-77)

NESİMÎ

103

[40] İLÂHÎ

Ben mübtelâ gezerim âhı zârım kime ne
Ben mübtelâ hırkasını eğnime aldım kime ne

Gâh çıkarım gökyüzüne mevc ururum âleme
Gâh inerim yeryüzüne hû çekerim kime ne

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için
Gâh giderim meyhaneye mey içerim kime ne

Sofîler haram demişler ol aşkın badesine
Mihrabım yâr eşiği secd'ederim kime ne

Sordular NESİMÎ'ye yârin ile hoş musun
Ya hoş olam ya olmayam yâr benimdir kime ne

(17/40)

NEVRUZÎ

104

[132] Bugün güzellerin görünür kervanı
Günlerde bir gün o da Cuma gün
Görsen güzeli sanki gemi yelkeni
Günlerde bir gün o da Cuma gün

Bugün Cuma günü şema'lar yanar
Kimi zevk eder kimi pervane döner
Vücut seni terk eyledim olmasın tımar
Günlerde bir gün o da Cuma gün

Ben kendi aklıma sahip değilim
Ruhsat âzâ ile can veda kılam
Gill u gışa¹ kadir değilim
Günlerde bir gün o da Cuma gün

Derler Pazar günü dünya kapısı
Evliyanın enbiyanın kalmamış pusu
Sonra kapanır ruhsat kapısı
Günlerde bir gün o da Cuma gün

NEVRUZÎ sultanın daverirdi semâdan
Arşı kürsü gün Yaradan
.....
Günlerde bir gün o da Cuma gün

(19/132)

¹ gill-ı gûş: Kîn ve hîle, kötü söz

NİYAZÎ

105

[2] İLÂHÎ

Esselâ her kim yanar aşka esselâ
Esselâ her kim yanarsa iş bu aşka esselâ

Esselâ dâr-ı ene'l-Hakk'ta bugün Mansur olan
Can başından geçen bir dâr-ı aşkı esselâ

İbn-i Edhem gibi tâc u tahtını terk eyleyip
Soyunup abdal olan hünkâr-ı aşkı esselâ

Kendini odlara atan şol Halilullah gibi
Cânı dilden bülbül-i gülzâr-ı aşkı esselâ

Varlığı dağın delip Şirin iline yol açan
Ey NİYAZÎ söyle ol mimâr-ı aşkı esselâ

(17/2)

106
[79] İLÂHÎ-İ NİYAZÎ

-.-- -.-- -.-- -.--
Zulmeti hicrinle paydar olmuşam Ya Rab medet
İntizar-ı subhu dîdar olmuşam Ya Rab medet

Gülşen-i vaslın nesîmin estirip bâd-ı sabâ
Andelib-i bağ-ı gülizâr olmuşam Ya Rab medet

Kalmışam zindan-ı cism içre bugün تنها garib
Bu kafeste ruz-ı şeb zâr olmuşam Ya Rab medet

Ol niyazı kim ânı sundun bana
Ol zamanda mest-i huşyâr olmuşam Ya Rab medet

Vahdet elinde seninle yâr edem n'oldu bana
Kesretin neyline ağyâr olmuşam Ya Rab medet

Bu NİYAZÎ düştü varlık cahına Yusuf gibi
Al elim kurtar ki nâçar olmuşam Ya Rab medet

(19/79)

[18] GAZEL-İ NİYÂZÎ

. - - - . - - - . - - - . - - -

Bugün bir meclise vardım oturmuş bend eder vaiz
Okur rahmet kitabını bu halkı ağlatır vaiz

İki bölünmüş cihan halkın birini cennete salmış
Eliyle kürsüden bilen tamuya sarkıdır vaiz

Çıkar ağızdan ateşler yakar şeytan-ı mel'ûnu
Sanasın yedi tamunun azabı kendidir vaiz

Tamuya şöyle doldurmuş içinde yok varacak yer
Ana birleştirir halkı acep hizmettedir vaiz

Bir eşref hat ana hakkâ ki yanar yakılır her dem
NİYAZÎ'nin himmeti ancak cihanda adıdır vaiz

(19/18)

NÛRÎ

108
[36] İLÂHÎ

Gönlümüz her an
Sendedir Yâ Râb
Derdime derman
Sendedir Yâ Râb

Rahattır canım
Canda canânım
Ser-i pinhânım
Sendedir Yâ Râb

Aklım aradım
Ben de bulmadım
Şüpheye kaldım
Sendedir Yâ Râb

Can kuşu uçtu
Âlemi geçti
Ol yana kaçtı
Sendedir Yâ Râb

Kalbim yitirdim
Arayı geldim
Muttalî oldum
Sendedir Yâ Râb

NURÎ biçâre
Gönül pür yâre
Yarama çâre
Sendedir Yâ Râb

(17/36)

NUZÛLÎ

109

[179]

Emrine fermana geldim
Yâ Nebîyullah medet

Aşkına düştüm gönlümde
Varlığım terk eyleyip
Merkez-i pirana geldim
Yâ Resulullah medet

Gördüler hûb zatını niçin
Vahdaniyle aşkların
Ben dahi seyrana geldim
Yâ Resulullah medet

Armağan burası canım
Destime alıp bugün
..... fermana geldim
Yâ Resulullah medet

Ben NÜZÛLÎ kapında
Boynu bağlı bendenim
Hizmeti şâhına geldim
Yâ Nebîyullah medet

(19/179)

PİR SULTAN ABDAL

110

Sabah seherinde niyaza geldim
Dağlar Hak Muhammed Ali çağırır
Bülbül gibi her dem avaza geldim
Bağlar Hak Muhammed Ali çağırır

Gördüm çarh-ı felek semah dönüyor
Âşık olan müridinden tanıyor
Yüreğime bir od düştü yanıyor
Yanar Hak Muhammed Ali çağırır

Bunda âşıkların derdi üsteler
Buna kânî olur kâmil ustalar
Hep dertliler gelip derman isterler
Sağlar Hak Muhammed Ali çağırır

Vird verildi gökte uçan kuşlara
Bakmaz mısın didemdeki yaşlara
Sular yüzün süren taştan taşlara
Çağlar Hak Muhammed Ali çağırır

PİR SULTAN ABDAL'ım² vardır âşığı
Âşık olanların yanar ışığı
İmam Hasan İmam Hüseyin beşiği
Sallar Hak Muhammed Ali çağırır

(16/9)

² Pir Sultan Abdal: 19. Asır, Sivashlı Pir Sultan Abdal

RIZA

111

TÜRKÎ-İ RIZA

Evlerinin önü yazı
Yazıda yayılır kazı
Her on beş kazı
O sebepten sevdim seni

Evlerinin önü kuyu
Kuyudan çekerler suyu
Küçük kuzum usul boyu
O sebepten sevdim seni

(19/28)

[52] SÂİD

112

Aktı gözüm yaşı coştu
Dilber sevmek bana düştü
Seni gördüm aklım şaştı
Ela gözlü nazlı dostum

Kız olların sar boynuma
Naz etme gel gir koynuma
Her ne der isen boynuma
Ela gözlü nazlı dostum

Kız görünme bilinirsin
Al giyinmiş salınırın
Her sözüme alınırın
Ela gözlü nazlı dostum

Coşkun sular gibi akma
Beni ateşlere yakma
Yüzüme hışm ile bakma
Ela gözlü nazlı dostum

Her dilbere meyil vermem
Yâr değmemiş gülü vermem
Çoktan beri yüzün görmem
Ela gözlü nazlı dostum

[53] Der SÂİD'im sevdim seni
Yaktın nara can u teni
Candam sevdim gözüm seni
Ela gözlü nazlı dostum

(19/52-53)

113
[120] TÜRKÎ-i SAİD

Niçün uslanmış perişan olmuş
İnce bele düşmüş bağı zülfünün
Göze göz oldu bu sînemde yareler
Merhem olmuyor sağı zülfünün

Zülfünün methini eyleyü kemter
Her telin bir mah benzettim dilber
Kendi hüsnün benleri siyah ejder
Güneşi tutar ayı zülfünün

Geldi geçti hüsnün baharı yazı
Kaldır, utanma cilveyi nazı
Ayda bir tel ile yad eyle bizi
Âşıkla benzer sağı zülfünün

Der SAİD'im acep lâle mi gül mü
Zülfünün vasfında dili bülbül mü
Reyhan mıdır yoksa sünbül mü
Miski amber solu sağı zülfünün

(19/120)

SELİMÎ

114

.--- .--- .--- .---
Serayı gün figânın hükmüne fermân eden Haydâr
Habîbini muallâ tahtına fermân eden Haydâr

Değil mâtem Hüseyin'in mâtemin ayne'l-visâl
Şefik sanman kenar-ı âsumanda efgan eden Haydâr

Ali nam sıfatı ismi zâtı sırr-ı sübhandır
Denilmez söylenilmez âleme bürhan eden Haydâr

Nice ettik ey felek sen nuru çeşm-i sıbt-ı zühre
Bu günlerde ciğer kan ağlayıp efgan eden Haydâr

Muharremdir kızıl kurban olan köyünde ruhsat ver
..... hamdine evladına âdşân eden Haydâr

Şehidi Kerbelâ'nın meşhed-i kalb-i siliminden
O meşhedden SELİMÎ mest-i sergerdân eden Haydâr

(16/8)

SEYFÎ

115

Bihamdillah ki İslâm'a delîlim Mustafa geldi
Emînim rehberim şâhım Aliyyü'l-Murtaza geldi

İmam ol kerem-kânı nice bin sevmeyem anı
Resûlün kürretü'l-aynı Hasan Hulki Rıza geldi

Feda olsun ana canım ki oldur din ve imânım
İki âlemde sultanım Hüseyin-i Kerbelâ geldi

Ana ins ü melek bende an ednâ bendesi bende
Cihanın kutb-ı âlemde Ali Zeynel Abâ geldi

Muhammed Bâkır ol şâhım imam Cafer dürür mâhım
Bunlardan Musa Kazım kim ol nur-ı Hüdâ geldi

Yüzündür kaf vel Kur'an azar Kâbe-i irfan
Cihana rahmetin rahman Ali Musa Rıza geldi

Takî şâh velayettir Nakî nur-ı hidâyettir
Bunlar makbul hazrettir ki bize rehnümâ geldi

İmam Askerî kıblem eşiği taşıdır kâbem
Yoluna can vermen bana gayet hafâ geldi

Muhammed Mehdî âhir gelip bir gün olur zâhir
O vakit ne harici münkir bu dergahtan cüdâ geldi

Behey derviş gözün aç bak cihan bunlar ile revnâk
Bunların bastığı toprak gözüme tûtiyâ geldi

Sözün SEYFÎ ilâhîdir cevabın nutk-ı şâhıdır
Hakikat burcu mâhıdır bu yola bî-riyâ geldi

(16/14-15)

SÛZÎ

116

[55] İLÂHÎ

Kerem eyle seher yeli
Bize Mevlâ'dan haber ver
Ne emretsin der belî
Bize Mevlâ'dan haber ver

Dostun bağına varırsan
Güllerini derersen
Sırlarını duyarsan
Bize Mevlâ'dan haber ver

Seher vaktinde cânâna
Varırsan gül ü cânâna
Halim arz et ol sultâna
Bize Mevlâ'dan haber ver

Ola nice varayım
Dilersen önünce öleyim
Dergâha yüzüm süreyim
Bize Mevlâ'dan haber ver

Ne semttedir illeriniz
Gonca mıdır gülleriniz
Nedir güder dilleriniz
Bize Mevlâ'dan haber ver

[56] SÛZÎ sultan düşer âha
Irak olur nûru ilâha
Varıp ol yüce dergâha
Bize Mevlâ'dan haber ver

(17/55-56)

117
[24] İLÂHÎ-İ SÛZÎ

Sana cânâ gönül hayran nedendir
Cemâlin gün gibi rahşan nedendir

Yanağın gül, saçın sümbül, dişindir
Dudağın lâ'l ile mercan nedendir

Kaşındı Kâbe kavseyni ev ednâ
Yüzünde sûre-i rahman nedendir

O müjgân oku bağrım yaresinde
Dokundukça olur derman nedendir

Bu mecruh sîneme her dem urursun
O tığ-i gamze-i üryan nedendir

Değilken yerine layık bu benden
Bana bu lutf ile ihsan nedendir

Düşüp aşkın oduna böyle yanmak
Bu sözü SÛZÎ'ye sùzân nedendir

(17/24)

SÜREYYA

118

Nice bir yanayım ah kahpe felek
Dünyanın cevri cefası bana mı kaldı
Açılmaz talihim eylerim dilek
Yalan dünyanın matemi bana mı kaldı

Avrupa ordusuna dönmüş köhneler
Ne yürek bürür ufak körpeler
Der yağım gitmez gözümde yağmur serpeler
Dünyanın zevki sefası bana mı kaldı

[130] Seher olur hâbe girmez dideler
Hayal hayal görünür o ovalar
Sabî memeler kalsın daim dualar
Ağlayıp gülmemek bana mı kaldı

Yaşım on sekiz mihnete girdim
Ata günü görmedim deryaya daldım
Hayli demdir sefaleti kâr kıldım
Dünyanın şöhreti bana mı kaldı

SÜREYYA güler ağlar daima söyler
Kula kahrı yoktur feleğe eyler
Kısmetin Mevlâ'dan her vakit diler
Niyazı kabul olmadık kula mı kaldı

(19/129-130)

[127]
İl-aşiretinden ayrı düştüm ağlarım
Ne sarp imiş gezdiğim ellerin yolları
Seyfi gözlü yavrudan ayrı düştüm ağlarım

Seherden kalkıp haçlarını döğerler
Hanusa pânusa ayeti verirler
Hazreti İsa'yı candan anarlar
Böyle bir imansız içinde kaldım ağlarım

Seherden kalkınca kiliseden gelir sadâ
Dince de düşmandır ömrü mü kalır Hüdâ
Ehl-i İslâm yolunda canımı kılsam fedâ
İrfan îmandan ayrı düştüm ağlarım

Gayet güzelleri çoktur medhin veremem
Din evidir sırlarına vâkıf olamam
Batıldır dinleri hatırların soramam
Şahan bakışlı yüzünden ayrı düştüm ağlarım

[128] Naklime sebep olan dar-ı dünyada şâd olmasın
Cevri refâ çeksin ömrü vefa kılmasın
SÜREYYA'nın intizarın alan hergiz gülmesin
Nice bir iftihar zamandan ayrı düştüm ağlarım

(19/127-128)

120

Seher olup sahur vakti doğunca
Nazlı yar hatırıma düşer ağlarım
Bir yiğidin nazarı güzel üstünde kalınca
Sevdiğim hatırıma düşer ağlarım

Gönül dalgalandı bir dala konmaz
Mevlam ben gibi kulun muradın vermez
Kûşe-i vahdete girsem içeri almaz
Talih bahtıma söyler düşer ağlarım

Zülcelal rızkımı böyle taksim eylemiş
Daima hüccetimi kendi emriyle dilemiş
Arz edip ağlayanların muradın vermemiş
Dilek kapısı kapandı der ağlarım

[129] Bahar ayları gelse gönlüme açılmaz
İyi kötü birbirinden seçilmez
Yüce dağlar tutar sana kaçılmaz
Sığındığım Mevlâ'ya şükreylerim ağlarım

Zemheri ayında hava durmaz bulanır
Güvercinler yüksek kayalarda dolanır
SÜREYYA baykuş gibi viranelerde fırlanır
Gönül benden bel bağlayıp ağlarım

(19/128-129)

122
[126] TÜRKÜ

Ağalar yaylaların vasfın söyleyim
Nur Hakk eteğinde Âhır dağı bir hoşça dağdır
Elvan elvan çiçekler biter başında
Ab-ı hayat gibi suları akar bir dağdır

Güzeller kirmen⁴ eğirir sallanıp gezer
Gülde bülbül ötmez elvanın dizer
..... ördek olur sularda yüzer
Şuelvan çiçekli bağları vardır

Eller bağ bahçeye göçer meyve dermeye
Benim yârim şehirde kalır sinem görmeye
Şu benim kahrım çoktur kahpe feleğe
Ne dertli viranlı kulların vardır

Bozuldu çâr köşe bulunmaz binası
Evliyanın enbiyanın asla kalmamış duası
Seherden hoşça gelir dağlar sedası
Miski amber gibi kokar dağları vardır

SÜREYYA bunu söyledi yeşil dedikleri yaylada
Kusurum çoktur affeyle aman valide
Gardaş bana kalır viran nalesi yaylada
Gece gündüz ağlar nazlı dilberim vardır

(19/126)

⁴ kirmen : Çıkrık, değirmen

122
[126] TÜRKÜ

Ağalar yaylaların vasfın söyleyim
Nur Hakk eteğinde Âhır dağı bir hoşça dağdır
Elvan elvan çiçekler biter başında
Ab-ı hayat gibi suları akar bir dağdır

Güzeller kirmen⁴ eğirir sallanıp gezer
Gülde bülbül ötmez elvanın dizer
..... ördek olur sularda yüzer
Şuelvan çiçekli bağları vardır

Eller bağ bahçeye göçer meyve dermeye
Benim yârim şehirde kalır sinem görmeye
Şu benim kahrım çoktur kahpe feleğe
Ne dertli viranlı kulların vardır

Bozuldu çâr köşe bulunmaz binası
Evliyanın enbiyanın asla kalmamış duası
Seherden hoşça gelir dağlar sedası
Miski amber gibi kokar dağları vardır

SÜREYYA bunu söyledi yeşil dedikleri yaylada
Kusurum çoktur affeyle aman valide
Gardaş bana kalır viran nalesi yaylada
Gece gündüz ağlar nazlı dilberim vardır

(19/126)

⁴ kirmen : Çıkrık, değirmen

SÜRUR

123

Her ne kadar fena olsa bir adam
Sevdiğini nâdân ele verir mi
Yığılıp gelseler Hâlık-ı âlem
Ser verir, gam açar ele verir mi

Âşıkın lokması her dem gam yemek
Bez-i vücüt olup çekmeli emek
Yol değil sırrını nâdâna demek
Mert olan yârini dile verir mi

Bazı cahil dilber seveyim derken
Âleme faş eder duyurur erken
Muhabbet bağının meyvesin yerken
Adam böyle zevki dile verir mi

[56] SÜRUR eydür sevdim bir melek-simâ
Hasılı aklıma eyledi yağma
Rakipler almağa kast eder amma
Hakire sorsalar hele verir mi

(18/55-56)

SURURÎ

124
[84] KOŞMA

Niceden uğradım nazlı dilbere
Olanca aklımı aldı da gitti
Beni bülbül gibi düşürdü zara
Serimi sevdaya saldı da gitti

Sığanık⁵ kolların beni yandırdı
Acep neden bilmem gine indirdi
Bize nisbet edip yönün döndürdü
Bir hoş edâyilen güldü de gitti

Mah cemâlin gördüm kendim şaşırıdım
Bahr-i aşk dalgasın boydan aşırıdım

.....
Muhelif yel gibi güllere gitti

SURURÎ âşıkım kıyma yazıktır
Perişan gönlümün bağı bozuktur
Küçücükten benim bağrım eziktir
Bu dertli sînemi deldi de gitti

(18/84)

⁵ Sığanık: katlanmış

ŞÂZÎ

125

Bir dilberin sevdası var başımda
Hasretinden dertli sînem dağlıdır
Ne gündüzüm gündüz, ne gecem gece
Mecnun gönlüm bir Leyla'ya bağlıdır

Âşıklar alır mı huriden bacı
Ayrılık eleme zehirden acı
O dostun elinde aşkın kılıcı
Çarka tutmuş benim için zağlıdır

Ak gerdanda çifte benler halınan
Aklım aldı şu karşımda salınan
Kimi yeşil giymiş kimi alınan
Benim dostum siyah giymiş ağılıdır

.....
.....
.....
.....

(19/31 ve 145)

ŞEHİDÎ

126

[18] Ne heybetli âr idi Hazreti Şah
Dolardı nârasından dâğ-ı dergâh

Birisi Sultan-ı dîn şâh-ı velayet
Birisi nur-ı velayettir ki gayretullah

Birisi sevdiğidir zülcelâlin
Birisi erliğinde heybetullah

Birisi sahib-i sırr-ı şeriat
Birisi pîr-i tarikat ol kîl-i âgâh

Muhammed dînini inkâr edenin
Yakîn bil üstündür lânetullah

Cihanı hak anın için eyledi
Var ne gayretli der Allah Allah

Yümn-i evliyâlar kapısının
Eşiğine yüzün sürdü eyvallah

ŞEHİDÎ Kerbelâ'nın hasretinden
Gözüm kan yaş sözündür nâle râh

(16/18)

[75] ŞEM'Î

127

Bir dilber
Gülerek meclis-i zindana geldi
Nûş etmiş bade-i bezm-i âsitan
Nurlu meftun söyler mestâne geldi

Hele şehd ile şerbettir sözü
Çarh-ı felek gibi cûş eder gözü
Sürüden ayrılmış bir körpe kuzu
Tekke-i şeyh içre kurbana geldi

Mevlam bu devleti her kula vermez
Bir gece misafir yarına kalmaz
Bir girdi destime bir dahi girmez
Öyle ŞEMÎ gedâ pervâne geldi

(19/75)

[141] İki âlem serveri mahbub-ı Mevlâ esselam
İstiân-ı izzetin firdevsi âlâ esselam

Gelmesem âleme gelmezdi halife adem
Al selamım severim dünya vü ukba esselam

Lale taktı boynuna yalvargeldi babana
Yığıldı cürmüm yavarır indide hâlâ esselam

Ravza-i pakinde vardır amanım benim
Aşkın hâki derde hasretle nev-tutiya esselam

Kendi nurundan halk etti mahbub eyledi
Enbiyalardan kılıp kadrini âlâ esselam

Hacı ŞEM’î kulunu zulmette koma ey habib
Nur-ı aşkınla çerağın eyle ehibba esselam

(19/141)

ŞEMSİ

129

[73] GÜFTE-İ ŞEMS-İ KUDDUSİ

Ey gafil uyan rihlet-i nâgâhı unutma
Yol korkuludur korkusu çok râhı unutma

Mağrur oluben devlet-i dünyaya dayanma
Sakın yitirip dinini Allah'ını unutma

Yüksek görüben can cihan içre salınma
Âhir yıkılıp düşeceğin câhı unutma

Bu dar-ı fena içre bugün nitsen elinden
Yarın varacağın ulu dergâhı unutma

Ey hışmı hakaretle yıkan vesh-i fakîre
Gel fahr eyle fahr eyleyen şahı unutma

Halıkenden utan rızkını sakın halktan umma
Bildiği er-rızk u Aleyhullah'ı unutma

Bu dâr-ı gurur içre heva yolları çoktur
ŞEMSİ isen Hakk'a giden râhı unutma

(17/73)

[61] İLÂHÎ

Hüdavend şu âlemde
Esen yeller seni ister
Ayaklarda gubar olmuş
Tozan yeller seni ister

Bulam diye dilârâyı
Gezer arayı arayı
Dolaşıp kûhu sahrayı
Akan yeller seni ister

Eğercindir eğer çoban
Melektir ya eğer insan
Seni fikretmede yeksan
Dönen diller seni ister

Ayağın gerçi hâr olmuş
Velâkin bî-karar olmuş
Düşüp elden ele solmuş
Gezen güller seni ister

Cûşusun vahid-i mutlak
Mekânın yok alel itlak
Bahara kışlak ve yaylak
Göçen iller seni ister

Kevakıb ay gün ü bî-cân
Kararı yok eder seyran
Olup ser-küşte vü hayran
Dönen gökler seni ister

Tutuşup hicr ile yanmış
Ezelden aşka boyanmış
Doğanı göklere salmış
Yanan odlar seni ister

Boyamış göklere taşın
Sahralarda döker yaşın
Secdeden kaldırıp başın
Biten otlar seni ister

Seherlerde okur virdi
Verir âşıklara derdi
Peymâne eylemiş virdi
Öten kuşlar seni ister

[62] Yolun seddeylemiş ağyar
Kalıp gurbette eyler zâr
Bu ŞEMSÎ gibi her kim var
Duyan kullar seni ister

(17/61-62)

131
[31] İLÂHÎ

Tâlib-i Hakk olup derde düşenler
Derdinin dermanın arar hû deyu
Bir mürşid-i kâmil şeyhin bulanda
Kolları başına döner hû deyu

Mürşid olan bilir onun işini
Secdeden kaldırmaz asla başını
Gözünden akıtır kanlı yaşını
Yüzünü yerlere sürer hû deyu

Akıl hem-râh olup îman yâr olur
Hakk'a âşık olanın benzi sar' olur
Günahı affolur küllî nur olur
Güzel Muhammed'e erer hû deyu

ŞEMSÎ bu sırları duyup bilenler
Bu yol ârifindir eyü bilenler
Başına, canına kıyabilenler
Küllî muradına erer hû deyu

(17/31)

[19] ŞEVKİ

132

Çünkü²⁹ bu ayrılık verildi bize
Bir o cananın yüzün göreydim
Alaydım yüzünden nur-ı nikabın
Sürmelenmiş ela gözü göreydim

Anar m'ola bizi o cismi nergis
Hâşâ unutmayız o dilberi biz
Oturdım ağyar ile diz be diz
Söyleydim şirin dilin duyaydım

ŞEVKİ gurbet elde çektiğim zârı
Göklere çıkıyor âhımın nârı
Günde üç beş kere gördüğüm yarı
Razı oldum bazı bazı göreydim

(19/19)

²⁹ Çünkü: Madem ki

ŞİRÂZÎ

133

[121] Dün gece seyrimde seher vaktinde
Hafiften gûşuma bir avaz geldi
Mecnun gönlüm bu gafletten uyandı
Dediler ki müjde bahar yaz geldi

Açıldı goncalar şakıyıp güller
Türabında feryad eden bülbüller
Bu vaktin eyyamında yorulmaz diller
Elde dert bir iken bize yüz geldi

Eser bâd-ı sabah sînem yandırır
Doldurup aşk badesini kandırır
Herkes sevdiğine selam gönderir
Bize nazlı yârden acı söz geldi

ŞİRÂZÎ'm kan ağlar bu dünya fânî
Gam ile geçir dîdem çarh-ı devranı
Rahim et kuluna ey kerem kânı
Ağladıkça çeşmim yaşa düz geldi

(19/121)

Hey ağalar bugün bir mahtub gördüm
Hüsnünü medh eden dil incinir mi
Siyah perçem hilâl kaşın üstüne
Takıp düzen al incinir mi

Beni görmüş uğrun uğrun yakınır
Kendî kendin engellerden sakınır
Top top etmiş mor menevşe takınır
Acep al yanakta gül incinir mi

Başına urunmuş İzmirî Kars'ı
Kudretten ela gözün sürmesi
[54] Halka halka olmuş zülfün burması
Gerdana dökülen tel incinir mi

Bilen yoktur ŞİRAZÎ'nin dilinden
Sinem kebab olmuş aşkın derdinden
Mor belîği sümbül saçın ardından
Boynunu dolanan kol incinirmi

(19/53-54)

135
[104] TÜRÜ

Neyledim (ben sana) hey kaşı keman
Sen ettin sen ettin dîvâne beni
Şu dertli gönlümün tabibi sensin
N' olur muhtaç etme lokmana beni

Kimse bilmez aşk ehlinin halinden
Bülbül vazgelmiyor gonca gülünden
Kölen olam kurtar elin dilinden
Korkarım düşürür lisana beni

Çok siyaset çekdm yârin yoluna
Doyup usanmadım tatlı diline
Kadrimi bilmezsin demem eline
Dilersen katl eyle meydanda beni

ŞİRAZİ'm der mail oldum kadere
Tecellîdir başa geldi ne çare
Zâlim engel kast eyliyor canıma
Gel imana derim düşmana beni

(19/104)

136
[99] TÜRkü

Kınaman ağalar melül gezdiğim
Bir saçı leylaya düştü bu gönül
Durmaz gece gündüz dîdem kan ağlar
Mah-ı tâb nikabın açtı bu gönül

Kendi cahil bilmez erkânı yolu
Seni seven neylesin dünyada malı
Bedir bedir olmuş gerdanda hâli
Görünce neylesin şaştı bu gönül

Sevda mıdır geldi bir müşkül haldir
Nice bir ağlattın gel beni güldür
As bizi zülfün teline kondur
Senin için serden geçti bu gönül

ŞİRAZİ'm der ki severim candan
Gönül vaz geçer mi kaşı kemandan
Nice yüz bin huri ile gılmandan
..... ayırıp baştı bu gönül

(19/99)

137

Ben o güzellerden kemlik görmedim
Ne çektim ise felekten çektim
Gayrı hublarının yoktur pazarım
Değil hubdan elem yardan çektim

Kandırdım gönlümü aşkın zehrine
Terkettim varımı elin kahrına
Gayrı kıvam olmam aşkın
Gönlümün darını gülünden çektim

Ben o güzellerin iline varmam
Boyun eğip kapısında yalvarmam
Her olur olmaza sırrımı vermem
Hele ben dilimi.....çektim

ŞİRAZİ'm der kasavetim dağıttım
Öğüt verip mecnun gönlüm avuttum
Muhabbetim değirmende öğüttüm
Elelim kalburdan elekten geçtim

(19/66)

138

Aziz başın için ey nur-ı dîdem
Ne olur kaçma benden bir muradım var
O nâr-ı hicrinle od oldu sînem
Kevseri lebinden kar muradım var

Hâne nazdan kalkmış çeşm mestâne
Kırpikleri oktur kast eder câna
Kul oldum kapında gel giren nâra
Bir saat karşımda dur muradım var

Al yanak goncadan almış irengi
Mur pür çemen kaşınan eyliyor cengi
Bütün Çar köşede bulunmaz dengi
Sarf etmek yolunda ser muradım var

İşittin mi ŞİRÂZÎ'nin sözünü
Hüdaya benzetmiş kendi özünü
Kaldır nikabını görem yüzünü
Cemal-i hüsnünde her muradım var

(19/81)

[16] NEVRÛZÎ

139

Çağırđı beni uykuda bir hatîf-i esrâr
Dur yatma, ne yatarsın eyâ tâlib-i esrâr

Zait te seni yatmak için kılmadı Hâlık
Yarattı seni hizmet için seni Hâlık-ı Cebbâr

Layık mı ola hoca uyanık, kul uykuda
Ger ârif isen olmaya bu böyle sezâver

Derdine devâ ise ister Hüdâ'dan
Erbâb-ı sülûk'un âdet-i kâil-i muhtâr

NEVRÛZ uyanık buldu budurdâdı
Dur yanma eğer ister isen sen dahi dîdâr

(17/16)

TÜRÂBÎ

140

Eski seb'âdan geçübün
Gel çevir evrak dediler
.....yanın etti sedâ
dinle hey ahmak dediler

Kendi ömrü zâyi hebâ
Derdine yok sonra devâ
Ya n'ola hal rızı ceza
Haline bir bak dediler

Sendedir bu senelik
Satma bana gel dedelik
Sırtına bir elli çelik
Vurmalı mutlak dediler

Doğru yürü Hakk yoluna
Rahm ede Allah kuluna
Bul rah-ı Hakk'ta yoluna
İşte bu ahlâk dediler

Can cihana mihnet etmiş
Ahiri hem harab etmiş
Yok yere bir gayret etmiş
Çektiğin alçak dediler

[25] Hak diyeyim dinle beni
Bilmeden âh sen de seni
Ateş-i hicrânı teni
Bilme zisen yak dediler

Kalsa defa va'de güzel
İşte garip oldu ecel
Ya ne beyhude amel
Vay gidi torlak dediler

Gerçi imiş
Laklak sözü çokça demiş
Men'arefi bilememiş
Mayesi bî-pâk dediler

Menzili buldu bulan
Var yürü sen böyle dolan
Gördü seni ârif olan
Kupkuru kulak dediler

Ben dedim ey ilâhî hem
Bende kamu der-i elem
Eyle bana sıtk-ı kerem
Bu söze hak hak dediler

Bâb-ı tevekkülde safâ
Var anı bul çekme cefâ
İşte bu teslim-i rıza
Boynuma gel tak dediler

Dünyayı bir yana koyun
Her nev kanaatle doyun
Darlığı cümle soyun
Kalmalı çıplak dediler

Pir yedine ermedi
Bu aklı sırra vermedi
Bu aşka boyun eğmedi
Bu usta hortlak dediler

Münkariz oldu bu işin
Rif'atini buldu işin
Dünya için bu gidişin
Sûretâ kıvrak dediler

Vah sana vah başına taş
Dünya için eyle savaş
Hakk yoluna can ile baş
Vermedi korkak dediler

Terk-i cihan olmaz isen
Ölmezden evvel ölmez isen
Bunda seni bilmez isen
Başına tokmak dediler

[26] Sıdk ile gûş eyle cevab
İşte bu devr ruh-ı sevab
Mahlasımız oldu TÜRÂB
Ahiri toprak dediler

(16/24-27)

141

Gel gönül gidelim aşk illerine
Muradın yâr ise bir dâne yeter
Fikir kıl ettiğın amellerine
Hevâ-i cehr ile efsane yeter

Yaramaz huyların terk eyle mutlak
Cihan bâkî değil hikmetine bak
Küllü men aleyha fein dedi Hakk
Akıla bir söz bahane yeter

Meyli dünya olup gel olma bed-nâm
Felekten kim almış muradınca kâm
Ölüm var mı yok mu âhir-i encâm
Vakit geçirmeye virane yeter

TÜRABÎ özünü payimal eyle

.....
Şu yalan dünyayı bir hayâl eyle
Gelen geçti giden nişâne yeter

(16/5-6)

Ey gönül şerr-i Muhammed Mustafa'dan mı geliş
Ya tarikatla Aliyyü'l-Murtazâ'dan mı geliş

Zehri dehri nûş edip gam comesin elbas eden
Nesli Ahmed hüsn-i hâ kân-ı sehâdan mı geliş

Cedd-i râh-ı Hüdâ'dan dönmeyip serden geöen yâr
Kürretü'l-ayn habîbi kibriyâdan mı geliş

Nesli şâh-ı enbiyâ kân-ı kerem Ruhü'l-kuddüs
Ol Muhammed Bakır mutedâdan mı geliş

Dil ziyaret eyledi vardıkta ziyaret-gâhına
Cafer-i Sadık-ı hakikat rehnümâdan mı geliş

Nur-ı zat-ı mazharı sırr-ı Hüdâ ayne'l-yakîn
Musa-ı Kâzım Ali Musa Rıza'dan mı geliş

Hâkî dergâh gubarı dîdeye kehli cilâ
Hem Takî ve bâ Nakî derde devadan mı geliş

Askerî'dir evliyayı ser-askeri ey tâlibâ
Yoksa bilmem Mehdi-i İsâ hib livâdan mı geliş

Ey TURABÎ bunları inkâr eden münkirlere
Lanet-i hak okuyup da bu davadan mı geliş

(16/19)

143

Salma dilgûştesin engine âşık
Bahr-i aşka haddi pâyân bulunmaz
Her yerde keşf etme sırrı hakâyık
Anı fehmedecek bir can bulunmaz

Âriflere tarif etme ne hacet
Efsane sözleri eyle ferâgat
Kande, göster bana sahib keramet
Ali çoktur Şah-ı merdan bulunmaz

[12] Muktefâ olmuştur âlemde erler
Zî-kıymet olmuştur ilmi hüneler
Kime sual etsem ârifiz derler
Baktım benden özge nâdân bulunmaz

TÜRÂBÎ âlemde olduk serserî
Fehmeden kalmamış dürr-i gevheri
Kimsenin kimseden yoktur haberi
Böyle bir acayip seyran bulunmaz.

(16/11-12)

Bende-i Ali resul-i Mustafalardanız
Haydar-ı şî'r-i ilâhî Murtazalardanız

Kahr-ı zehri nûş edip tuttuk rehm-i şehidânın
İbni Haydar ol Hasan hulk-ı Rızalardanız

Aşkına biz dûş olalı cânı baştan geçmişiz
Teşne-i dilşâh-ı şehîd-i Kerbelalardanız

Duhul-ü bezm-i güruhu naciyüz ey zahidâ
Sanma kim bîgâne yüz Zeyne'l-Abâlardanız

İbtida ettik Muhammed Bakır'a ikrar verip
Hem İmam Cafer Musa-ı Rızalardanız

[21] Şol Takî bâ Nakî dürr-i dilde zikr-i fikrimiz
Askerî ol Mehdî sahib-i livalardanız

Ey TURÂBÎ rûz-ı şeb himmetleri matlubumuz
Anları babında sail bir gedâyilerdeniz

(16/20-21)

145

Aklımız üstünde fikrimiz nâzır
Her gönülden geçen ârı biliriz
Nerde çağırsak Hakk orada hazır
Ziyaret edecek yeri biliriz

Bizden eksik etmez nimeti nanı
Cümleyi halk eden yaratan ganî
Tarikat payının yolu erkânı
Hazret Adem'den beri yolu biliriz

Müridler şeyhine her dem dayanır
Muhabbet gaflettenuyanır
Sufiler bizleri dîvâne sanır
Ezelden biliriz yolu erkânı

TÜRABÎ'yem cevahirdir yükümüz
Eynimizde silahımız, zırhımız
Alnımız mihrabda yoktur korkumuz
Zira dayanacak yeri biliriz

(16/11)

VİRÂNÎ

146

Tarikat kutbunda tecdid olmayan
Yediği haramdır yese ne fayda
Evvel kadim bir ikrara durmayan
Velayetim şahım dese ne fayda

İsm-i müsemmâ katına düşmeyen
Dört kapıdan kırk makama geçmeyen
İşliğini yetmiş üçe seçmeyen
İsmine evliyalık verse ne fayda

Gûşte-i Nuh gemisine binmeyen
Nâr-ı bâd-ı Ebu Hakk'a ermeyen
Bir mürşid elinde olup yanmayan
Kırk sene dedelik etse ne fayda

Kırk sene Cebrail havada durdu
Çok vakit Allah'ı gaibde buldu
Gör nice kubbenin üstüne kondu
Sen sensin ben benim dese ne fayda

.....Adem idi o idi
cihan derya idi ne de su idi
evvel âhir gene dünya bu idi
ahmak özüm buna yorsa ne fayda

Ey VİRÂNÎ tecellâ nokta-i pâye
Gâhi hece okur gâh veresiye
Özü çürük kiriş kiriş koysan bu yaya
İletmez menzile kursan ne fayda

(16/21)

Gel beri ey nerm-i adû men Hüdâ'dan dönmenem
Çok şehadet eylemişem Mustafa'dan dönmenem

Pare pare bu vücudum sad hezâran kısılır
Men gulâm-ı handanım Murtazâ'dan dönmenem

Zehrini nûş eyledi Hasan rahında verdi baş
Çün Hüseyinim Hüseyin Kerbelâ'dan dönmenem

Şah Ali Zeynel Abâ Bâkır'ın hakkı için
Zahideyi bu sînem kalkan etmişim ki her belâdan dönmenem

Çün bana keşfetti Cafer bu ene'l-hakk sırrını
Musa Kâzım Ali Musa Rıza'dan dönmenem

[14] Şah Nakî aşkıyla Nakî bu mülkün sultanıdır
Hasanü'l-Askerî mehdîyi sahib-livâdan dönmenem

Haricîler zümresine çok teberra kılmışam
Ali evladına hakkı hatm-i senadan dönmenem

Çün VİRÂNÎ ABDAL'ım fahrim ismim Aliyyü'l-Murtaza
Küllü viran Haydar'ındır evliyadan dönmenem

(16/13-14)

-.-- -.-- -.-- -.--
Ey gönül sen defteri ol yâri vechinden oku
Bülbül isen hârî ka gülzârî vechinden oku

Gel eğer mansur isen darüsselâm olsun bize
Sen ene'l-hak âyeti esrarî vechinden oku

Çünkü Hakk'tan nazil olan ayeti ümmül kitab
Emir-i nehyi s^re-i ikrârî vechinden oku

Nutkımız cümle meânî sırrını feth eyleyin
Can kulağınla işit güftarı vechinden oku

Ey VİRÂNÎ allemü'l-gaybın sıfatın defteri
Ahzeni takvimde bak dîdarî vechinden oku

(16/18-19)

-.-- -.-- -.-- -.---

Bezm-i aşkdan var eden settare bağlı başımız
Fahri âlem Âdem-i muhtara bağlı başımız

Şol viran gönüllerin âşıkların ma'mur eden
İsm-i âzâm Haydar-ı Kerrar'a bağlı başımız

Şol Hasan hulk-ı Rıza'nın bendesidir bu gönül
Hüseynim tâ ezelden evliyaya bağlı başımız

İmam Zeynel Abidin Bakır'a olmuşuz teslim
Caferî mezheb olup yâ nere bağlı başımız

[13] Muhammed, Musâ Kâzım Rıza'nın dameninde destimiz
Şöyle muhkem tutmuşam dîdara bağlı başımız

Şah Takî bâ Nakî'dir bil an şems-i mâhımız
Askerî'yim mehdî-i izhâra bağlı başımız

Çar'de-i masum pak rahına pek can ile
Kamberî'yem Haydar-ı Kerrar'a bağlı başımız

Ey VİRÂNÎ gam yeme gel yar-ı yârim yok deyü
Hacı Bektaş-ı Velî hünkâra bağlı başımız

(16/12-13)

YUNUS EMRE

150

[21] **İLÂHÎ**

Acep Şu benim canım
Azâd ola mı Yârab
Yoksa yeri tamuda
Kalıp yana mı Yârab

Yârab Şu benim halim
Yer altındadır Ahmedim
Varıp yatacağım yerim
Akrep dola mı Yârab

Can hulkuma geldikte
Azrail'i gördükte
Ya canımı aldıkta
Âsan ola mı Yârab

Allah'a olacak gazi
Ola mı bizden razı
Mahşerde görüp Muhammed bizi
Őefia ola mı Yârab

YUNUS kabire vardıkta
Münkir Nekir geldikte
Bizden sual sordukta
Dilim tutula mı Yârab

(17/21)

151
[22] İLÂHÎ

Canım kurban olsun senin yoluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed
Şefaât eyle bu kemter kuluna
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

Mü'min olanın çoktur cefası
Ahrette vardır onun zevki sefası
On sekiz bin âlemin Mustafa'sı
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

Âşık YUNUS neyler cihanı sensiz
Sana inanmayan gider imansız
Hak peygambersin şeksiz gümansız
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

(17/22)

[165] Muhammed anadan doğdu
Kur'an Muhammed'e indi
Nur geldi üstüne kondu
Muhammed doğduğu gece

Huri kızları geldiler
Muhammed'e yüz sürdüler
Kundağın bile sardılar
Muhammed doğduğu gece

Geldi huriler hepisi
Muhammed yerin tapusu
Kapandı cehennem kapısı
Muhammed doğduğu gece

Gökler kapısı açıldı
Âleme rahmet saçıldı
Hülle donlar biçildi
Muhammed doğduğu gece

[166] Ağlayan oğlan uyandı
Emziren ana sevindi
Yüzbin kâfir dine geldi
Muhammed doğduğu gece

Nurdan چراغ indirdiler
Peygambere gönderdiler
Seccadesin indirdiler
Muhammed doğduğu gece

Rıdvan uçmağın açtı
İndi huriler görüştü
Sava bahri yere geçti
Muhammed doğduğu gece

YUNUS eydür ey kardaşlar
Akar gözden kanlı yaşlar
Secde kıldı dağlar taşlar
Muhammed doğduğu gece

(19/165-166)

153
[49] İLÂHÎ

Gelin be kardaşlar biz de varalım
Düğünü var Muhammed'in cennette
Ol habibin dîdarını görelim
Düğünü var Muhammed'in cennette

Düğüne varana hülle biçerler
Başına mik ü amber saçarlar
Âb-ı kevser şarabından içerler
Düğünü var Muhammed'in cennette

Ayağına giyer gümüş nalını
Gezer cennette salını salını
Biri Meryem biri İsa kelîmi
Düğünü var Muhammed'in cennette

[60] Sekizdir açılır cennet kapısı
Sana gelir müminlerin hepsi
Salavattır müminlerin saçısı
Düğünü var Muhammed'in cennette

YUNUS EMRE'm eydür hublar içinde
Misk ü amber kokar insan içinde
Cennet-i âlâda firdevs içinde
Düğünü var Muhammed'in cennette
(17/49-60)

154
[12] İLÂHÎ-İ YUNUS

Günaha gark oldu başım
Medet ey sultanım Allah
Sana malûmdur her işim
Medet ey sultanım Allah

Şeytan işine bandırma
Tamu oduna yandırma
Yönüm kıbleden döndürme
Medet ey sultanım Allah

Mizan terazû kurunca
Hakk hazretine varınca
Her millet saf saf durunca
Medet ey sultanım Allah

Derviş YUNUS söyler âyân
Sıdk ile Allah diyen
Mahrum kalmaz Allah diyen
Medet ey sultanım Allah

(17/12)

155
[18] İLÂHÎ-İ YUNUS

Behey gafil hâb-ı gafletten uyan
Ömrün geldi geçti haberin var mı
Bir haber aldın mı sırat-ı vahdetten
Mürg-ı cânın uçtu haberin var mı

Azığın var mıdır yola gitmeye
Döşegin var mıdır serip yatmaya
Eşderhalar gibi seni yutmaya
Yerler hazırlandı haberin var mı

Ecel gelir bir gün yolunu bağlar
Çeker canın hüsrân oduna dağlar
Senden geri kalır bahçeler bağlar
Ellere kızından haberin var mı

[19] Bu dünya gânidir murat alınmaz
Gafilin girersin geri gelinmez
Bu dâr-ı rihlettir bunda kalınmaz
Kervan geldi geçti haberin var mı

Âşık YUNUS sen de bir gün gidersin
Ya niçin dünyanın zevkin güdersin
Ecel cânın bir gün sen nûş edersin
Ömrün hebâ oldu haberin var mı

(17/18-19)

156
[52] İLÂHÎ

.....
.....
Yarenlerim helalleşelim
Emanet canımın sahibi geldi

Gelirler ayak üzre dururlar
Keremden mürvetten haber bilmezler
Bir içim su içinceye aman vermezler
Emanet canımın sahibi geldi

Kulağım tutuldu işitmez sözü
Gözlerim kapandı görmezem sizi
Âşıklar duadan unutmam bizi
Emanet canımın sahibi geldi

Namazım kılın salıma bindirin
Usulcağla kabirime indirin
Ağlayanı ağlatman da dindirin
Emanet canımın sahibi geldi

YUNUS eydür Muhammed'e varalım
Ayağı tozuna yüzler sürelim
Anayı atayı anda görelim
Emanet canımın sahibi geldi

(17/52)

157
[26] İLÂHÎ

Tâ Urum'dan Şam'a nâmın söylenir
Yemen ellerinde Veysel Karanî
Bir kerrecik methi değdi dilime
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Emr için baş secdeye indiren
Gönülde Hakk Resûl'e nalın döndüren
Çimene gülde armağan gönderen
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Anasından destur aldı durmadı
Kâbe yollarından gözün ayırmadı
Vardı Hakk Resûl'ün evde bulmadı
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Muhammed mescidin evine geldi
Veyis'in nurunu evinde gördü
Sordu, yâ Aişe eve kim geldi
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Sabahtan kalkar da erken giderdi
Bin deveyi bir akçeye güderdi
Onu da Yemen'de sadaka ederdi
Yemen ellerinde Veysel Karanî

[27] Elinde âsâsı hurma dalından
Eğninde hırkası deve yününden
Veyis dedikleri Yemen elinden
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Ömer, Osman bir araya geldiler
Arayı arayı dağda buldular
El bağlayıp hayır duâ kıldılar
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Hiç kaldırmadı secdeden başını
Mevlâsına saldı kendi işini
Hiç komadı hep hep çekti
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Anadan doğdu, dünyaya geldi
Melekler kanadın altına sardı
Resûl hırkasını eğninde giydi
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Derviş YUNUS eydür ben de varayım
Bastığı toprağa yüzün süreyim
İki cihân dîn serverin göreyim
Yemen ellerinde Veysel Karanî

Karanî Karanî Hakk'ın yârânı
Ol habîbin dostu Hakk'ın yârânı

(17/26-27)

[162] Muhammed der dağlar taşlar
 Çağrışır kurtlar kuşlar
 Secdeye indi ağağlar
 Ninni Muhammedim ninni

Uyu can Ahmedim uyu
 Seni doğuran ana sevsin seni
 Müslüman daye öğünsün
 Ninni Muhammedim ninni

Âmine Hatun anası
 Odur anaların hası
 Ak incidendir kagası
 Ninni Muhammedim ninni

Gördüm göbeği kesilmiş
 Sünnet olmuş.....
 Nurdan kundağa belenmiş
 Ninni Muhammedim ninni

[163] Muhammed'dir özüm sözüm
 Kan ağlıyor iki gözüm
 Eşiğine sürsem yüzüm
 Ninni Muhammedim ninni

Gökten Cebrail iner
 Yeşil donların giyer
 Sevgili habîbim diyer
 Ninni Muhammedim ninni

Âmine Hatun anası
 Abdülmuttalib dedesi
 Yahya Seyid dâyesi
 Ninni Muhammedim ninni

Mekke illerine doğar
 Cebrail göklerde döner
 Hak habibim diye sever
 Ninni Muhammedim ninni

Derviş YUNUS söyler.. methi
 İki cihan saadeti
 Kalmadı sabra takati
 Ninni Muhammedim ninni

(19/162-163)

159
[77] İLÂHÎ

İsm-i sübhan virdin mi var
Bahçelerde yurdun mu var
Bencileyin derdin mi var
Garip garip ötme bülbül
Benim derdim bana yeter
Bir dert de sen katma bülbül

Bilirim âşıksın güle
Gülün halinden kim bile
Bahçedeki gonca güle
Dolaşıp söz atma bülbül
Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül

[80] Pervaz edip uçar mısın
Deniz derya geçer misin
Bencileyin naçar mısın
Garip garip ötme bülbül

Ey bülbülüm uslu musun
Kafeslerde besli misin
Bencileyin yaşlı mısın
Derdi derde katma bülbül

Bilirim âşıksın virde
Kararın yoktur bu yerde
Yüreğimde olan derde
Garip garip ötme bülbül

YUNUS cemâlin pâk derken
Cihanda mislin yok derken
Seherlerde yâ Hakk derken
Bizi de unutma bülbül

(18/77 ve 88)

160
[43] İLÂHÎ

Efendim senin yoluna
Yana yana kül olayım
Ehl-i tevhid olan yerde
Meclislerde bil'olayım

Seni gerek ise sana
Kul olan Allah ana
Ere bir mürşid bul bana
Kapısında kul olayım

Âşık YUNUS nic'eylesin
Arasın bir çâre eylesin
Şeyhim bana himmet etsin
Taze açılmış gül olayım

(17/43)

161

Cümle günahlar kalmaz dökülür
Namaz için abdest aldığıın zaman
İki melek her yanına dikilir
Sabah namazını kıldığıın zaman

Gel unutma zikr eyle Allah'ın adın
Son nefeste bulasın îmanın tadın
Allah kulum der Muhammed ümmetimin
Öğle namazını kıldığıın zaman

Hakk Teâlâ cenneti benzer
Mü'min kullar anda selamet gezer
Kiramen katibin sevaplar yazar
[169] İkinci namazın kıldığıın zaman

Gökyüzünde saf saf durur melekler
Anda kabul olur cümle dilekler
Ana müştak olur hep melekler
Akşam namazını kıldığıın zaman

Âşığın gölgesi mü'min durağı
Kadir Mevlam yakın eder ırağı
Hiç sönmez yanar gider çerağı
Yatsı namazını kıldığıın zaman

Mü'min kullar anda bulur selamet
Münafıklar anda olur melamet
Ayetü'l-kürsî sen oku yat
Başını yastığa koyduğun zaman

YUNUS sen şad olma asla bade
Beş vakit namaz kıl borcunu öde
Rahat olayım dersen orada

.....

(19/168-169)

[171] Gelin ey yarenler kardaşlar
Kabirde olsun imanımız yoldaşlar
Secde eyler dağlar taşlar ağaçlar
Leyali-i Kadir derler bir gecemiz var

Zikrullah kuvvettir bedene
Allah'ın yolunda canın kurban edene
Emek çekip Allah için gidene
Hacc-ı şerif derler bir yolumuz var

Delil gerek bir sıratı geçmeye
Âb-ı kevser şarabından içmeye
Miftah olup kapısını açmaya
Cennetin bekçisi bir rıdvanımız var

Âşık YUNUS der ki oda yanarız
İçip aşkın şarabından kanarız
Gece gündüz şefaatin umarız
Muhammed Mustafa derler sultanımız var

(19/171)

ZÂİFÎ

163
[7] İLÂHÎ

Mecnun sever Leylâ'yı
Ben severim Mevlâ'yı
Kan ağlayı ağlayı
Dergâhına gelmişem

Elim eteğim çekip
Cümle benliğim döküp
Dîdarına göz dikip
Dergâhına gelmişem

Neyledimse eyledim
Cürmü hata söyledim
Şimdi tevbe eyledim
Dergâhına gelmişem

Aman Allah'ım aman
Adın dertlere derman
Yâ Hannân yâ Mennân
Dergâhına gelmişem

Aman Allah'ım meded
Kapından eyleme red
Yâ Ehâd, yâ Samed
Dergâhına gelmişem

Dergâhın âlî tabak
Lütf u nazar ile bak
İzzetin celâli çün Hakk
Dergâhına gelmişem

Bu ZÂİFÎ uyandır
Rahmetine boyandır
Aşkın meyine kandır
Dergâhına gelmişem

(17/7)

[174] ZÂİF – GAZEL

Gel refikim hû diyelim
Gözleri al kanım uyan
Aşka nevm-i sermes olmayalım
Gözleri al kanım uyan
Şûle-i meydanım uyan

Oldu seher dört yana bak
Eyleyelim ah-ı fîrak
Dil hoş edip ağlayarak
Gözleri al kanım uyan
Şûle-i meydanım uyan

Biz bu dünyayı ni' delim
Rah-ı tarikat gidelim
Hakk'a müracaat edlim
Gözleri al kanım uyan
Şûle-i meydanım uyan

Bu heyetle nere gidem
Belki affeyleye Hüdâm
Ben ZÂRİFİM doldu dîdem
Gözleri al kanım uyan
Şûle-i meydanım uyan

(19/174)

ZARÎFÎ

165

[72] ZARÎFÎ – TÜRKÜ

Yenile bir yâr sevdim ağalar
Misli menendi yok iller içinde
Her tarafa seyr eyledim ne haller
Duduya benzettim diller içinde

Kendini sorarsan güzeller şahı
Bülbül gülü için çok eder âhı
Şükür Hüdâ'ya gördüm ol mâhı
Kırmızı gül gibi güller içinde

Benim yârim güzellerin serdârı
Gece gündüz methederim o yâri
Cevr ü refâ etmek hubların kârı
Pek de تنها gördüm kullar içinde

ZÂRİF'in kalmamış sabrı takati
Söyledikçe şeker gibi sohbeti
Kadir Mevlâm göstermesin firkati
..... eller içinde

(19/72)

166

Şu garip gönlümün beyanı müşkül
Bir yosmada gönlüm var açılamam
Lal olup da şakımıyor dillerim
İniler yüreğim zâr açılamam

Dolgunum ağlarım değme neylime
Kıyamam ismini almam diline
Canım esirgemem senin yoluna
Koymuşam yoluna ser açılamam

Dövünmeden kara bağrım taş oldu
Ağlamaktan didem yaşı sel oldu
Derdine dermanım deme oldu
Tercümanlar amanları açılamam

Kendi ârif telden alır hilâli
Gözünden çıkardın malı melâli
Bir sana mailem ZARİF olalı
Türkçesi³⁰ küçükten var açılamam

(19/76)

³⁰ Türkçesi: İşin doğrusu

167

Ben kendi halimde gaflette iken
Aşk ile uyandım turna sesinden
Acep bahar m'ola yandım bulandım
Bülbülün gül için velvelesinden

Bülbülün eyyâmı güldür otağı
Gül gülistan eder bahçeyi bağı
Yâr ile seyrana çıkmanın çağı
Hakk saklasın elin kem nefesinden

Beyler şikar eder yürü bağınan
..... meyalım uygun sazınan
Yâr eylesin ikram şirin sözünen
Dişirsem³¹ bohçalar menevşesinden

Kimseyi yârinden etmesin cüdâ
Dillerim şakır daha gözüm uykuda
ZARİF'im muradım verince Hüda
Ne eksilir kendi hazinesinden

(19/119)

³¹ dişir-: Toplamak

168
[64] ELVEDA

Bizden sana ey şehri rahmet elveda
Sen gidersen yaktı bizi nâr-ı firkat elveda
Geldiğin vakit yer-gök, ehl-i cümle melekler sevinir
Gittiğin vakit ağlaşuben çağrışirlar elveda

Hoş safâlar vermiş idin bize vaslın şerbeti
Çünkü gitti, firkat ettin ah u hasret elveda
Nuru olurdu cümle mescidler tamam
Zikr ü tesbih hem teravih, gitti bunlar elveda

(18/64)

169
[41] İLÂHÎ

.....
.....
Münafıklar defterinde kalalar
Elveda yâ şehri rahmet elveda

Yedi kat gökler de kapkaralandı
Asumandan ciğerler parelendi
Kadir gitti teravih aralandı
Elveda yâ şehri rahmet elveda

Bunun gibi güzel gökçek sirin ay
Müşerref olurlar hem yoksul bay
Fenayı terk eder bu yıl pâye pay
Elveda yâ şehri rahmet elveda

Huriler bezenmiş mü'minler ister
Yâ Râb fazlından bize de göster
Münafıklar bu ayın çıktığın ister
Elveda yâ şehri rahmet elveda

(17/41)

170
[80] İLÂHÎ

Nice yatarsın uyanmaz mısın
Göçtü kervan kaldık dağlar başında
Tellallar çağırır uyanmaz mısın
Göçtü kervan kaldık dağlar başında

İyi amellerle yükün tuta gör
Bülbül olup gül dalında öte gör
Muhammed'in kervanına yete gör
Göçtü kervan kaldık dağlar başında

Emir Hac göçeli hayli zamandır
Muhammed bizlere dindir îmandır
Yalnız gidilmez yollar yamandır
Göçtü kervan kaldık dağlar başında

Yalnız gidilmez yollar harâmi
Yoldaş eyle bize dini îmânı

(17/80)

171
[65] TÜRKÜ

Akşam ile ikindinin arası
Koygun³² olmuş Hediye'nin yarası
İki evlendi babam nedir çaresi
Nasıl kıydın düşman körpe kuzuya
Anam kailem başımdaki yazıya

Çirkef köprüsünden atladı geçti
Düşman avradın eline yaman düştü
Ecel şerbetinden ezip de içti
Nasıl elin vardı körpe kuzuya
Babam kailem başımdaki yazıya

Tellallar üç gündür nida eyledi
Hak şaşırıldı düşman avrat söyledi
Tercümanlar penceremden dinledi
Düşman avrat nasıl kıydın körpe kuzuya
Babam kailem başımdaki yazıya

Eliyle çocuğu üzmeğe koydu
Satır ile elini ayağını kıydı
Düşman da şeytanlar sözüne uydu
Nasıl elin vardı körpe kuzuya
Anam kailem başımdaki yazıya

Babam durmuş deve gibi bazular³³
Anamın da ciğerciği sızılar
Hani Hediyeğimiz diye Osman üzüldür
Düşman nasıl kıydın körpe kuzuya
Babam kailem başımdaki yazıya

Etim bölük bölük kopardı attı
Düşman avradın yüreği yerine yetti³⁴
Vay ciğerim anam babam figânlar etti
Düşman nasıl kıydın körpe kuzuya
Anam kailem başımdaki yazıya

Torbaya koymuş çocuğun elini kafasını
Gören adam almamış nefesini
Düşman kaybetti püsküllü fesini
Nasıl elin vardı körpe kuzuya
Anam kailem başımdaki yazıya
(18/65-67)

³² kaygun: Yoğun şekilde etkileyici

³³ bazula-: Boğuk sesler çıkararak bağırarak

³⁴ yerine yet-: Rahatlamak

172
[70] İLÂHÎ

Aşkın ateşinden ciğerim yandı
Derdim Allah arzumanım Muhammed
Gönül bir acâib sevdaya düştü
Derdim Allah arzumanım Muhammed

Aşkın zincirini taktım boynuma
Allah'ın ismini verdim dilime
Canı başı kodum Hakk'ın yoluna
Derdim Allah arzumanım Muhammed

Öldürdüm nefsimin gülün öldürdüm
Sarhoşluğum cümle âlem bildirdim
Hakk'ın cemâline aklım aldurdım
Derdim Allah arzumanım Muhammed

[71] Mürşid olmayınca kâmil sayılmaz
Kâmil olmayınca talib bilinmez
Daim aldatırım gönlüm aldanmaz
Derdim Allah arzumanım Muhammed

(18/70-71)

173
[33] İLÂHÎ

.....
.....
Şol kıyamet günü mahşer yerinde
Ah ümmetim der de ağlar Muhammed

Ümmetin sevdası düştü özüne
Akar yaşı bulam bulam³⁵ yüzüne
İmamesin koymuş mizan gözüne
Ah ümmetim der de ağlar Muhammed

Göz kamaşır cehennemın bûsunda
Günahkarlar kalır onun içinde
Dudaklar kararır göğün üstünde
Ah ümmetim der de ağlar Muhammed

Ali sancağı almış eline
Seğirtip³⁶ gidiyor mahşer yerine
Hasan Hüseyin'i bile³⁷ almış yanına
Ah ümmetim der de ağlar Muhammed

(17/33)

³⁵ bulam bulam: Damla damla, bulandıra bulandıra

³⁶ seğirt-: Koşmak

³⁷ bile: Birlikte

[4] Bâd-ı sabâ hanesi varınca
Mür-ı dil hasreti canâna söyle
Muhabbet nâmesi varıp verince
Bendesini olduğum sultâna söyle

Dem eyleme yazıyı mektup
Ağlayı ağlayı oldum mahcup
Gözlerim kan döker mânend-i Yakup
Halimi Yusuf u Ken'an'a söyle

Yoktan derviş oldum ben âh u zöre
Helâk eyledi gitti beni bu yâre
Ayrılık derdine bulunur çâre
Derdimi hekîm-i Lokman'a söyle

.....edip sâdıkı oldum
Vücudum hasretle yanığı oldum
Hakikat ilminin âşıkı oldum
Fatimatü'z Zehra bürhâna söyle

(18/4)

175

[2] Âyine tuttum yüzüne
Ali görünür gözüme
Nazar eyledim özüme
Ali görünür gözüme

Âdem ata Havva ile
Hem allemü'l-esmâ ile
Çarh-ı felek semâ ile
Ali görünür gözüme

[3] Hazret-i Nuh neciyullah
Hem İbrahim Halilullah
Tur-ı sînâ kelimullah
Ali görünür gözüme

İsâ-i Ruhullah oldu
İki âleme şâh oldu
Mü'minler penâh oldu
Ali görünür gözüme

Ali evvel Ali âhir
Ali zahir Ali bâtın
Ali tayyîb Ali tahir
Ali görünür gözüme

Ali candar Ali canan
Ali dindir Ali îman
Ali rahîm Ali rahmân
Ali görünür gözüme

(16/2-3)

176
TÜRKÜ

Ben sana meftun oldum olalı
Yitirdim aklımı oldum divane
Aldı aklım baştan bi hoş eyledi
Ne bu türlü türlü yanan şivane³⁸

Safa sürüp canım içelim bâde
Vermeyin sırrımız asla bir yâde
Veririm yoluna bin canım feda
Ahd ü aman gayret kovana

[58] Varıp bir gayrıya eyleme nazı
Uçurma kolundan isbiri bazı
Bilirler sevdiğim senden beyazı
Yiğit olup güzelleri sevene

(19/57-58)

³⁸ şivan: ağlama, yanıp yakılma

[176] Bad-ı sabah selam olsun o yâre
Başın için uğra bizim diyare
O canan gaflettedir ulu çeşmim mestim
Dokunup zülfüne gidin o yâre

Nazlı yâre benden edin selâmı
Tebessüm et söyler bir bir kelâmı
Kadir Mevlam böyle yazmış kalemi
Sen benim halimi nildir o yâre

Bülbül figan eder hiç vermez aman
Gözüme uykuyu eyledim haram
Şerha şerha oldu sînemde yaram
Dilim dönmez oldu bildir o yâre

Nice bir çekeyim ben böyle gücü
Ayrılık şerbeti zehirden acı
Bari dilber kendin eyle ilacı
Gayrı merhem kabul etmez bu yâre

(19/176)

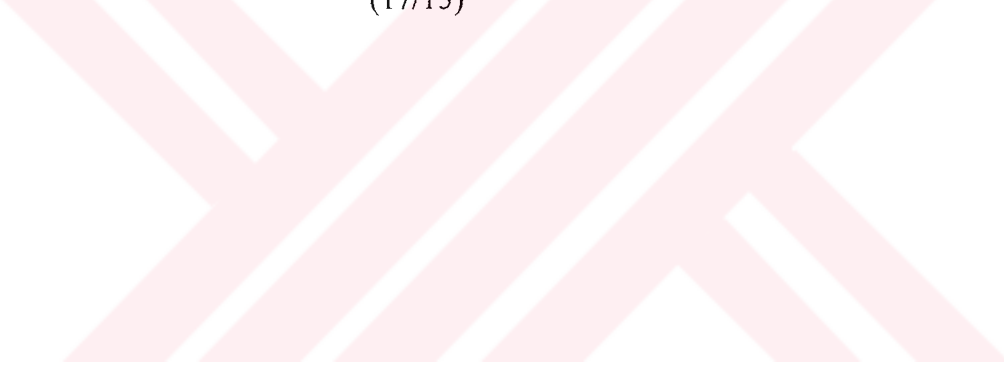
178
İLÂHÎ

Bu dünyada yoktur vefa
Buna gelen çeker cefa
Hakikat habib Mustafa
Yardım eyle kıyamette

Begâyet mücrimim ben
Hakk günah eyledi bütün
Yâ Hazreti İmam Hasan
Yardım eyle kıyamette

Erenlerin budur yolu
Cümlesine deriz belî
Yâ Hazreti İmam Ali
Yardım eyle kıyamette

(17/15)

[1] İLÂHÎ

Bihamdillâh derim Allâh alup aklım fikrullah
Dilimde zat-ı esması bana ünsî zikrullah
Hakk cellallâh subhanallâh lâ ilahe illallâh
Allah hû Allah lâ ilahe illallah

Eğer âşık isen sûfi kılagör kalbini sâfi
Açılır sana her kapı âyân olur cemâlullah
Hakk cellallâh subhanallâh lâ ilahe illallâh
Allah hû Allah lâ ilahe illallah

Menem ol pervâne geldim cemâlin şem'ine yandım
Yanmış gönül olurum beni mahvetti aşkullah
Hakk cellallâh subhanallâh lâ ilahe illallâh
Allah hû Allah lâ ilahe illallah

Şems-i Tebriz bunu bilir kimse kalmaz ne bulur
Bu âlem küllî mahvolur bâkî kalır Allah
Hakk cellallâh subhanallâh lâ ilahe illallâh
Allah hû Allah lâ ilahe illallah

(17/1)

180
[61] İLÂHÎ

Bir Hakk'ı sur-ı mabud
Adın Ahmed özün Mahmud
Olupsun âleme maksud
Şefaat Yâ Resûlullah

Bi Hakk'ı sur-ı kadri
Şefaat mülkünün sadrı
Olupsun âleme bedri
Şefaat Yâ Resûlullah

Bi Hakk'ı sur-ı mirâc
Geda yoksul sana muhtâc
Olupsun âleme ser-tâc
Şefaat Yâ Resûlullah

(17/61)

181
[34] İLÂHÎ

Mükerrem müctebâ sensin
Mutahhar murtazâ sensin
Gönüllerde sefâ sensin
Şefaât yâ Resûlullah!

Hayâlin gönlüme mihmân
Bu canım aşkına kurban
Visalin derdime derman
Şefaât yâ Resûlullah!

Diyarı yâri terkettim
Seni özleyüben gittim
Çü gurbet ihtiyar ettim
Şefaât yâ Resûlullah!

Kamu âlem seni öger
Kemalin cümle şerh eyler
Seni vasfedemez diller
Şefaât yâ Resûlullah!

Günahlarım hicâb oldu
Firâkım ki azâb oldu
Yanıp bağrım kebâb oldu
Şefaât yâ Resûlullah!

Cihanda çok günah ettim
Ya ben bilmem kime n'ettim
Elim tut yoksa ben gittim
Şefaât yâ Resûlullah!

(17/34)

182
[62] MÜNÂCAAT

Benim gönlüm sana âşık
Nasîb et Kâbetullah'ı
Görem, yüzler sürem ona
Nasîb et Kâbetullah'ı

Dilerim kadir Mevlâm
Nasîb et Kâbetullah'ı
Görem dünyada yüzünü
Nasîb et Kâbetullah'ı

(18/62)

183
SEMÂî

Ne ağlarsın kara gözlüm
Gönül senden ayrılır mı
Bu güzellik senin iken
Gönül senden ayrılır mı

Kaşların benzer kemane
Hüsnüne yoktur bahane
Padişah olsam cihane
Gönül senden ayrılır mı

Öksüz âşık varmayınca
Gonca gülün dermeyince
Ya sen ya ben ölmeyince
Gönül senden ayrılır mı

(18/5)

[157] Tûbâ'nın dalları aralı aralı
.....

Hakk nasip eylese görsem yüzünü
Cennette ben gördüm canım Tûbâ'yı

Varınca görülen cennet elleri
Yapılmış gevherden köşkü sarayı

Tûbâ'nın altında üç ırmak akar
Biri şeker şerbet biri bal akar
Muhammed Mustafa köşkünden bakar
Ne güzel salınır Tûbâ dalları

Varınca görülen cennet elleri
Yapılmış gevherden köşkü sarayı

Tûbâ'nın altında görsem yüzünü
Muhammed Mustafa kurmuş düğünü
Hakk nasip eylese görsem o günü
Cennette ben gördüm canım Tûbâ'yı

[160] Tûbâ'nın dalları yüceden yüce
Nur ile bezenmiş ol gani hoca
Okudum içerdi hiç bilmem nice
Ne güzel salınır Tûbâ dalları

Tûbâ'nın altında üç ağaç bitmiş
Birisi altındır birisi gümüş
Birin meyvesi hiç yok çürümüş
Ne güzel salınır Tûbâ dalları

Tûbâ'nın dalları sâfi zeberced
Tûbâ'nın dalında zeyn olmuş cennet
İçinde oturan server Muhammed
Cennette ben gördüm canım Tûbâ'yı

Tûbâ'nın altında huriler periler
Cennette cem olmuş hurmalar yerler
Ne güzel bu yerler canım bu yerler
Cennette ben gördüm canım Tûbâ'yı

Tûbâ'nın altında huri kızları
Kudretten sürmelenmiş gözleri
[161] Bedirlenmiş aya benzer yüzleri
Cennette ben gördüm canım Tûbâ'yı

Varınca görünen cennet elleri
Yapılmış cennetten köşkü sarayı

(19/157-161)

185

[167] Sabah namazın kıl otur
Gür gür salavat getir
Seni cennete iletir
Niçin kılman namazı

Öğle namazın kıl bütün
Huri kılmanı al satın
Seni cennete iletir
Niçin kılman namazı

İkinci namazın kılınca
Sırat köprüsüne varınca
Cennette evler satın alınca
Niçin kılman namazı

Akşam namazın kılınca
Hakk'ın korkusun bilesin
Cennette köşkler alasin
Niçin kılman namazı

[168] Yatsı namazı kılınca
Hakk'ın rahmetin banasın
Cennette huri alasin
Niçin kılman namazı

(19/167-168)

Muhammed ümmeti olduk
Pek âhir vakitte geldik
İsyân çokluğundan olduk
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

Verdiğn nîmeti yedik
Şükrüne eda kılmadık
Başka milletten olmadık
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

Eridi nasın yüreği
Kesilir mi din direği
Bunca evliya durağı
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

[57] Kapandı buğday pazarı
Kesilmez Hakk'ın nazarı
Çekilir mi kul pazarı
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

Emrin ile sular çağlar
Yeryüzünde insan ağlar
Perişan bahçeler bağlar
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

Ekmek pahalı satıldı
Hikmetinden ay tutuldu
Nice günler aç yatıldı
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

[58] Elinizden gitti tütün
Kalmadı sıtkı bütün
Herkesin dilinde küfür
Aman Yâ Rabbi, Yâ Rabbi

Arşa erişti ünümüz
Mahşere döndü günümüz
Muhammed dîni dînimiz
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

Vezir şatı ünümüzden
Utandırız dînimizden
Ayırma îmanımızdan
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

Paşa fukaraya baktı
Olan millet bura aktı
Yerin bereketi kaktı
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

İlâhî nefsimiz öldür
Bize cezamızı bildir
Bu zulmetleri sen kaldır
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

[59] Gelin suçumuz bilelim
Meyi açın dolalım³⁹
Gözyaşıyla söyleyelim
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

Gelin huzura duralım
Hakk'ın rızasın bulalım
İman ile can verelim
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

Nere gidem bu başınan
Gözlerim doldu yaşınan
Karın doyar mı aşınan
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

[60] Paşam oturmaz köşküne
Pir Muhammed'in aşkına
Rahmetini inzâl eyle
Aman Yâ Rarabbi, Yâ Rabbi

(18/56-60)

³⁹ dolmak: Doldurup içmek

Yâ hûya giderdim
Zikrullah ederdim
İsmail peygamberin
Koynunu güderdim

Hâr idi hasib idi
Pek idi mahsub idi
Üç evinde üç ekmek
Çobana kesim idi

Çoban ben açım dedi
Yoksa ne gücüm dedi
Irak yoldan gelmişem
Hakk'a muhtacım dedi

[155] Çoban gel otur dedi
Eksiğin bitir dedi
Dişim yoktur yiyemem
Kanaat getir dedi

Çoban gitti koyun sağmaya
Gittiğini bildirmede
Yananını kaldırmadı
Tamam yüz koyun sağdı
Küleği doldurmadı

Gel çobanım gel dedi
Gül sütünü sağ dedi
Sana bir mihman gelmiş
Var onu doyur dedi

Çoban âsâsın dikti
Libasın gölge etti
Bak mevlâ'nın işine
Asasın bayrak etti

Güneş doğdu dağlara
Mor sümbüllü bağlara
Yüz deve yüz koyun verem
Bu sırrını ver bana

Güneş doğdu dağlara
Mor sümbüllü bağlara
Yüz deve yüz koyun versen
Bu sırrım vermem sana

Öküz idim bay oldum
Yoksul idim var oldum
Sen anandan Arap doğdun
Ne sebepten ağ oldun

Öküz idim bay oldum
Yoksul idim var oldum
Ben bir aç karnım doyurdum
O sebepten ağ oldum

(19/155)

[4] Biz elest bezminde demişiz belî
Emri ferman etti ol zât-ı celî
Ezkârımız olsun gündüz geceli
Aman yâ Muhammed meded yâ Ali

[5] Ne olur çok ise cürm ile günâh
Lâ-teknetû emrin okuruz her gâh
Mahrum olmam hâşâ sizsiniz penâh
Aman yâ Muhammed meded yâ Ali

On iki imamın kulu kurbanı
Yollarına feda eyleriz canı
İllev-mevtü Hakk'ın fermanı
Aman yâ Muhammed meded yâ Ali

Ârif olan canlar nefsini bilir
Varlığın terk eyler hep Hakk'a varır
Nuru Muhammed'le didârı görür
Aman yâ Muhammed meded yâ Ali

İbrahim Edhem'in kendisi hayran
Hakikat şehrinde bulur arayan
Muhammed yüzünde göründü canan
Aman yâ Muhammed meded yâ Ali

(16/4-5)

[153] S- Eli kamçılı boz atlı
Gelen kimdir bilir misin

C- Eli kamçılı boz atlı
Hızır Nebî gelmedi mi

S- Dört kitabı dört kalemi
Çalan kimdir bilir misin

C- Dört kitabı dört kalemi
Fahr-i âlem çalmadı mı

S- Vücudumda vardır
Belemedim nedir suçum
İsmail'e inen koçu
Yüzen kimdir bilir misin

C- İsmail'e inen koçu
Hızır Nebî görmedi mi

S- İçtim aşkın peyvânesin
Sen bir şems-i pervanesin
Kâfirlerin puthanesin
Kıran kimdir bilir misin

C- Kâfirlerin puthanesin
Halîlullah kırmadı mı

S- Kahr ile deryaya giren
Kan ile abderst alan
Kiblesiz namaz kılan
Acep kimdir bilir misin

C-

S- Mekke diyarını geçip
Âb-ı zezem suyu içip
Mübarek sadrın açıp
Gören kimdir bilir misin

C- Mekke diyarını geçip
Âb-ı zezem suyu içip
Mübarek sadrın açıp
Hatice Ana görmedin mi
(19/153-154)

190
[19] İLÂHÎ

Gözün aç uykudan uyan
Gönül sana demedim mi
Kalır yoldan çok uyuyan
Gönül sana demedim mi

Kesel⁴⁰ deryasına daldın
Ki gülümün tadın aldın
Erenlerden geri kaldın
Gönül sana demedim mi

Dedim gel edelim gayret
Ki elde var iken fırsat
Tutup durmaz bizi sıhhat
Gönül sana demedim mi

Ben ettikte sana battı
Sen eyledin bana kasti
[20] Çizilir cismimin bendi
Gönül sana demedim mi

Ölür bilir beden üryan
Kabir içinde yer yılan
Ederler malını talan
Gönül sana demedim mi

Atan, anan eder feryat
Kavim, kardaş, âyâl,⁴¹ evlat
Edemez hiç kimse imdat
Gönül sana demedim mi

Beni sen çok incittin
Rızasız yollara gittin
Sualim ile hak ettin
Gönül sana demedim mi

(18/19-20-21)

⁴⁰ Kesel: yer ismi

⁴¹ âyâl: çoluk, çocuk

191
[23] İLÂHÎ

Arayı arayı bulsam izini
İzinin tozuna sürsem yüzümü
Hakk nasip eylese görsem yüzünü
Yâ Muhammed canım arzular seni

Arayı arayı düşmüşem yola
Zerre kalmadı kalbimde hîle
Ebu Bekir, Ömer, Osman da bile
Yâ Muhammed canım arzular seni

Ali ile Hasan Hüseyin anda
Sevdası başımda muhabbet canda
Yarın mahşer günü Hakk divanında
Yâ Muhammed canım arzular seni

Bir mübarek sefer olsa da gitsem
Kâbe yollarında kuşlara batsam
Ol mübarek cemâlin rüyada görsem
Yâ Muhammed canım arzular seni

Yücelerden yüce Arafat dağı
Kamu dağlardan onun ayağı
Medîne'dir efendimin durağı
Yâ Muhammed canım arzular seni

(17/23)

192

Diyar-ı gurbette kaldım çaresiz
Bu halimden bilir yârigarım yok
Bî-necât olup da kalmışım yârsiz
Ağlamaktan gayrı elde kârım yok

Gayrı nûş eyleyem cam ile zehri
Aradım bir sadık bulmadım dehri
Kaddimi dal etti feleğin kahrı
Kaldım ayaklarda itibarım yok

Hak niyaz eyledim geçmedi dilek
Âcizdir âhımdan gökteki melek
[53] Bu sevda çoktur beyhudeye ey felek
Bu kadar cefaya iktidarım yok.

(18/52-53)

193

[92] Neye gam çekmeyem ne fikretmeyem
Asla şirin günün görmedim senin
Anamım rahminden düştüm düşeli
Hiç göz açtırmadın zâlindin gönül

Gönül hevesinden bir gün uçup gidersin
Sabahhtan seherden geçip gidersin
Mevlâm nasip ederse muradına eresin
Saadetten geri kalma ey gönül

..... Kadir söyledi kelâm
Rızk için gam yemehey kulu
Ecel camını nûş ettiğin zaman
Dünyadan ümîdin kestir mi gönül

(19/92)

194
İLÂHÎ

Ne inilen dertli dolap
Suyun çeker yalap yalap
Böyle emretmiş Hazreti Hakk
Anın için inilerim
İnilerim, sızılarım
Ben Mevlâ'yı arzularım

Ulu dağlar ağacıyım
Ne tatlıyım ne acıyım
Ben Mevlâ'ya duacıyım
[15]Anın için inilerim
İnilerim, sızılarım
Ben Mevlâ'yı arzularım

Beni bu dağda buldular
Kolum, kanadım kırdılar
Dolaba layık gördüler
Anın için inilerim
İnilerim, sızılarım
Ben Mevlâ'yı arzularım

Dülgerler hezanım yondu
Her âzâm yerine kondu
Bu inilti Hakk'tan geldi
Anın için inilerim
İnilerim, sızılarım
Ben Mevlâ'yı arzularım

Suyum alçaktan çekerim
Çıkar yüksekte dökerim
Mevlâ'nın sem'in çekerim
Anın için inilerim
İnilerim, sızılarım
Ben Mevlâ'yı arzularım

(17/14-15)

Düşmüşem olmadık sevdaya haddim bilmedim
Başım uğrattım kuru kavgaya haddim bilmedim
Şu fânî dünyaya ben yâ Rab cümleden ednâ iken
Âşık oldum sen melek simaya haddim bilmedim

[52] Ta ezelden ben bunu böyle bilirdim âşikâr
Her lebi Şîrînlerin Ferhat'ı var set-hezâr
Zülfünün her bir teline nice bin meftunu var
Talip oldum sen melek simaya haddim bilmedim

Nedir bu dîvanelik hem akli başta var iken
Nedir bu haber gaflet dinmez bidâr iken
Herkesin hali halince bir akranı var iken
Dane saçtım gökteki humaya haddim bilmedim

(18/51-52)

196
[40] İLÂHÎ

Ezelden aşk ile ben yâne geldim
Cemâlin şem'ine pervâne geldim

Koy beni yanayım şeyh eşîğinde
Bu dertli canıma dermâna geldim

Âşıklar dârını gördüm kurulmuş
Kararım kalmadı cevîlâna⁴² geldim

Düzenler bozucu yalancı dünya
Önü mamur sonu virâne geldim

Kaygısız giderim ne gam cihânda
Bugün bülbülleyin efgâna geldim

(17/40)

⁴² cevîlân: Hareket

197

[140] Ahı alıp bendeni ağlatma
Düşer mi şanına aman el aman
Muradım var varıp halim arz etmek
Bir saat karşımda aman el aman

Sen eyledin beni Mecnun Leyla
Kusurum var ise affeyle söyle
Uzat kolların boynuna bend eyle
Zülfü perişanım aman el aman

Efedim çektiğim gamdır figandır
Yanar yüreciğim hayli zamadır
Rahmeyle gül yüzlüm nazlım amandır
N'olur bu halime aman el aman

Düşeli aşkın ezeli kendim
Bir nar-ı şedîde yandım tükendim
Ben kulunu bağla ile efendim
Hüsnün gülşenine aman el aman

(19/140)

198
[66] İLÂHÎ

Sana âşık oldum candan
Seyid Yahya Emir Sultan
.....Allah ömür sensen
Seyid Yahya Emir Sultan

Sensin Allah'ın velîsi
İki cihan dolusu
Evliyalar sevgilisi
Seyid Yahya Emir Sultan

Uzak mıdır yollarınız
Taz' açılmış gülleriniz
Efgan eden bülbülünüz
Seyid Yahya Emir Sultan

Sensin Allah'ın habîbi
Dertli yürekler tabîbi
Esirgesin ben garîbi
Seyid Yahya Emir Sultan

(17/66)

.....
.....
Gel ey bâd-ı sabâ lutf eyle bir dem
Haber ver bize cânân ellerinden

Harîm-i feyzi akıtsın bahr-i cüdü
Havadisten şuaradır vücudun
Kemâl-i zat-ı âlâdır şühûdun
Haber ver bize cânân ellerinden

Harîm-i kaddesallaha varırsın
Sıralı lemullahı görürsün
Gine azm eyleyip bunda gelirsün
Haber ver bize cânân ellerinden

Ol ilden azm edüben bu cihana
Tamuya uğrasam dönmez cinana
Neslâfil(?) kılıp aşikar
Haber ver bize cânân ellerinden

Fena sahrasına çün düştü âhım
Erişti lâ-mekâna dâ u âhım
Beni anar mı padişahım
Haber ver bize cânân ellerinden

[54] Eğer mah ise hüsnünün bahası
Hezâran can onun olsun fedası
Bünyadının kadîm-i aşinası
Haber ver bize cânân ellerinden

Seherde açılan güllerde midir
Yahut efgan eden dillerde midir
Akan sular, esen yellerde midir
Haber ver bize cânân ellerinden

Aradım nice dem kevn-i mekânı
Bulunmadı onun nâmı nişânı
Acep kânde bulur isteyen anı
Haber ver bize cânân ellerinden

(17/53-54)

200
[6] İLÂHÎ

Allah'tan bir emir geldi
Söylen anam ağlamasın
Emanetim olsun size
Söylen anam ağlamasın

Ağlayıp yakmasın beni
Davacıyım mahşer günü
Anam sorar ise beni
Lutf eyleyip ağlamasın

Karışmasın Hakk işine
Ağu katmasın aşına
..... ağlamasın

Melekler yanıma durdu
Göz yaşından sual sordu
Anam ağladıkça vurdu
Söylen anam ağlamasın

Çünkü anam beni sever
Azap eder meğer
Sual melekleri beni döğer
Söylen anam ağlamasın

Dört yanımız oldu deniz
Sarardı soldu gül beniz
Bize eylik ederseniz
Söylen anam ağlamasın

Cehennemde yılan çıkar
Yılan çiyen beni sokar
Anam ağladıkça kabrim sıkır
Söylen anam ağlamasın

Anam senden olur derman
Mevlâ'dan olursa ferman
Sakla beni nâra koman
Söylen anam ağlamasın

[7] Canım anam, gülüm anam
Ben bu derde nice yanam
Babam sende olur derman
söylen babam ağlamasın

Hakk katına olur nâçar
Niceleri yiyip içer
Anam bana otlar saçar
Söylen anam ağlaması

(18/6-7)

201
[44] İLÂHÎ

Haddin aştı iştîyakım
Efendim yâ Resûl cemâlin
Yaktı beni iftirâkım
Efendim yâ Resûl cemâlin

Çün visâlin erdi câna
Bakmaz oldum cihâna
Yeter eyledin bahâne
Efendim yâ Resûl cemâlin

Çün hayâlin erdi derde
Nazar et halime zerre
Nice mecâli bir yerde
Efendim yâ Resûl cemâlin

Yine hasret bu hicrana
Ahir oldu derde dermana
Yâri teslim ettim câna
Efendim yâ Resûl cemâlin

Edegör zikrini anın
Her nefeste fikrini anın
Tut elini şeyh babanın
Efendim yâ Resûl cemâlin

(17/44)

202

Ey felek âhir beni cânânıma hasret kodun
Âşıkam ben hastayım lokmanıma hasret kodun
Ağlarım ben aşk ile Yakup gibi günden güne
Akıbet ol Yusuf-ı Ken'an'a hasret kodun

[10] Ah efendim ne mümkündür sabreden bu firkate
Can tahammül etmez oldu alâmettir mader-i hasrete
Bir hub-ı nefse düştüm hem diyar-ı gurbette
Yârim,yârânım,akrânım hasret kodun

Âşıkam ben açılırım yâre gonca gül gibi
Gâhice feryat ederim aşk ile bülbül gibi
Ben kimin kapısında boyun eğem sümbül gibi
Bir adalet sahib-i sultanım hasret kodun

(18/9-10)

[64] Çağırđı beni uykuda bir hatif-i esrar
Dur yatma, ne yatarsın eya talib-i Haydar

Hakikatte seni yatmak için kılmadı Hâlık
Yarattı seni hizmet için Hâlık-ı Cebbâr

Lâyık mı Hûda uyanık kul uyumakta
Ger ârif isen olmaya bu böyle sezâvâr

Derdine deva ister isen iste Hüdâ'dan
Esbab-ı adedi gâil-i mutar

Salsâli geçmek gecenin emr-i Hakk ile
Arşdan âyine dünya göğüne bir melek ey yâr

[65] giymek hâceti var canib-i Hakk'ın
dursun dilesin vaktidir geçmeye bâzar

Nevruz uyanık buldu bu dert içre devayı
Dur yatma eğer ister isen sen de Haydar

(17/64-65)

[170] Çok şükürler olsun bize
İslâm dini derler bir dînimiz var
Nice kullar âşık olur mahşerde
İslâm dini derler bir dînimiz var

Lebbeyk emri ile bir gün gel olur
Yaş akar gözlerden dolar sel olur
Okudukça yerler gökler nur olur
Kelâm-ı kadim derler Kur'ânımız var

Lutf olursa biz de mü'min oluruz
Âlimlerin meclisine varırız
İnşaallah yedi güne varırız
Cuma günü derler bir günümüz var

Sırat altında kaya kuyusu
Namaz kılmak imiş onun iyisi
Onbir ayın sevgilisi ulusu
Şehr-i Ramazan derler bir ayımız var

(19/170)

205
[67] TÜRKÜ

On birinde bir yâr sevdim
Taz'açılmış güle benzer
On ikide şeker şerbet
Emsem lebler bala benzer

On üçünde kaşın süzer
Zülüfler gerdana dizer
Kuru kamış gibi uzar
Boyu selvi dala benzer

On dördünde kurt belikli
Sıdk ile Hakk dilekli
Sinesi gönül ördekli
Ördeği çok göle benzer

On beşinde bilir işin
Türlü türlü bağlar başın
Tenhalarda bulur eşin
Bir yaramaz kula benzer

On altıda deli dolu
Hiç bilmez gittiği yolu
Has bahçenin gonca gülü
Bir tomurcuk güle benzer

On yedisinde açılır
Zülûf gerdan saçılır
Doğan ay gibi seçilir
Bedirlenmiş aya benzer

On sekizinde badıl badıl
Sadık âşıkları güder
.....sin oda gider
Bir alışık zâra benzer

On dokuzunda naçar naçar
Aşkın kitabını açar
Yirmisinde vakti geçer
Geçmez akçe pula benzer

(17/67)

206
[38] İLÂHÎ

Şem-i ruhunda cismimi pervane düşürdüm
..... suzâne düşürdüm
Bir katre iken kendimi ummâne düşürdüm
Semâ sefâ câna sefâ rûha gıdâdır

Dinle sözüm sana ne dedim bu ne edâdır
Âşıkın nesi var ise mâşuka hebâdır
Derviş olana lazım olan aşk-ı Hüdâ'dır
Semâ sefâ câna sefâ rûha gıdâdır

Ey sûfî bizim sohbetimiz câna sefâdır
Hakk ile ezel ettiğimiz ahde vefâdır
Bir cevri ömrü nûş edegör derde devâdır
Semâ sefâ câna sefâ rûha gıdâdır

Gelin icra eyleyelim erkânı yolu
Aşk ile hem-dem edelim hâ ile hûyu
Çalalım kudüm deyredelim mazhar-ı neyi
Semâ sefâ câna sefâ rûha gıdâdır

[39] Aşk ile gelin talib-i cûyende⁴³ olalım
Zevk ile sefâlar sürelim zinde olalım
Hazret-i Mevlâna'ya gelin bende olalım
Semâ sefâ câna sefâ rûha gıdâdır

(17/38-39)

⁴³ Cûyende: coşan

[82] Bu deli gönlümün coşkunluğu var
Zannım o yosmanın müptelâsıdır
Yitirmiş cihanı bilmem ne arar
Aşk elinin eski belâsıdır

Öyle yosmada hiç yoktur eşi
Kimi görse beğenmez ol mehşevi
Güzellik göğünün parlak güneşi
Hakikat nurunun bir ziyâsıdır

Cihanı beyhude gezme serseri
Bak da cemâline anla her yeri
Hindistan'ı değer kara benleri

Kurulmuş kaşları kaza kemanı
Titredi kirpiği oku her yanı
Katında helaldir kamunun kanı
Bu da Hâlık'ın müptelâsıdır

[83] O şahin bakışlı Yusûfi gözler
Pek yaman avcıdır etrafı gözler
Gönül kuşlarından bırakmaz eser
Gün dertli ciğerler hoş gıdasıdır

Merhameti yoktur dinlemez âhı
Bin âşık öldürür her bir nigâhı
Ecel dedikleri emr-i ilâhi
Gamzesinin gadim âşinasıdır

Açılmış yanağı bir gülü
Zâr eder görünce gönül bülbülü
O taze hattına dermem sümbülü
Benevşe zülfünün bînevâsıdır

Pek yahşıdır onun şirin tikâsı
Her sözü sohbeti tavrı edâsı
Zerre denli yoktur vefası
Dem vursa da kıvrak evgâsıdır

Onun sözüne olma derbeder
Her vâdi aksidir bahtına benzer
[84]Âş' ıki aldatmadır yanında hüner
.....yüzlülerinbîvefasıdır

.....kan yutma dertli özüme
Cilâdır ağlamak yaşlı gözüme
Bir nazar eyleyin soluk yüzüme
Der ki âşıkların bir riyâsıdır

Aşkın odu bir yandan bağrımı dağlar
Felek de bir yandan zincirim bağlar
Durmaz gözüm durmaz hemân kan ağlar
Bilmezem çektiğim ne cefâsıdır

(19/82-84)

208

[11] Bir ağaç kamil olanda
İptida kökten çürür
Onun binbir dalı vardır
Suyu kudretten gelir

Kurban olam yaradan'a
Kuru ağaca can verir
Meyvesi kamil olanda
Dala hayranım bugün

Yâ ilâhi sen bilirsin
Bu göklerin bir teması var
Nuş eden gelsin beri
Aşk elinden cami var

Üçler yediler makamı
Şam'dan kırklar damı var
Cennet-i âlâda gelse
Seyrane geldim şam'a ben

(19/11)

[125]Yalan dünyada yazılan gelir bu garip başa
Nice güzeller göçün çekmiş gidiyor
Kaderim gezdirdi dolanırım dağı taşı
Levh-i kalemde rızkım böyle imiş gidiyor

Gece gündüz gezer oldum dağları
Kara imiş bahtım, ağı nerde bulmalı
Selamım giderse mah yüzler gülmeli
Efganım dağları gezip gidiyor

Takdir böyle imiş şükr eylerim Hüdâma
Yüce dağlar başında kimse gelmez nidâma
Kadir Mevlam her kulu düşürmesin sevdama
Sevdama düşen arılmayıp gidiyor

Her kim şu benim kara bahtıma gülerse
Hızır ile gelse ol Hazreti Musa
Bir evliyanın himmeti bana değse
Yiğit olan şöhret bulmuş gidiyor

Diler gönlüm Haticesin yaylalara götürüm
Has bahçede gülü bitmiş deyi elde bitirem
Dua ile her vakit yanında oturam
Gece gündüz dağlar söyleyip gidiyor

210
[25] İLÂHÎ

Ağlarsan var kendi başına ağla
Bir gün devran döner âlem gan'olur
Erkenden derdine bir derman eyle
Bir gün devran döner âlem gan'olur

Ay ile gün doğar bir gün kapkara
Yürü var hey işin bilmez avare
Azrail can alır ona ne çare
Bir gün devran döner âlem gan'olur

Kâbe'nin yolları bölük bölüktür
Benim ciğerciğim delik deliktir
Dünya dedikleri bir gölgeliktir
Bir gün devran döner âlem gan'olur

[8] Cehennem üstüne Sırat kurulur
Âsiler [hep] cehenneme sürülür
Eski hasır gibi yere serilir
Bir gün devran döner âlem gan'olur

Mabudun bilmeyen mahluka tapar
Şeytana uyanlar yolundan sapar
Eserlerimiz sağından kapar
Bir gün devran döner âlem gan'olur

Mamur olan imaretler yıkılır
Okunan Kur'an'lar göğe çekilir
Gökler pâre pâre yere dökülür
Bir gün devran döner âlem gan'olur

(17/25-8)

211
[68] İLÂHÎ

Başla ey dil-i çâr yârbağ safânın methine
Vasfî onların tükenmez nice eyyâm u şuhur
Evvelâ ol yâr yâr Hazret-i Muhammed mahbub-ı Hakk
Ol mübarek ayağına virdi zahmet mâr mûr

Saniyen ol madeletkânı Ömer Faruk kim
Parmağın kıldı işaret çeşm-i Kayser oldu kör
Salisen Osman hayâ eylerdi ondan ins ü cin
Câmiü'l-Kur'an Zeynel Nur'un ol sahib-i şuhur

Rabian ol şiir-i Hakk kim yıktı Hayber kal'asın
Barekallah bu ne kuvvet, bu ne hikmet, bu ne zâr
[69] Kuvvetü'l-ayn ol Hüseyin ile Hasan şah-ı şehit
Mihir ü mahtır felekte ol iki cism-i zuhur

Şah-ı iklim şecaat gazi-i Bedir Huneyn
Katil-i küffar müşterek Hamaz vü Abbas guyur
Ruhu şâd olsun demâdem ol imam-ı Âzam'ın
Mustafa sırrın beyan etti körleri her emür

Koyma bunlar hürmetine tuzağına Yâ Rabbi bizi
Yâ Kerîm, yâ Rahîm, yâ afv u Gafûr

(17/68-69)

212
[69] İLÂHÎ

Varıp gördün nurdan köşkte oturur
Sağ elinde yeşil sancak götürür
Adını işiten çok salavat getirir
Acep Muhammed nerde bulunur.

Ayağın bastığı yerler cem olur
Başına giydiği nurdan tac olur
Acep görmezsen de halin nic' olur
Acep Muhammed nerde bulunur.

Hasan Hüseyin'in hoca dedesi
Nurdan verilmiştir gıdası
Kudretten halk etmiş anı Hüdası
Acep Muhammed nerde bulunur.

Âşık oldum Muhammed'in adına
Hiç doymadım lezzetine tadına
Ruhü'l-insan derler anın zatına
Acep Muhammed nerde bulunur.

Ayağına giyer nurdan nalını
Gider cennet evlerine salını
Âsiye anası Meryem gelini
Acep Muhammed nerde bulunur.

(18/69 ve 71)

213

[73] Üç dilbere selam verdim
Selam almaz gülüp durur
Benim seni sevdiğimi
Cümle âlem bilip durur

Bir dahi geçmem yolundan
Üç gül kopardım gülünden
Dutuvermiş leblerinden
Em efendim deyip durur

İbrişim kuşak belinde
Hakk'ın kelamı dilinde
Altından kadeh elinde
İç efendim deyip durur

Evlerinin önü iğde
İğdenin dalları yerde
Altınları yüksüğü erde
Sat efendim deyip durur

Evimizin önü havuz
Havuzun bayrağı kavuz⁴⁴
Memesinin altı yavuz
Em efendim deyip durur

İslambol'dan gelir ferman
Ben seni yad ele vermem
Vermesin
Al efendim deyip durur

(18/73)

⁴⁴ kavuz: Çeç elenirken kalburda kalan kapçıklı dane

214

[42] Efendim baştan ayağa
Yollar kırmızı giyinmiş
Bağa vardım gül almaya
Güller kırmızı giyinmiş

Efendimin hanesi var
Gerdanında danesi var
Ördeği var sunası var
Güller kırmızı giyinmiş

Bak şu feleğin işine
Ağular katar aşına
Alaydı Kerem'i düşüne
Eller kırmızı giyinmiş

(18/42)

215
[35] İLÂHÎ

Ne yatarsın be hey âsî
Arşâ çıktı onun sesi
Çalındı rahmet kûsu
Uyan vakit seher oldu

Pervaneler yarıp tüter
Seherde çok hacet biter
Dert üstüne dertler katar
Uyan vakit seher oldu

Seher yeli sabah eser
İbadetten seni keser
Sakın, seni gafflet basar
Uyan vakit seher oldu

Seherde ötüşür kuşlar
İbadet vakti kardaşlar
Mü'minler tesbihe başlar
Uyan vakit seher oldu

Sabah oldu kalmaz mısın
Bir yüzüne bakmaz mısın
Sen Allah'tan korkmaz mısın
Uyan vakit seher oldu

Mü'minler kendin sakınır
Seherde Kur'an okunur
Sesi canıma dokunur
Uyan vakit seher oldu

(17/35)

[63] Siyaset tâcını örtme başına
Dîdem bu gafletten uyanmaz oldu
Şimdiden sonra güzellerin adına
Hiç de dili gönül inanmaz oldu

Eğer sen de eylemezsen himmeti
Verseler istemem dünya zîneti
Bütün İsfahan'ı Erzurum Van'ı
Grücistan'ı versen alınmaz oldu

Bu dünyada verseler sevdiğim seni
Cümle âlem bir olsa olmaz bir
Dîdemden akan kan ile nemi
Görse de çokları inanmaz oldu

(19/63)

Yusuf'um hocada okumaz oldu
Şol bülbül dilleri şakımaz oldu
Nurdan yüzlerine bakamaz oldu
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Ken'an'ın kurtları dirilip⁴⁵ geldi
Yemedik Yusuf'u deyu içtiler andı
Var ede Yakub Yusuf'un kendi
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Kardeş kardeşine böyle kıyar mı
Şeytanın sözüne adam uyar mı
Ol beyaz gömleği kana boyar mı
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Bir bezirgân geldi alt'aylık yoldan
Yusuf'u çıkardı kuyudan, gölden
Mevlâm emreyledi Mısır'a sultan
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Gelin Şam babasına varalım
Arap çöllerinden haber soralım
[11] Yusuf'un mübarek yüzün görelim
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Yusuf'un haberi Mısır'dan geldi
Anası duymadan babası duydu
Kırk seneden sonra evladın buldu
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Bir bezirgân başı kul deyu aldı
Mısır'ın kavmini pür-kâs eyledi
Mübarek cemâli gül oldu soldu
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

Yusuf-ı Ken'an'a kocdum da geldim
Beklerim Yusuf'u eğlendim kaldım
Kurtlar yedi deyu bir haber sordum
Ağlar Yakub ağlar Yusuf'um deyu

(17/10-11)

⁴⁵ diril-: Derilmek, toplanmak

218
[42] İLÂHÎ

Cânân ilinin bülbülünün bağı göründü
Dost ikliminin lâlesinin dağı göründü

Envâr-ı Muhammed doğuben tuttu cihânı
Şakku'l-kamerin mu'ciz-i parmağı göründü

Yakub bugün Yusuf'unun kokusu geldi
Eyüb dahi sıhhatinin çağı göründü

Kaygu gecesi geçti kamu kalmadı korku
Vuslat gününün gündüzünün ağı göründü

Aşk ile bugün şemsine vecde erişti
Var ise o dostunun otağı göründü

Dil hastasının derdine derman erişti
Var ise hayat âbının ırmağı göründü

(17/42)

219
[74] NAZİRE

Bülbül gibi aşk ehli figân eylemek olmaz
Esrar-ı sözün halka beyan eylemek olmaz
Üftade-i uşşâka ziyan eylemek olmaz
Ser vermek olur sırrın âyân eylemek olmaz

Aşk ateşine canımı cânân yakarsa
Ya zâr-ı gama şems gibi altın saçarsa
Araz-ı belâ ile başım dahi keserse
Ser vermek olur sırrın âyân eylemek olmaz

Ne için hançeri bir düşersem
Dürdane gibi lücce-i ummâna düşersem
Pervane gibi âteş-i sûzâna düşersem
Ser vermek olur sırrın âyân eylemek olmaz

[75] İsâ gibi ol gonca beni dâra ider olsa
Eyyûb gibi derdiyle bîmâr ider olsa
Mansur gibi zülfüne berdâr ider olsa
Ser vermek olur sırrı âyân eylemek olmaz

Sâkî ezel derd ü belâ kıldı nasîbim
Dil derdine oldur yine âlemde nasîbim
Her yâremi eyleser habîbim
Ser vermek olur sırrın âyân eylemek olmaz

(17/74-75)

220
[13] İLÂHÎ

Seyyah olup şu âlemi ararsan
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz
Ceddi Muhammed'dir eğer sorarsan
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz

Cevre gelir dervişleri dirilir
Kudretinden nasipleri verilir
Erkân ile ihyaları sorulur
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz

Mevlâm yüce devlet vermiş başına
Meşgul olmuş Yaradan'ın işine
Allah'ına resulüne aşına
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz

Hakk yaratıp yeri göğü düzeli
Hoş nazar kılmıştır ona ezeli
[14] Evliyanın ser-çeşmesi güzeli
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz

Miskin derviş çeker namus gayreti
Üstümüze hazır ola himmeti
Oğlum demiş ona Resûl Hazreti
Abdülkadir gibi sultan bulunmaz

(17/13-14)

[38] Hak teâlâ emreylemiş gelmişiz cihana biz
Malımızca şükrederiz ol ganî sübhana biz
İncil, Tevrat, Zebur fasih oldur cümlesi
Din Muhammed dinidir uyarız Kur'an'a biz

Çârî yâri Ebu Bekir, Ömer, Osman Ali
Dört sahabî hak biliriz deriz anda belî
..... bilip mahşer yerine bunca evliyâ, velî
Günahımız bilmek için varırız mîzâna biz

Sırat köprüsü kurulur ya cehennem üstüne
Şiddetinden yalvarırız Amedî'nin destine
Zebânîler hücum eyler ehl-i mahşer üstüne
Ol Muhammed Mustafa'ya varırız ihsâna biz.

(18/38)

[137] Salını salını suya giden büyük kız
Acep sarpa düşer m'ola yolunuz
Kadir Mevlam hatalardan saklasın
Zalim anan suya salmış yalınız

Elindeki lale midir gül müdür
Yüzündeki sürme midir tel midir
Bedenciğin şeker midir bal mıdır
Anın için ince düşmüş beliniz

Güzel olan güzellikte salınır
Çirkin olan çember çeker bürünür
Büyük kızlar pervendeye⁴⁶ bürünür
Güzellikten perişandır haliniz

Çıkıp düşe karşısında gezmeli
Kalem alıp kaşı gözü yazmalı
Burnu hırızmalı sarı çizmeli
Hatun kızlar nerden aşar yolunuz

(19/137)

⁴⁶ pervende: Kumaş dengi, Kumaş sargısı

[147] İşte geldi yaz bahar ayları
Yâre mektup salmak ister gönlümüz
Kanı gitmiş mor sümbüllü bağları
Şikar için gezmek ister gönlümüz

Nişan alıp boy tüfekler ötünce
Ne hoş olur çakır kefler yetince
Şol kamlakın gölgesinde yatınca
Silahları çözmek ister gönlümüz

Uygun ahbab ile işkâr sazınan
Nargileler yansın mercan közünen
Şimdi gerek nazınan
Yareleri çözmek ister gönlümüz

Hüner midir şu dünyada nev malı
Gam dağıtıp oynamalı gülmeli
Bir gülün solucak ne bolmalı
Düşman bağın ezmek ister gönlümüz

(19/147)

MANİLER

Çalı çıktı meşeli
Uçları dört köşeli
Dünkü gülleri almış
Kokuyor menekşeli
(17/3)

Ay doğdu ayazlandı
Gün doğdu beyazlandı
Şu Sivas'ın puştları
Hem verdi hem hem nazlandı
(17/3)

Bağdat'a paşa gider
Memeler coşa gider
Zengin kızı sevenin
Emeği boşa gider
(17/4)

Şehrimizde bağ olur
Kara salkım ağ olur
Zengin kızı sevenin
Yüreğinde yağ olur
(17/4)

Lahuri şol beldedir
İki ucu yerdedir
Cennetten huri çıksa
Yine gönlüm sendedir
(17/4)

Sular akar arkından
Sesin gelir yakından
Seni benden ayıran
Mevlâ gelsin hakkından
(17/22)

Kavunu dildim tasa
Kaleden indim hasa
Her yerin uygun ama
Azıcık boyun kısa
(17/28)

Uzun uzun hayatlar
Yârim yemeni katlar
Elinen güler oynar
Benim yüreğim çatlar
(17/28)

Karşıda aylım bağı
Kemer, kuşak bel bağı
Şeftaliden hayır yok
Çözölsün uçkur bağı
(17/28)

Adilem beş gecesi
Beş günü beş gecesi
Yâri bana verseler
Yaz günü kış günü
(17/28)

Adilem der yaz bağda
Kalem elde yaz bağda
Gel sarılak sevdiğim
Kış orada yaz bağda
(17/28)

Kız kapıya yan verir
Memeleri şan verir
Kız oğlanı görünce
Ayak üstü can verir
(17/28)

Nazlanır naz ederler
Naz geçer naz ederler
Vakit geçmiş köhneler
Bilmem neden naz ederler
(17/30)

Tokat yolu dar imiş
Minaresi var imiş
Otuz iki meyvenin
[En] tatlısı yâr imiş
(17/30)

Siyah püskül mor fese
Mailim ince sese
Dün gece zar eyledin
Aldı beni vesvese
(17/37)

Minarede ezan var
Has bahçede gezen var
u Sivas'ın içinde
Yüreğimi ezen var
(17/37)

Ay doğar sini sini
Sevmişem birisini
Cellatlar boynum vursa
Söylemem doğrusunu
(17/39)

Ay doğar sini sini
Sallanır selvi gibi
Yr kokusu geliyor
Mısır'ın gl gibi
(17/39)

Laf der llelli yr
Snbll, llelli yr
Gözlerin aklım aldı
Kaşların ylelli yr
(17/46)

Mni bilmem neyleyim
Beş mâni borç eyleyim
Yedi kızın adını
Bir mniye söyleyim
(17/46)

Fatma, Ftma Hsne
Eminem bana ksme
Arzu'yunan Hamide
Hepsinin başı Esmem
(17/46)

Keten gömlek dizdedir
Mor zülüfler yüzededir
Kızların kilidi var
Anahtarı bizdedir
(17/46)

Bahçe ekili gerek
Yüksek sekili gerek
Şu kaşınan şu gözün
Beş on vekili gerek
(17/46)

Mecnunum dağ gezerim
Bülbülüm bağ gezerim
Yedi yerde yârem var
Ben nasıl sağ gezerim
(17/68)

YAĞMUR

Yağmur yağar biber gibi
Yerler sorur sünger gibi
Benim yârim hünkâr gibi
Aman kâtip arz u hâli ince yaz
(18/34)

Hoşafım tasta gider
Bulanığı dosta gider
Dünyada yar sevmeyen
Ahrette hasta gider
(18/34)

Gel benim gül efendim
Dili bülbül efendim
Ben boşa kan ağlarım
Sen orda gül efendim
(19/123)

Dost bana baktı geçti
Ciğerim yaktı geçti
Zülfünü kemed etti
Boynuma taktı geçti
(19/123)

MÜFRETLER

Câhilin âlim yanında sözünün makbulü yok
Kendi merkep, giydiği çul başının yuları yok
(17/8)

Behey dost kapıya gelse, efendi buyur, derler
Elinde yadigâr olsa, içeriye buyur derler
(17/8)

Hezerân çok şükür minnet Hüdâ'ya
Bizi ümmet eyledi Muhammed Mustafa'ya
(17/14)

Ey birader nur gele olmagıl âşinâ
Ye ekmeğin, iç çorbasın her çanağın paşaya
(17/14)

Şifadır böyle yazmış Şeyh Lokman
Güzeller lebleridir her derde derman
(19/123)

Nazlım neylersin hışm ile âzâr eder
Bu senin her bir nazın can ile Pazar eder
(19/123)

Kalemi aldım elime âşıkâne
Lebinden buse aldım bahâne
(19/123)

Dönmezsem aşk yolunda can tendedir
Güzel çok amma yine gönlüm sendedir
(19/124)

Leblerin gülâba benzer yanağın gülfizâr
Ben senin divanenem ister öldür ister al
(19/124)

Canımı cânân isterse minnet canıma
Can nedir ki ana kurban etmeyim cânânıma
(19/124)

Şem-i ruyuna çeşmi pervane düşürdüm
Urfi dili âteş-i sûzâne düşürdüm
(19/7)

Gözlerimin âdetidir daima gözler güzeli
Gözlerimin hatırı için ben severim güzeli
(19/7)

Dedim dilber ne mahbubsun dedi âşık sana ne
Dedim dilber cesetim çıktı dedi âşık sana ne
(19/7)

Sevdiğim bir buse ver sana kul olurum
Nar-ı Hakk'tan korkar isen ben yol bulurum
(19/7)

Sailem kapına geldim isterim Allah için
Ver bana hüsnün zekatın habetenlillah için
(19/7)

YER, ESER ve ŞAHISLAR DİZİNİ

Abbas: 225
Abdülkadir: 234
Ab-ı kevser: 161
Ab-ı zemzem: 201
Adem: 49, 50, 154, 184
Ali: 16, 51, 59, 150, 182, 184, 200, 235
Aliyyül-Murtaza: 121, 152, 155
Amedi: 235
Asiye: 226
Bağdat: 238
Cebrail: 167
(Hz) Ebu Bekir: 203, 235
Erzurum: 230
(Hz) Eyyüb: 233
Fatımatü'z-Zehra: 183
Guşte-i Nuh: 34, 154
Hacı Bektaş-ı Veli: 34, 59
Hasan: 182, 203, 225, 226
Hasanü'l-Askerî: 121, 155
(Hz) Hatice: 201, 223
(Hz) Havva: 50, 84
Haydar: 216
Haydar-ı Kerrar: 157
Hızır Nebi: 201
(Hz) Hüseyin: 182, 225, 226
İbrahim Edhem: 49, 200
İmam Cafer: 121
İncil: 235
İsfahan: 230
İzmir: 141
Kâbe: 191, 224

Kâbe kavseyn: 24
Kars: 141
Kayser: 225
Kâzım: 150, 157
Kerbela: 132
Kerem: 26, 228
Kur'an-ı Kerim: 21, 160, 224, 225, 235
Lâ-teknetû: 91, 200
Leyâlî-i Kadir: 171
Leyla: 131, 172, 209
Lokman: 242
Mecnun: 40, 54, 131, 172, 209
Medine: 203
Mehdî-i İsa: 125, 150
Mekke: 167, 201
Men-aref sırrı: 34
(Hz) Meryem: 49, 203, 226
Mısır: 231
(Hz) Muhammed: 16, 24, 51, 59, 132, 158, 159, 160, 161, 164, 167, 181, 182,
193, 197, 200, 203, 226, 232, 234, 235
Muhammed Bakır: 152, 155, 157
Musa: 121, 150, 152, 157, 223
Nakî: 152, 155, 157
(Hz) Osman: 165, 203, 225, 235
(Hz) Ömer: 165, 203, 235
Ömer Faruk: 225
Rıza: 121, 150, 152, 157
Ruhü'l-insan: 226
Rum: 165
Seyid Yahya Emir: 167, 210-
Sivas: 238, 240
Şam: 165, 222, 231
Takî: 152, 157
Tevrat: 235

Tokat: 239
Tûbâ: 193, 194
Van: 230
Veysel Karani: 165, 166
(Hz) Yakup: 183, 231, 232
Yemen: 165
(Hz) Yusuf: 11, 231, 232
Yusuf-ı Ken'an: 22, 215, 231
Zaloğlu Rüstem: 49
Zebur: 235
Zeyne'l-Aba: 121, 152, 155, 157, 225

BİBLİYOGRAFYA

Ana Britannica Ansiklopedisi, İst., 1994.

DEVELİOĞLU, Ferit, Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ank., 1992.

GÖKYAY, Orhan Şaik, Cönk, T.D.V. – İslâm Ansiklopedisi, C.VIII, İst., 1993.

KAYA, Doğan, *Sivas Kaynaklı Cönklerde Yer alan Şairler ve Şiirleri*,
Türklük Bilimi Araştırmaları, S.1, Sivas, 1995.

GÜZEL, Abdurrahman, *Bektaşilik ve Bektaşi Şiiri*, **Şükrü Elçin Armağanı**,
Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Armağan Dizisi: 1, Ank., 1993.

İslâm Ansiklopedisi, T.D.V., İst., 1993.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yay., İst., 1977.

Türkçe Sözlük, T.D.K. Yay., 525, Ank., 1996.

Yeni Tarama Sözlüğü, T.D.K. Yay., Ank., 1983.

**SİVAS ve HAFİK KAYNAKLI CÖNKLER
ÜZERİNDE TETKİK**

SOLMAZ BAKAY

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı Halk Edebiyatı Bilim Dalı İçin Öngördüğü**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır.**

**SİVAS
Haziran – 2000**